

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

6744

THE DEATH

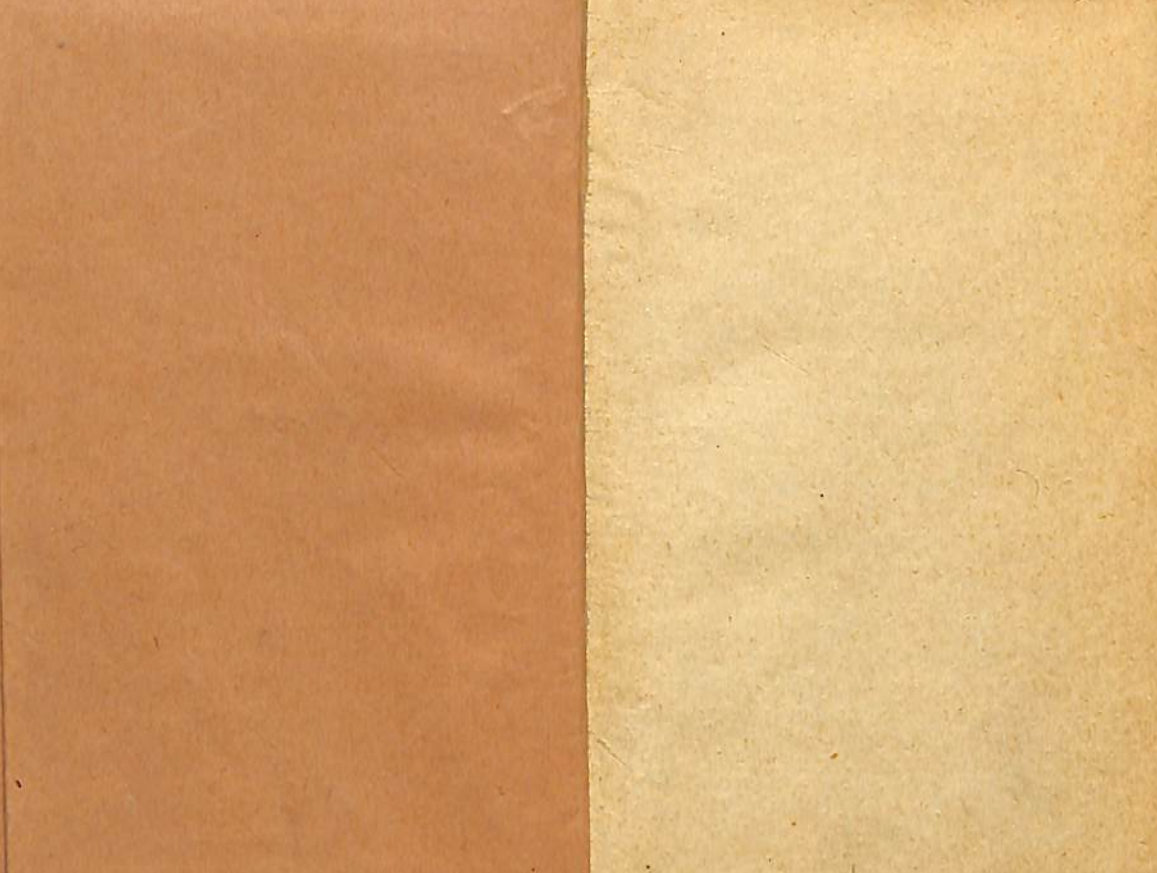
AND BURIAL

OF A SOUL

1902

29

2007

ԸՆԴԱՐՁԱԿ

ԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

1903

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԳՐԻՍՏՈՍԻ

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

059

7-17

ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ
ԹՎԱԿԱՆ

37845 - 1903

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՅԻՆ

Ի ՊՐՈՒՍԱ

46787 - 1903

معارف نظارت جلیله سی و مطبوعات اداره

بیه سی رخصتیه طبع اولمشدر فی ۱۲ تموز

سنه ۱۳۱۸

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՅՈՅՑ

1903

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԵՒ ԲՈՒՆ ԹՈՒՍԿԱՆԻՆ ՀԱՅՈՑ

4395 - 4396

ԵՒ ՏՕՄԱՐԱԿԱՆ ԹՈՒՍԿԱՆԻՆ ՀԱՅՈՑ

ՌՅԾԲ - ՌՅԾԳ = 1352 - 1353

Ղիր տարւոյն է	Հ
Եօթներեակն	Գ
Վերագիրն	ԺԳ
Իննեւտասներեակն	2
Տանուտէրն	Երկուոր

ՀԱՐՁԱԿԱՆ ՏՕՆՔ ԵՒ ՄԵՋՈՅՔ ՆՈՅԻՆ

ՕՐ ԾՆԳԴԵԱՆ	Քշ.	Յունուար	6
Միջոց ուսիք աւուրք		Իւլ	
Առաջաւորաց բարեկ.		Յունուար	26
Սուրբ Սարգիս		Փետրուար	1
Օր Տեառնրեղառայի	Ուր.	»	14
Բուն բարեկենդան		»	16
ԶԱՏԻԿ		Ապրիլ	6
Օր Աւետսման	Քշ.	»	7
Երեւման Խոյ		Մայիս	4
Համբարձումն		»	15

Հոգեգալուս	<i>Մայիս</i>	25
Լուսաւորչի բարեկենդան	<i>Յունիս</i>	15
Ս. Գրիգոր Լուս. (գիւս)	»	21
Վարդավառի բարեկենդ.	<i>Յուլիս</i>	6
ՎԱՐԴԱՎԱՐ	»	13
Միջոց եօթնեակի պահօք	<i>Հիկոզ</i>	
Ս. Ասուածածնի բարեկ.	<i>Օգոստոս</i>	10
ՎԵՐԱՓՈԽ. Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾ.	»	17
Միջոց եօթնեակի պահօք	<i>Չորս</i>	
Ս. Խաչի բարեկենդան	<i>Սեպտ.</i>	7
ԽԱԶՎԵՐԱՑ	»	14
Վարագայ Ս. Խաչի բարեկ.	»	21
Վարագայ Ս. Խաչ	»	28
Միջոց ուսիք եօթնեակի	<i>Եօրր</i>	
Գիւս Խաչ	<i>Հոկտ.</i>	26
Հրեշտակապետ	<i>Նոյեմբ.</i>	8
Յիսնակաց բարեկենդան	»	16
Ս. Յակոբայ բարեկենդան	<i>Դեկտ.</i>	7
Ս. Յակոբ	»	13
Օր բարեկեն. Ծննդեան <i>Բշ.</i>	»	29

ԸՍՏ ԼԱՏԻՆԱՑԻՈՑ

Շրջանն յունի, որ է Ոսկերխն	4
Շրջանն Արեգակնային	8
Վերադիրն	2
Ինդիկսիտնն Հոովմեական	1
Կիրակագիրն	Գ
Իսկ Չափի նոցա մեկ շարք յու- նաց է քան զմերն:	

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՏՕՆԻ ԼԱՏԻՆԱՑԻՈՑ

Եօրանաւներոց կիրակի	<i>Փետր.</i>	8
Օր միւրոց	»	25
Չափի	<i>Ապրիլ</i>	12
Համբարձումն	<i>Մայիս</i>	21
Հոգեգալուս	»	31
Ամենաուրբ Երբարու քին	<i>Յունիս</i>	7
Տօն խորհրդի Ս. Հաղորդ.	»	11
Ա. կիրակի Գալստեան	<i>Նոյեմբ.</i>	29

ԱՄՍԱՄՈՒՏԻ ՏԱՃԱՍՑ

Չիլգաւտ	Օր	29	<i>Յունիվ.</i>	17
Չիլիիննէ	»	30	<i>Փետր.</i>	15
Մուհարրէմ	»	29	<i>Մարտ</i>	17
Սէճէր	»	30	<i>Ապրիլ</i>	15
Րեպիլ էվվէլ	»	29	<i>Մայիս</i>	15
Րեպիլ ախր	»	29	<i>Յունիս</i>	13
Ճեմագիլ էվվէլ	»	30	<i>Յուլիս</i>	12
Ճեմագիլ ախր	»	29	<i>Օգոստոս</i>	11
Րէնէպ	»	29	<i>Սեպտ.</i>	9
Շապան	»	30	<i>Հոկտ.</i>	8
Րամագան	»	30	<i>Նոյեմբ.</i>	7
Շէվվալ	»	29	<i>Դեկտ.</i>	7

ՆՇԱՆԱՆԻՐ ԱՆՈՒՐՔ ՏԱՃԱՅ

Քուրպան պայր. Զէլէէէէ	10	Փէսր.	24	
Աճուրէ կիւնիւ	Մ--հ--բբէ	10	Մարս	26
Մէվլուս	Րէդ. էիէէ	15	Մայիս	26
Գանժի կիճէսի	Րէէէ	2	Սեպտ.	12
Միրան կիճէսի	»	5	Հոկտ.	5
Պէրաք կիճէսի	Շ--դ--ն	10	»	22
Պասքր կիճէսի	Ր--մ--զ--ն	5	Քիտ.	3
Րամսզան պայր. Շէիէէ	1	»	7	

ԱՄՍԱՄՈՒՑՔ ԼՐԷՒՑ

Շէբ--բ	07	30	Յունիս	16
Ա.բ--բ	»	29	Փէսրիս	15
Նէ--ն	»	30	Մարս	16
Ե--	»	29	Ապրիլ	15
Սէ--ն	»	30	Մայիս	14
Թ--մ--զ--ն	»	29	Յունիս	13
Ա.բ	»	30	Յուլիս	12
Ի--լ--լ	»	29	Օգոստոս	11
Թ--ւրբ	»	30	Սեպտեմբր	9
Խէ--ն--ն	»	29	Հոկտեմբր	9
Ք--ն--լ--	»	30	Նոյեմբր	7
Թ--է--բ--բ	»	29	Դեկտեմբր	7

ՆՇԱՆԱՆԻՐ ԱՆՈՒՐՔ ԼՐԷՒՑ

Տարեգրուխ սնկոց Շէբ--բ	15	Յունիլ.	30
Կամաւոր ծով վանք ման. Մովսիսի Ա.բ--բ	7	Փէսր.	20
Ծով վանք Եսթրայ »	13	»	27
Քուրիս (Շէբէր պայրամբ) »	14	»	28
Տարեգրուխ (բս Ա. Գրոց) Նէ--ն	1	Մարս	16
Պասէ (Խամաւոր սուլ) or 8 »	15	»	30
Ծով վանք ման. Յեսուայ »	26	Ապրիլ	10
Երկրորդ խամաւոր սուլ Ե--	15	»	28
Սազվոթ (Կիւլ բանայրբ) or 2 Սէ--ն	6	Մայիս	19
Ծով վանք առ մանն Երզն.ի Թ--մ--զ--ն	17	Յունիս	29
Ծով վանք առ Երման Երուսաղեմի (Գարս պայրամ) Ա.բ	9	Յուլիս	20

Տարեմուտ, 5664, սօն, or 2	Թւրէ	1	Սեպտ.	9
Ծով վանն մահ.	»	3	»	11
Գորոզեայ	»	10	»	18
Քիփուր (Զօրայ պայրամբ	»	10	»	23
Սուֆօթ (Գամբօ պայրամբ), or 9	»	10	»	23

ՉՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿՔ

Դարնամամուտ եւ հասարակած	Մարտ	9
Ամառնամուտ եւ արեւադարձ	Յունի.	9
Աշուննամուտ եւ հասարակած	Սեպտ.	11
Զմեռնամուտ եւ արեւադարձ	Դեկտ.	10

ՏԱՐԵՄՈՒՏՔ

Քրիստոսի բուականին	1903	Յունի.	1
Տեկ. Ելմս. բուականին	1319	Մարտ.	1
Տեկ. Հինբ. բուականին	1321	»	17
Փոքր բուռն Ազարիայի	288	»	21
Տոմ. բուականին Հայոց	1353	Օգոստ.	8
Բուն բուականին Հայոց	4396	»	11
Հրէից բուականին	5664	Սեպտ.	9
Լաւինաց բուականին	1904	Դեկտ.	19

ԽԱՆԱԲՄՈՒՆՔ

Մարտ 16. — Մանեկաձեւ խաւարումն
Արեւու, Կ. Պոլսէն անտեսանելի:

Մարտ 30. — Մանական խաւարումն
Լուսնի, Կ. Պոլսէն տեսանելի:

Սկիզբն խաւարման	Ճ. 5, ր	49
Մէջ	»	7, » 26
Վերջ	»	9, » 5

Սեպտ. 8. — Բոլորական խաւարումն
Արեւու, Կ. Պոլսէն անտեսանելի:

Սեպտ. 23-24. — Մանական խաւարումն
Լուսնի, Կ. Պոլսէն վերջն տեսանելի:

Սեպտ. 23. Սկիզբն խաւարման	Ճ. 21, ր	55
» » Մէջ	»	23, » 34
» » Լուսնին ծագի խա- ւարեալ	»	23, » 55
» 24. Վերջ խաւարման	»	1, » 15

ՀԱՅՈՑ	ՀՐԻՎՄԱՆ.	ՏԱՃԿԱՅ	ԱԶԱՐԻԱՅԻ	ՀՐԿԻՑ
Նա. աարդ	30 Յունուար	31 Քեան, սանի	Շամն	30 թ'երի
Հոռի	30 Փետ.	29 Շուպար	Աղամ	30 Խէտու
Սանվի	30 Մարտ	31 Մարտ	Շքար	30 Քաղեն
Տրէ.	30 Ապրիլ	30 Նիսան	Նախայ	30 Քէլէք
Քաղց	30 Մայիս	31 Մայիս	Ղամար	30 Մէքար
Արաց	30 Յունիս	30 Հազիրան	Նաքար	30 Աղար
Մենեկան	30 Յուլիս	31 Քէւնուզ	Քիրայ	30 Վէ աղար
Արեգ	30 Օգոստոս	31 Աղոսրու	Քամայ	30 Նիսան
Անեկան	30 Սեպտեմ.	30 Իլուլ	Համիրայ	30 Նու.
Մարերի	30 Հոկտեմ.	31 Քերինի էկվէլ	Արամ	30 Սիվան
Մարզաց	30 Նոյեմբեր	30 Քերինի սանի	Ոկդան	30 Քամուզ
Հրոսից	30 Քեկտեմբեր	31 Քեան, էկվէլ	Նիքնն.	30, 31 Աք
Աւելեաց	5, 6		Աւելեաց	5 Իլուլ

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

- Հց. Հաս Տօնացուցին Հայոց
- Հհց. Հաս Տօնացուցին Հառվ. Հայոց
- Բց. Բողոքականաց
- Յշ. Յունաց
- Լ. կամ Լր. Լասինաց
- Տ. կամ Տճ. Տանկաց
- Հր. Հրէից
- Օ. Օր ամսոյն
- Գ. Քաարմ
- Խ. Խրտէլէզ
- Տօժ. Հաս տօնարին Հայոց
- Յ-յ-ժ. Հաս յայտաւուրաց
- Ա. Ագարիայի
- † Տօն կամ Տէրունական օր
- ⊙ Արեգակն
- ⊙ Ծն. Լս. Ծնունդ լուսնի
- ⊙ Ան. Քն. Առաջին Բառորդ լուսնի
- ⊙ Լր. Լս. Լրումն լուսնի
- ⊙ Վր. Քն. Վերջին Բառորդ լուսնի
- Ծ. Ա. Ծագումն արեւու
- Կ. Օ. Կէս օր եւ կէս գիշեր
- Ս. Տ. Երկայնութիւն տարեցեան

ԱՂԻՏԱԿ ԵԱՐԺԱԿԱՆ ՄԱՍԱՆՑ

ԱԻՈՒՐՑ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ				ԱՊՐԻԼ			
0	Ծ. Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.	0	Ծ. Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.
	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.		ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.
1	14.23	7.21	9.37	1	10.39	5.29	13.21
7	14.14	7.11	9.46	7	10.24	5.22	13.36
13	14.3	7.16	9.57	13	10.8	5.13	13.52
19	13.51	7.4	10.9	19	9.54	5.5	14.6
25	13.38	6.58	10.22	25	9.40	4.58	14.12
ՓԵՏՐՈՒԱՐ				ՄՈՅԻՍ			
	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.		ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.
1	13.21	6.49	10.39	1	9.28	4.52	14.32
7	13.6	6.42	10.54	7	9.16	4.47	14.44
13	12.50	6.34	11.10	13	9.6	4.42	14.54
19	12.35	6.26	11.25	19	8.58	4.37	15.2
25	12.19	6.17	11.41	25	8.15	4.35	15.9
ՄԱՐՏ				ՅՈՒՆԻՍ			
	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.		ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.
1	12.8	6.12	11.52	1	8.46	4.33	15.14
7	11.51	6.3	12.9	7	8.44	4.32	15.16
13	11.30	5.56	12.30	13	8.44	4.32	15.16
19	11.14	5.47	12.46	19	8.47	4.33	15.13
25	10.58	5.38	13.2	25	8.51	4.36	15.9

ԱՂԻՏԱԿ ԵԱՐԺԱԿԱՆ ՄԱՍԱՆՑ

ԱԻՈՒՐՑ

ՅՈՒԼԻՍ				ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ			
0	Ծ. Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.	0	Ծ. Ա.	Կ. Օ.	Ե. Տ.
	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.		ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.
1	8.58	4.38	15.2	1	12.37	6.28	11.23
7	9.6	4.42	14.54	7	12.53	6.37	11.7
13	9.16	4.47	14.44	13	13.9	6.43	10.51
19	9.28	4.52	14.32	19	13.24	6.51	10.36
25	9.40	4.58	14.20	25	13.38	6.58	10.22
ՕԳՈՍՏՈՍ				ՆՈՅԵՄԲԵՐ			
	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.		ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.
1	9.56	5.7	14.4	1	13.53	7.1	10.7
7	10.11	5.14	13.49	7	14.5	7.12	9.55
13	10.26	5.20	13.34	13	14.16	7.17	9.44
19	10.42	5.26	13.18	19	14.25	7.22	9.35
25	10.58	5.37	13.2	25	14.32	7.24	9.28
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ				ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ			
	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.		ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.
1	11.17	5.46	12.43	1	14.39	7.27	9.24
7	11.33	5.55	12.27	7	14.39	7.28	9.21
13	11.49	6.5	12.11	13	14.39	7.28	9.21
19	12.5	6.11	11.55	19	14.36	7.27	9.24
25	12.21	6.20	11.39	25	14.32	7.25	9.28

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

ՕՐ 31

ՏՃ. Քեսևունիի սանի

14	1	Գ. — Հյ. Գ. օր պահոց Ծննդեան և ԿԱՂԱՆԴԻ Տարեմուտ 1903 Թուականին Բրիտանի: — ՀհչԴ ԿԱՂԱՆԴԻ Ը. օր Ծննդեան, և սան Տնօրէնութեան Բրիտանի. և Ե Յն՝ սոց և յէլաքալ Բարդէ հայրապետի: — Ա. Արամայ Ժէ: Տօմ. Քաղցի Իէ: Յայտ. Քաղցի ԻՊ: — Լ. Յանսոն 14: — Տճ. Շէլէ 15 և Գառլ 68: — Հ. Թէբէր 15:	10	78
15	2	Ե. — Հյ. Գ. օր պահոց Ծննդ: — Հհչ. Խոգասի և Գոմնայի և Փղերեկոսի քահանային, և Երկուց բիւրացի Եւ Արքահանու և Խորենայ և	17	79

Լատինացի օր
Օր

Գոմնայի
Կաղան

Լ	Օ	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Տ	Գ
25	12	✠ ԿԻՐ. — Հց. Է. օր Ծննդ. — Հց. Է. օր Յայտնութեան.	ԿԴ	ԿԳ
26	13	ՐԵ. — Հց. Է. օր Ծննդեան և տօն Անուանակոչութեան Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի Հարսանիքի: — Հց. Է. օր Յայտնութեան.	ԿԿ	ԼԸ
27	14	ԳԵ. — Հց. և Հց. Տօն Ճննդ. սրբոյն Յովհաննու Կարա- պետին: — Լ. Գ. Յ. Կ. Կ. Կ. Ուրբեթ: — Լ. Գ. Յ. Կ. Կ.	ԿԸ	ԼԹ
Տար. ծննդեան Վլիկիմ Բ. կայսեր Գերմանիոյ: 1859.				
28	15	ԳԵ. — Հց. և Հց. Պահ. Բ. Ա. Ովդան, օր 30.	ԿԹ	ԼԿ
29	16	ՆԵ. — Հց. Սրբոյն Պետրոսի Հայրապետին, Վլասայ և պիսկապոսին և Աբիսողոմ- այ սարկաւազին: — Հց. Է. Պետրոսի Հայրապետին և Աբիսողոմայ սարկաւազին: — Լ. Գ. Փրանիստի Սուր- բոյն: — Հ. Ս. Ս. Կ. Կ. Կ. Կ. Օր 30.	Կ	ԼԿ
● Են. Լու. Ժ. 1, ր. 31. Յրտարեր հողմուք:				
30	17	ՈՐ. — Հց. և Հց. Պահ. Բ. — Յնի Անուանի անապատի:	Կ	ԼԿ

2

Լ	Օ	ՉԻԼԳԱՏԷ	Տ	Գ
— ՏՏ. Զիշարե, օր 29 և տեղը արդարն. Լեռն Կարա- նու անուրջ արձնայ Կարն չօրան:				
31	18	ՏԵ. — Հց. Սրբոյն Անտոնի, Տրիֆոսի, Պարսամայ, և Ո- նոփրիոսի ճգնաւորացն: — Հց. Է. Անտոնի անապատա- կանին: — Յնի Աբանուսի և Կիւրգի հայրապետացն Ս. Կ. Կ. անուրջ: — ՏՏ. Է. Կ. Կ. Կ. Կ. անուրջ Կարն Կարն անուրջ Կրիստոսի Կարն Կարն:	Կ	ԼԸ
1	19	✠ ԿԻՐ. — Հց. Ա. զկնի Ծննդ: — Հց. Է. զկնի Յայտնու- թեան, Հարսանիքի: — Լ. Գ. Փետրար:	Կ	ԼԴ
2	20	ՐԵ. — Հց. և Հց. Թեոդո- սի թագաւորին և ման- կանցն Եփեսոսի: — Յնի Կ- նիստի Կարն: — Լ. Գ. Տեառն Յիսուսի:	Կ	ԼԿ
3	21	ԳԵ. — Հց. Սրբոյն Կիրակոսի և մօր նորա Յուզիտայ և վկայիցն Գորգիսի, Պողիկ- տոսի և Կրիզոստի. և ևս Հց. օրոց և Վահանայ Գողթնացւոյն: — Լ. Գ. Վ. Կ. այ Կրիստոսին:	Կ	ԼԸ

4 22 ԴԵ. — Հց. և Հհց. Պահքի
 5 23 ԵԵ. — Հց. Սրբոցն Վահանայ
 Գողթնացւոյն, Եւգինեայ
 կուսին, և Տօրն Փիլիպպոսի,
 և մօրն Կղօղեայ, և Երկուց
 եղբարցն Սերղեայ և Ալի-
 սոնի, և Երկուց ներքե-
 եացն: — Հհց. Հայրապե-
 տացն Աղեքսանդրոյ՝ Ա-
 թանասի և Կիւրղի: — Լ. Գ.
 Ա. Բ. Գ. Գ. Գ. Գ.

Ⓢ Առ. Բռ. Ժ. 17, ռ. 45:
 Ամպամած և անձրել:

6 24 ՌԲ. — Հց. և Հհց. Պահքի —
 Լ. Գ. Տ. Գ. Գ. Գ. Գ.

7 25 ԵԲ. — Հց. Սրբոց Հայրապե-
 տացն Աթանասի և Կիւրղի,
 — Հհց. Կրիզօրի աստու ա-
 ծարանին: Եւ Ե Յն. Գ.

8 26 ԽԲԲ. — Հց. և Հհց. Առա-
 ջաւորաց բարեկենդան: —
 Են. Սիլիբն յերաւան Կր-
 իստի: — Լ. Գ. Կ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.

9 27 ԲԵ. — Հց. և Հհց. Ա. օր պա-
 ճոց Առաջաւորաց: — Են. Գ.
 Կ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.

3

10 28 ԴԵ. — Հց. և Հհց. Բ. օր պա-
 ճոց Առաջաւորաց: 15 Գ. Գ.
 11 29 ԴԵ. — Հց. և Հհց. Գ. օր պա-
 ճոց Առաջաւորաց: — Են. 15 Գ. Գ.
 Կ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.
 Կ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.

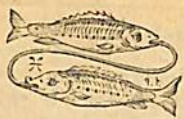
12 30 ԵԵ. — Հց. և Հհց. Գ. օր պա-
 ճոց Առաջաւորաց: — Են. Գ.
 Հայրապետացն Բարդի, Գրե-
 տի և Յակոբն Սիլիբն: — Հ. Գ. Տ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.

4

Ⓢ Լր. Լւ. Ժ. 9, ռ. 10:
 Յուրտ և Խնամ:

13 31 ՌԲ. — Հց. և Հհց. Ե. օր պա-
 ճոց Առաջաւորաց, Եւ յի-
 շատակ Յովնանու մօր-
 քարէն:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ

ՕՐ 28

ՏՃ. ԾՈՒԿԱՐ

14	1	ԵՐ. — Հց. և Հհց. Սրբոցն Սարգսի զօրավարին, և որդւոյ նորա Վարտիրոսին, և չարեքատասն զինուորացն:	17	99
15	2	ՄԱՐ. — Հց. Գ. զկնի Ծննդ. Հարաւէի: — Հհց. Տեառնընդառաջ, Եւս Յն:	17	100
16	3	ԵՇ. — Հց. և Հհց. Սրբոց Ատովմանց զօրավարաց:	18	101
17	4	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Սրբոց Սուքիասանց վկայից, Տօմ. Մեհհեկան, օր 30:	19	105
18	5	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Պահք:	50	105
19	6	ԵՇ. — Հց. և Հհց. Սրբոց Ոսկեանց քահանայից:	51	108
© Վր. Բռ. Ժ. 14, ր. 37:				
Հողմային աւուրք:				

20	7	ՈՐ. — Հց. և Հհց. Պահք, Յայտ. Մեհհեկան, օր 30: — ՏՃ. Ճեհեհե ելլել յեհու, օր եղանկայ զերհոսեան արեւոյս:	55	100
© Ի Ձուկն Ժ. 3, ր. 50: ՏՃ. Պուրսի Հուր:				
21	8	ԵՐ. — Հց. և Հհց. Սրբոցն Իսահակայ Պարթեւի Հայրապետին: — Յն. Յէւարտի Ժեհեհայ: Ե- երկուց Թեարարաց իայի:	55	107
22	9	ՄԱՐ. — Հց. Գ. զկնի Ծննդ. Հարաւէի: — Հհց. Գ. զկնի Յայտնութեան: — Լր. Բաւ Բարեկերպան:	56	107
23	10	ԵՇ. — Հց. և Հհց. Սրբոցն Վարկասի եպիսկոպոսին, Պրոնի քահանային, Կիւրղի և Բեհիամինի սարկաւազացն. և վկայիցն Սքզլմեհի, Որմիզանայ և Սայնիի: — Յն. Տառախարի ե յայտ եօթնիկ. և Ղարաւոյսի քահանային, պաշտպանին ի Ժանրացաւի:	50	108
24	11	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Սրբոց Ղուկեանց քահանայից: —	57	109

Լ	Օ	ՉԵՏՐՈՒՍԲ	Տ	Գ
	24	Յն. Վլասայ Էդիֆիկացիան: — Լր. Մարտիէայ առաւելոյն:		
25	12	ԴԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Պաճք: — Լր. Օր Տնէրոյ:	ԿՎ	110
26	13	ԵՇ. — Հոյք և Հնոյ. Սրբոցն Վարդանանց և հազար եր- բասուն և վեց վկայից: Օր Տեաւոց:	ԿԱ	111
27	14	ՈՒՐ. — Հոյք Պաճք: Տեառն- րնդառաջ: — Հնոյ. Պաճք: Ա. Նիբհան, օր 30: — ՏՃ. Ճէրէիէ առէ պէ ապ. օր էլ- նէլոյ վերստնէն առէնն է Չորս:	ԿԳ	115
		⊙ Են. Լս. Ժ. 18, ր. 43. Յրտաբեր հողմ:		
28	15	ՇԲ. — Հոյ. և Հնոյ. Կոստանդ- նուպոլսոյ Սր. Ժողովոյն հարիւր և յիսուն հայրա- պետացն: — ՏՃ. Ձեւեճճէ, օր 30: — Հր. Արար, օր 29:	ԿԿ	115
1	16	ՔԿԵՐ. — Հոյ. և Հնոյ. Բուն Բարեկենդան. եւս Յն. — Լր. Մարտ:	ԿԶ	115
2	17	ՐԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Ա. օր մեծ պահոց:	ԿԷ	110
3	18	ՂԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Բ. օր մեծ պահոց:	ԿԸ	117

Լ	Օ	ՁԻԼՀԻՃՃԷ	Տ	Գ
	25			
4	19	ՂԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Գ. օր մեծ պահոց:	Օ	117
5	20	ԵՇ. — Հոյ. և Հնոյ. Գ. օր մեծ պահոց: — Հր. Կոստանդ թո՛մ Չան Տահասուն Մովսէիէ:	Զ	118
6	21	ՈՒՐ. — Հոյ. և Հնոյ. Ե. օր մեծ պահոց: — Յն. Տէրէիէնէ, Ենտարիէնէ ճէնտարոյն: — ՏՃ. Ճէրէիէ առէն ֆէլիէ- րոյ. օր էլնէլոյ վերստնէն առէնն է հոյն:	Կ	119
7	22	ՇԲ. — Հոյ. և Հնոյ. Չ. օր մեծ պահոց: Եւ Թէսոյորոսի զօ- րավարին. Եւս Յնք — Լր Թովմայէ Ագոստոսոյն:	Ա	150
		Տար. գան. Աղեքսանդր քա- գաւորին Սերպիոյ. 1889: ⊙ Առ. Քո. Ժ. 00, ր. 24. Խառնակ օղ:		
8	23	ՔԿԵՐ. — Հոյ. և Հնոյ. Բ. Քո- ստանդոպոլսոյ պահոց: — ՏՃ. Արէիէ:	Զ	151
9	24	ՐԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Ը օր մեծ պահոց: — Յն. Գէորգիէայ Սրբոյն Յովնանու Կարողե- րին: — ՏՃ. Գորգոն պոյ- րա՛ն, օր 4:	Կ	155

L	0	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	S	Գ
10	25	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Թ. օր մեծ պահոց: — Յն. Գրեթորթ Ա. րուստաբանին: — Տճ. Էլէկէլ պերր է-Լ աճուղ սիւրբ ցըր րոյն պարանոց օր րեւե եօթն րէ-Լ օր քէլբ: Հի- քէն քարթանաւ:	11	155
11	26	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Ժ. օր մեծ պահոց:		
12	27	ԵԵ. — Հց. և Հհց. ԺԱ. օր մեծ պահոց: — Հր. Ծոմ Էան Եսթերայ:	12	150
13	28	ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. ԺԲ. օր մեծ պահոց: — Հր. Փորթի, րօն յէշարսի Եսթերայ, Ծե- Էեր պարթու, օր 2:	12	157
<p>⊕ Յիսիկ Լր. Լս. Ժ. 19, ր. 55. Հարաւային հողմ:</p>				

L	0		S	Գ
<p>ՄԱՐՏ ՕՐ 31 ՏՃ. Մարտ</p>				
14	1	ՇԲ. — Հց. և Հհց. ԺԳ. օր մեծ պահոց: Սըրոյն Կիւրղի Ե- րուսաղիմայ հայրապետին, և միւս Կիւրղի Եպիսկոպո- սին, և մօր նորա Աննայի — Տճ. Տարեհար 1519 ԷԼ Երախն Բուստանին:	10	158
15	2	ՋԿՐ. — Հց. և Հհց. Գ. քա- նանորդաց պահոց: Անա- ուակին:	16	158
16	3	ՔԵ. — Հց. և Հհց. ԺԵ. օր մեծ պահոց: — Տճ. Ախլը պերր է-Լ աճուղ Էրջ ցրոյն պարանոց:	17	159
17	4	ԳԵ. — Հց. և Հհց. ԺԶ. օր մեծ պահոց:	18	150
18	5	ԳԵ. — Հց. և Հհց. ԺԷ. օր	19	151

Լ	0	28	ՄԱՐՏ	Տ	Գ
			մեծ պահոց, — Լր. Գեբ-		
			րէիւի հրեւր-ագիտի:		
19	6	ՅԵ.	— Հչ. և Հհչ. ԺԲ. օր մեծ պահոց; Տօմ. Արեգ, օր 30. — Լր. Յաւելու արտա- ջահօրն:	Կ.	155
20	7	ՈՒՐ.	— Հչ. և Հհչ. ԺԺ. օր մեծ պահոց; — Յն. Գե-ար նիւրայ արքայի Յաւեանու Կարգիտի:	ԿԱ	155
21	8	ՇԱ.	— Հչ. Արքայի Յովհաննու Երուսաղիմաց Հայրապե- տին, և Հայրապետացն Յով- Հաննու Իմաստասիրին Օձ- նեցւոյ, Յովհաննու Որոտ- նեցւոյն և Գրիգորի Տաթե- ւացւոյն, — Հհչ. Յովհան- նու Երուսաղիմաց Հայրա- պետին, — Տճ. Աբրը Ի-տ- տին. Էրլ յե-սն արտա- յերգրէ Ժողի յերան: — Լր. Բեհեթիտիտի մ- քային:	ԿԿ	155
			© Վր. Բն. Ժ. 9, ր. 46.		
			Պարզ օր:		
22	9	ՄԱՐԿ.	— Հչ. և Հհչ. Գ. Բա- սանորդաց պահոց Տնտե- սին, Յայտմ. Արեգ, օր 30.	ԿՅ	150

Լ	0	29	ՉԻԼՂԻՃՃԷ	Տ	Գ
			— Յն. Բարասան Տնիւնց;		
			— Գարանասար և հաս- րակ: Լիւի ար- և շիւի- րհասար: — Տճ. Ինիտ-լե- րեպիտ: — Պարտիսց Եհի-րու- յն օր արտա-յան և պարտ:		
			© Ի Խոյն Ժ. 2, ր. 50.		
			Տճ. Պարսի շառլ:		
23	10	ՅԵ.	— Հչ. և Հհչ. ԻԲ. օր մեծ պահոց;	ԿԶ	157
24	11	ԳԵ.	— Հչ. և Հհչ. ԻԳ. օր մեծ պահոց;	ԿԷ	157
25	12	ԳԵ.	— Հչ. և Հհչ. ԻԳ. օր մեծ պահոց; Միջինք; — Լր. Ա-տ-տ-ն:	ԿԸ	158
26	13	ՅԵ.	— Հչ. և Հհչ. ԻԵ. օր մեծ պահոց;	ԿՇ	159
27	14	ՈՒՐ.	— Հչ. և Հհչ. ԻԶ. օր մեծ պահոց;	ԿՈ	159
28	15	ՇԱ.	— Հչ. և Հհչ. ԻԾ. օր մեծ պահոց; Եւ արտոց քա.ա- նից մանկանցն Աբրամոսի;	ԿՊ	151
29	16	ՄԱՐԿ.	— Հչ. և Հհչ. ԻԸ. օր մեծ պահոց; Եւ Ե. քա- սանորդաց պահոց; Գա- տալորին, Ա. Աւելիւնց, օր 5. — Հր. Են-ն, օր 30, Ա. Տ-ն-ն ՄԲ. Գրոյ. — Գիտ:	ԿԹ	155

Լ	0	30	ՄԱՍՏ	Տ	Գ
			որ է գործանմանսդ:		
			● Նն. Չասկ. Լս. Ժ. 8, ր. 55. Հողմ և անձրև:		
30	17	ԲԵ.	— Հյ. և Հհյ. ԻԻԻ. օր մեծ պահոց, — Տճ. Մս- հարբեմ, օր 19 և արբեմար 1751 հիմարբեմի Բս-սկանի:	1	125
31	18	ԳԵ.	— Հյ. և Հհյ. Լ. օր մեծ պահոց, — Յն. Կի-րդի Ե- րս-տղեմայ հայր-պետի:	5	122
1	19	ԳԵ.	— Հյ. և Հհյ. ԼԱ. օր մեծ պահոց, — ԼԿ. Ադրբեյ	5	120
2	20	ԵՇ.	— Հյ. և Հհյ. ԼԲ. օր մեծ պահոց:	2	127
3	21	ՈՒՐ.	— Հյ. և Հհյ. ԼԳ. օր մեծ պահոց, Ա. Շամա, օր 30: Տարեմուտ ՄՁԸ — 288 փոքր թուականին Չուղա- յեցուց և գարնանամուտ ըստ հին տամարին:	0	124
4	22	ՇԵ.	— Հյ՛ և Հհյ. ԼԴ. օր մեծ պահոց, Սրբոյն Գրե- գորի Լուսաւորչին, մուան ի վերապն:	7	128
5	23	✠ ՎԵՐ.	— Հյ. և Հհյ. ԼԵ օր մեծ պահոց, Զ. քառասնոր- դաց պահոց, Գալստեան, — ԼԿ. Մուղալար, և վ. է-	4	129

Լ	0	ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	31	Տ	Գ
			վեցե-տի ներերե-ն:		
			● Ան. Բն. Ժ. 8, ր. 58. Հողմ և խոնաւ:		
6	24	ԲԵ.	— Հյ. և Հհյ. ԼԶ. օր մեծ պահոց:	8	100
7	25	ԳԵ.	— Հյ. ԼԷ. օր մեծ պա- հոց, Եւս Հհյ՛ սրոց և Ա- ւետու մն Սր. Աստուածած- նի, Եւս Յն՛:	9	101
8	26	ԳԵ.	— Հյ. և Հհյ. ԼԸ. օր մեծ պահոց, — Տճ. Աւարե Էլե-նի- Տար. ծննդ. Բրիտիան Բ. քաղ. Տանիւարքայի 1818:	10	105
9	27	ԵՇ.	— Հյ. և Հհյ. ԼԹ. օր մեծ պահոց: Տար. ծննդ. Լեօբուս Բ. քաղ. Պէլճիգայի 1835:	11	105
10	28	ՈՒՐ.	— Հյ. և Հհյ. Խ. օր մեծ պահոց:	15	102
11	29	ՇԵ.	— Հյ. և Հհյ. ԽԱ. օր մեծ պահոց, Եւ յիշատակ յարու թեանն Ղազարու:	15	100
12	30	✠ ՎԵՐ.	— Հյ. և Հհյ. ԽԲ. օր մեծ պահոց, Ծաղկազարդ, Եւս Յն. — ԼԿ. Զարի:	12	107

Հր. Պատէտ, Խաճախաւս
դարձ, օր 8:

● Աւագ Լր. Լու. Ժ. 7, ր. 31:
Պարզ և ցորտ:

13 31

ՌԵ. — Հց. և Հհց. Աւագ Եր-
կուշարթի — Լր. Բ. օր
2-րդի:

10 10V

Ա Պ Ր Ի Լ

ՕՐ 30

ՏՃ. Նիսսան

14 1

ԳԵ. — Հց. և Հհց. Աւագ Ե-
րեքշարթի: Յիշատակ տանն
կուսանաց:

17 10A

15 2

ԴԵ. — Հց. և Հհց. Աւագ չա-
րեքշարթի: Ըստ հին տո-
մարի այսօր է աւագ լրուսն
լուսնի:

1V 109

16 3

ԵՇ. — Հցտ և Հհցտ Աւագ
հինգշարթի: Յիշատակ Սբ.
Հաղորդութեան և Ստն-
լուսին:

1A 17.

17 4

ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. Աւագ
ուրբաթ: Յիշատակ չար-
չարանաց:

19 171

18 5

ՇՐ. — Հց. և Հհց. Աւագ շա-
րաթ: Ճրագալոյց Չատկի:
Տօմ. Ահեկան, օր 30:

5. 175

19 6

✠ ԿՐ. — Հց. և Հհց. և Բց.
ՉԱՏԻԿ Յարութիւն Տեառն
Յիսուսի Քրիստոսի: Եւս
Յն. Հց. և Հհց. Աւաիք է
շարուսակ մինչեւ Համբար-
ձուժ. Իսկ Յուսաց մինչեւ
Նոր Կիւրակէ:

51 175

20 7

ՌԵ. — Հցտ Բ. օր Չատկի: Օր
մեռեցց: Եւ Աւետուսն Սբ.
Աստուածածնի: — Հհցտ Բ.
օր Չատկի:

55 173

● Վր. Քն. Ժ. 4, ր. 35:
Պարզ օր:

21 8

ԴԵ. — Հցտ և Հհցտ Գ. օր
Չատկի: Յայսմ. Ահեկան,
օր 30:

55 170

Լ	Օ	ՅԳՐԻԼ	Տ	Գ
	34	Տար. ծննդ. Կարող բազա- ւորին Ռուսանիոյ, 1839.		
		© Ի Յուլն ժ. 14, ր. 3. Տճ. Պուրցի Սէզր:		
22	9	ԳՇ. — Հո. և Հոյ. Գ. օր Չատկի:	51	177
23	10	ՍՇ. — Հո. և Հոյ. Ե. օր Չատ- կի: Ի + րաւ + ր Բն է գեղոյ- րէ + րժ. լան արտօրէն: — Լր. Սբ. Գեղորդ: — Հր. Ծմ լան Բահաւան Յիւստոյ:	50	177
		Տար. գան. Կարող բազաւորին Ռուսանիոյ: 1866.		
24	11	ՈՒՐ. — Հո. և Հոյ. Զ. օր Չատկի: — Յն + Տճ. Պաւլու այսպէս:	57	178
25	12	ՇՐ. — Հո. և Հոյ. Է. օր Չատ- կի: Եւ զլիստուս մն Յովհան- նու Մկրտչին: — Լր. Մար- իստ — Երարանին. Ելանին է Բարբար — Բնայն է ինչոյն + անոյ.	57	179
26	13	ՔԱՐ. — Հո. և Հոյ. Բ. կիւ- րակէ և Ը. օր Չատկի: Նոր կիւրակէ: — Յն. Թմայն արտօրէն:	58	179
27	14	ՐՇ. — Հո. և Հոյ. Թ. օր Յի-	59	179

Լ	Օ	ՍԷՅԷՐ	Տ	Գ
		Նանց: Անկաստեղ, — Տճ. Զոյր ֆորթաւան:		
		© Մն. Լս. ժ. 20, ր. 25. Խառն հողմուեր:		
3	28	15 ԳՇ. — Հո. և Հոյ. Ժ. օր Յի- նանց: — Տճ. Սէֆեր. օր 30, — Հր. Եւր. օր 29:		175
	29	16 ԳՇ. — Հո. և Հոյ. ԺԱ. օր Յինանց:		175
	30	17 ՍՇ. — Հո. և Հոյ. ԺԲ. օր Յինանց:		175
	1	18 ՈՒՐ. — Հո. և Հոյ. ԺԳ. օր Յինանց: — Լր. Մայն: Ե- րժ. արտօրէն Փէրդոյտ և Յարբայ:		170
	2	19 ՇՐ. — Հո. և Հոյ. ԺԴ. օր Յինանց:		177
	3	20 ՔԱՐ. — Հո. և Հոյ. Գ. կիւ- րակէ և ԺԵ. օր Յինանց: Աշխարհամարտան կիւրա- կէ: Կանանց Կրակէ: Ա. Ա- ղամ, օր 30. — Լր. Գեղ- արտօրէն:		177
	4	21 ՐՇ. — Հո. և Հոյ. ԺԶ. օր Յինանց:		178
		ՅԱ. Բն. ժ. 14, ր. 17. Փոփոխական աւուրք:		

4	5	22	ԳՇ. — Հյ. և Հհյ. ժ.Ե. օր Յինանց:	1	179
	6	23	ԳՇ. — Հյ. և Հհյ. ժ.Ը. օր Յի- նանց: — Յն. Թ. Գեորգի: — Տճ. Խըրրեյիկ:	9	1
	7	24	ԵՇ. — Հյ. և Հհյ. ժ.Թ. օր Յինանց: — Հր. Ծոճ լուսն հահաւանն Հեղեայ և գերա- թեան քաղաքաւիկ:	10	5
	8	25	ՈՒՐ. — Հյ. և Հհյ. Ի. օր Յի- նանց: — Յն. Մարտի տե- րաւիկ:	11	5
	9	26	ՇՐ. — Հյ. և Հհյ. ԻԱ. օր Յինանց:	15	2
	10	27	ՔՍՐ. — Հյ. և Հհյ. Գ. կիւ- րակէ և ԻԲ. օր Յինանց: Կարգը կերտի: — Յն. Շո- տի պիւնիսի Քրիստոս:	15	0
	11	28	ԲՇ. — Հյ. և Հհյ. ԻԿ. օր Յի- նանց: — Հր. Երեւոյ Ի- հարանց:	12	7
			● Լր. Լու. ժ. 20, ր. 19. Պարզ օր:		
	12	29	ԳՇ. — Հյ. և Հհյ. ԻԹ. օր Յինանց:	10	7
	13	30	ԳՇ. — Հյ. և Հհյ. ԻԵ. օր Յի- նանց: — Յն. Կեղեկոյնի խորի: Ե- Յտիստ:	17	1

† Եւրո ի զօրն Յոզանն —
— Երարանիկ:

Մ Ա Յ Ի Ս

ՕՐ 31

ՏՃ. Մայրս

14	1	ԵՇ. — Հյ. և Հհյ. ԻԶ. օր Յի- նանց: — Յն. Երեւոյ հար- գրեյիկ:	17	9
15	2	ՈՒՐ. — Հյ. և Հհյ. ԻԷ. օր Յինանց: — Յն. Գեորգի շի- րոյ Աթանասի հայրադիրի: — Հր. Լուսնահեր:	18	10
16	3	ՇՐ. — Հյ. և Հհյ. ԻԸ. օր Յինանց:	19	11
17	4	ՔՍՐ. — Հյ. և Հհյ. Ե. կիւ- րակէ և ԻԹ. օր Յինանց, Եւ տօն Երեւման Սր. Սաշիկ:	50	15

Լ	Օ	ՄԱՅԻՍ	Տ	Խ
	0	38		
		Տար. ծննդ. և զան. Ալֆոնս ժ.Գ. քաղ. Սալահոյ, 1886:		
18	5	ԲԵ. — Հյ. և Հհյ. Լ. օր Յինանց, <i>Soul</i> . Մարերի, օր 30:	51	15
19	6	ԳԵ. — Հյ. և Հհյ. ԼԱ. օր Յինանց.	55	12
		Տար. ծննդեան Նիքոլա Բ. կայսեր Ռուսաց, 1869:		
		ՇՎր. Բն. ժ. 21, ր. 53:		
		Զուարթ եղանակ:		
20	7	ԴԵ. — Հյ. և Հհյ. ԼԲ. օր Յինանց:	55	10
21	8	ՆԵ. — Հյ. և Հհյ. ԼԳ. օր Յինանց: Յայմ. Մարերի, օր 30. — Յնի Գլխաւոր աւերակներ: — Լրի Հարգանքներ: — Լրի Գրքեր:	52	17
22	9	ՈՒՐ. — Հյ. և Հհյ. ԼԴ. օր Յինանց. — Յն. Եսայիայ Կարգերէն:	50	17
		© Յ'երկաւորն ժ. 13, ր. 16:		
		Տն. Պուրջի ձեւզա:		
23	10	ՇՐ. — Հյ. և Հհյ. ԼԵ. օր Յինանց:	57	18
24	11	ՔԱՐ. — Հյ. և Հհյ. Զ. կիւ-	57	19

Լ	Օ	ԲԵՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ	Տ	Խ
	0	39		
		րակէ և ԼԶ. օր Յինանց:		
25	12	ՌԵ. — Հյ. և Հհյ. ԼԵ. օր Յինանց:	58	5
26	13	ԴԵ. — Հյ. և Հհյ. ԼԸ. օր Յինանց:	59	51
27	14	ԴԵ. — Հյ. և Հհյ. ԼԹ. օր Յինանց: — Հր. Սիւն, օր 30:	55	55
		Տար. քաղաղր. Նիքոլա Բ. կայսեր Ռուսաց, 1896:		
		© Յն. Լու. ժ. 5, ր. 36:		
		Զուարթազին աւարդ:		
28	15	ՆԵ. — Հյի և Հհյի Խ. օր Յինանց, Եւ Համարձուցն Բրիտանի: Վիճակ: Եւ Յնի: — ՏՏ. Բեդէ-Լեւիել, օր 29:	1	55
29	16	ՈՒՐ. — Հյ. և Հհյ. ԽԱ. օր Յինանց: Պահք:	5	52
30	17	ՇՐ. — Հյ. և Հհյ. ԽԲ. օր Յինանց:	5	50
31	18	ՔԱՐ. — Հյ. և Հհյ. Ե. կիւրակէ և ԽԳ. օր Յինանց, Երկրորդ ծաղկազարդ: — Լր. Հոգեբանութիւն:	2	57
1	19	ՌԵ. — Հյ. և Հհյ. ԽԴ. օր Յինանց: — Լր. Յնի, և Բ օր Հոգեբանութիւն: — Հր	0	57

Ս-իւթ իմ Պէնտէիւտի, որ
է կէ-ւրդուրէ, որ 2:

2 20 ԳԵ. — Հց. և Հհց. ԽԵ. որ
Յինանց, Ա. Շրաթ, որ 30:

ՇՂԻ. Բն. Լւ. ժ. 49, Ի. 47.
Ջերմագին պարզարին.

3 21 ԳԵ. — Հց. և Հհց. ԽԶ. որ
Յինանց, Պահք: — Յշտ Լու-
րանքիւնով և Հէդիւնայ

4 22 ԵՇ. — Հց. և Հհց. ԽԷ. որ Յի-
նանց, Երկնային վիճակ, 'ի
յիշատակ վիճակաւ ընտ-
րութեան Մատթեայ ա-
ռարեկոյն.

5 23 ԽԸ. — Հց. և Հհց. ԽԸ. որ
Յինանց, Պահք,

6 24 ԵԹ. — Հց. և Հհց. ԽԹ. որ Յի-
նանց, Եւտարի:

Տար. գան. Եօրկիոս Ա. քաղ.
Յունաստանի: 1863.

7 25 ԽՂ. — Հց. և Հհց. ԽՂ. որ
Յինանց, Հոգեգալուստ,
Պէնտէիւտի, Բարեկենդան
Եղիական պահոց: — Յն.
Պէնտէիւտի, կէ-ւրդուրէ,
— Լ. Ե. Տն. Ա. Եւրոպայի Եր-

4
0

Երբ-բեռն,
8 26 ԽՃ. — Հց. և Հհց. Բ. որ
Հոգեգալուստան, Պահք: —
Յն. Ուրիտ է ցոյս եօթնէի:
— Տն. Մէլուտ:

Տար. քաղաղը. Ֆրանս-Յօգեֆ
կայսեր Աւստրիոյ, 1867.

9 27 ԳԵ. — Հց. և Հհց. Գ. որ Հո-
գեգալուստան, Պահք:

10 28 ԳԶ. — Հց. և Հհց. Գ. որ Հո-
գեգալուստան, Պահք:

● ՇՆ. Լւ. ժ. 9, Ի. 39.
Պարզ օդ:

11 29 ԵՇ. — Հց. և Հհց. Ե. որ Հո-
գեգալուստան, Պահք: —
Լ. Ե. Տն. Եւրոպայ, Մէ. Հ-
ըրբ-բեռն, կէ-ւրդուրէ,
Եւ Բարեկենդան Երբ-բեռն:

12 30 ԽԸ. — Հց. և Հհց. Զ. որ Հո-
գեգալուստան, Պահք:

13 31 ԵԹ. — Հց. և Հհց. Է. որ Հո-
գեգալուստան:

Յ ՈՒ Ն Ի Ս

ՕՐ 30

ՏՃ. Հագիրսն

14 1 ՃԿԻՐ. — Հց. Ա. կիր. յարութեան, եւ յիշատակ Եղիայ մարգարէին. Եւս Հհց. սրոց և Տճն ամենատուրք Երրորդութեան, Ասգէդի, Հարանի, — Յն. Տճն միայն որոց և Բարեխնարան արտելոց:

Տար. զահ. Օրոն թագաւորին Պավիերայի, 1888.

15 2 ԲՇ. — Հց. և Հհց. Սրբոց կուսանացն Հախիսիմեանց, — Յն. Պահ արտելոց, օր 27.

Տար. զահ. Վլիկելմ Բ. կայսեր Գերմանիոյ, 1888.

16 3 ԳՇ. — Հց. և Հհց. Սրբոց կուսանացն Գայիսնեանց.
 17 4 ԻՇ. — Հց. և Հհց. Պահք. Տճ. Մարգաց, օր 30.
 18 5 ԵՇ. — Հց. և Հհց. Յովհաննու կարապետին և Աթանազինեայ եպիսկոպոսին.

© Վր. Գո. Ժ. 12, ր. 56.
 Պարզ և զերմ:

19 6 ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. Պահք. — Լր. Տճն որոքն Յեսսսի:

20 7 ԾՐ. — Հց. և Հհց. Սրբոցն Գրեգորի Լուսաւորչին մերոյ ելն ի վերապէն, Յայամ. Մարգաց, օր 30.

21 8 ՃԿԻՐ. — Հց. և Հհց. Տճն կաթողիկէ եկեղեցւոյ, կարգեալ ի սրբոյ Լուսաւորչին յելն ի վերապէն, Հարանի:

22 9 ԲՇ. — Հց. Սրբոց մանկանցն Բեթղեհեմի, և Ակակիոսի վկային, Մովկիմայ քահանային և Կողբասիոսի զեռանորին, — Հհց. Մանկանցն Բեթղեհեմի և Ակակիոսի վկային, — Ս. Դանիէլի և Գրեգորի Երեմիայի:

Լ	0	44	ՅՈՒՆԻՍ	Տ	Խ
			Զի. ցերեկը լ'ուրե՛կ Կարճուալ և քիւրք երկուրեքը. — Տճ. Խնգ- լուրը ուշքի: Սիգիւրն ու- րուրե՛նք Ընդոն Նեղուրի:		
		Օ	Ի խնցղեակնն, յ. 21, ր. 19. Տճ. Պուրճի Սերկրան:		
23	10	ԳՇ.	— Հո. և Հհո. Սըրոց կուտանացն Նուենայ և Մանեայ:	Վ	ՀԳ
24	11	ԴՇ.	— Հո. և Հհո. Պահք. — Յն. Սըբոց ուրուրեքն Բար- բոնդեմոն և Բարոնբոյ: — Լր. Ծնունդ Յնիւննու կ- րուրեքն:	Վ	Օ.
25	12	ԵՇ.	— Հո. Սըրոց իշխանացն Սահակայ և Յովսեփայ. Եւ վկայիցն՝ Պարզսի և Բա- ղասի. — Հհո. Սարգսի և Բաղասի:	Վ	ՕԿ
		Օ	Ծն. Լս. յ. 12, ր. 40. Տօրալին պարզու քին.		
26	13	ՈՒՐ.	— Հո. և Հհո. Պահք. — Տճ. Քեղեղ-ը-էրը, օր 29: — Հր. Թ-նու-ը, օր 29.	Վ	ՕԵ
27	14	ՔՐ.	— Հո. Սըրոցն Մեծիկ Ներսիսի հայրապետին և	Վ	ՕԶ

Լ	0	ԲԷՊԻԻԼ ԱԽՐԸ	45	Տ	Խ
			Խաղայ եպիսկոպոսին. — Հհո. Մովկիմայ քահանա- յին և Կարբատոսի զինա- ւորին:		
28	15	ՃՅՐ.	— Հո. և Հհո. Կ. զկնի Հողեղ: Բարեկենդան Լու- սաւորին:	Վ	ՕԸ
29	16	ՐՇ.	— Հո. Պահք. Սըրոցն Ե- պիփանու Կիպրացւոյն, Բա- րեւայ հայրապետին և երկոց աշակերտաց յօրին: — Հհո. Պահք. Եպիփանու Կիպ- րացւոյն: — Լր. Աւուր- եքն Պեքրոն և Պօղոսի:	Վ	ՕՐ
30	17	ԳՇ.	— Հո. և Հհո. Պահք. Սըրոցն Կոստանդիանոսի Թագաւորին և մօր նորա Հեղինեայ:	Վ	ՕԿ
1	18	ԴՇ.	— Հո. և Հհո. Պահք. — Լր. Յուրի:	Վ	ՕԿ
2	19	ԵՇ.	— Հո. և Հհո. Պահք. Սըրոցն Թէոդիտոսի Քաղա- տացւոյն, և Թալիլեայ բժշկին, և եօթն Սը. կու- տանացն՝ սրբ յԱնկիւրիա կատարեցան: Ա. Նախայ, օր 30: — Լր. Այոնը-ն-ն-ն-ն- Սը. Աւուր-եքն:	Վ	ՕԸ

Յ Առ. Բռ. Ժ. 3, ր. 16:
Անձրեւարեր հողմուեք:

3 20

ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. Պահք:

Ա 09

4 21

ՇՐ. — Հց† և Հհց† Գիււա
նշխարաց սրբոյ Տօնն մերոյ
Գրեգորի Լուսաւորչին:

9 70

Տար. հաստատութեան Միաց-
եալ Նահանգաց Ամերիկայի:
1777.

5 22

ՔԱՐ. — Հց. և Հհց. Գ. զկնի
Հոգեգ. Հարանէն:

10 71

6 23

ՔՇ. — Հց. Սրբոց վկայիցն Ան-
տոնինոսի, Թէօփիլոսի, Ա-
նիբոսի և Փոտինոսի —
Հհց. Ներսէսի Տայրապետին
և Խաչայ եպիսկոպոսին:

11 75

7 24

ԳՇ. — Հց. Սրբոց Կաննիելի
մարգարէին և երեց ման-
կանցն Սեդրաբայ, Միսա-
բայ և Աբելինագովի —
Հհց† Ծնունդ Յովհաննու
Կարապետին. Եւ ՅՅ†:

15 78

8 25

ԳՇ. — Հց. և Հհց. Պահք:

15 78

9 26

ԵՇ. — Հց† և Հհց. Սրբոց
Թարգմանուցն մերոց Սա-
հակայ և Մեսրոպայ:

18 70

Յ Ծն. Լու. Ժ. 24, ր. 00:
Անձրեւային գովութիւն:

10 27

ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. Պահք:

10 77

11 28

ՇՐ. — Հց. Սրբոցն Տրդատայ
Թագաւորին, Աշխէն տիկ-
նոջն և Խոսրովիդեսոյն: —
Հհց. Զաքարիայ մարգա-
րէին, և Մնոփրիսոսի Սբ.
Տօնն:

17 79

12 29

ՔԱՐ. — Հց. Ե. զկնի Հոգեգ.
Եւ զԳիււա տփոյ Սբ. Աստ-
ուածածնի: — Հհց. Ե. զկնի
Հոգեգ. — ՅՅ. Աստուծոյն
Պէտրոսի և Պօղոսի — Հբ.
Ծն. լուս. արանն Երու-
սղէմ:

17 78

13 30

ՔՇ. — Հց. Սրբոցն Կայխարա-
տոսի, և քառասուն և ինն
վկայիցն, և Դաւենկիանոսի
բայ թագաւորին և Աշխէն
տիկնոջ և Խոսրովիդեսոյն
— ՅՅ† Երկրորդն ար-
տեւոյ:

18 79

ՅՈՒԼԻՍ

ՕՐ 31

ՏՃ. ԹԻՄՈՒՆՈՂ

14	1	ԳՇ. — Հյ. Սրբոյն Զաքարիայ մարգարէին: — Հհչ. Որդւոց և Թոռանց սրբոյ Լուսաւորչին՝ Արիստակէսի, Վլթանեսի, Յուսկանն, Գրեգորիսի և Գաննիկի:	19	Կ.
		Հաստ. հանրապետութեան Դաղդիոյ, յամին 1789:		
15	2	ԳՇ. — Հյ. Պահար, — Հհչ. Պահար: Յայտ. գիտ. քիմ. Սբ. Առաք. քիմ. Եւ. Յոյ. քիմ.	20	Կ.
16	3	ԵՇ. — Հյ. Եղիսէի մարգարէին, — Հհչ. Եղիսէի մարգարէին, Եւ Գաննիկի մարգարէին և երկոց մանկանցն: — Լր. Տե՛ս հանր. քիմ. Սբ. Առաք. քիմ. քիմ.	21	Կ.

17	4	ՈՒՐ. — Հյ. և Հհչ. Պահար, Տոմ. Հրատից, օր 30:	22	Կ.
18	5	ՇԲ. — Հյ. և Հհչ. Սրբոց երկոտասան առաքելոցն և Պողոսի երեքտասաներորդ առաքելոցն:	23	Կ.
		ՇՎր. Գն. Ժ. 1, ր. 44:		
		Պարզ օր:		
19	6	ՃԱՒՐ. — Հյ. և Հհչ. Զ. զինի Հոգ. Բարեկենդան Վարդապառի:	24	Կ.
20	7	ՔՇ. — Հյ. և Հհչ. Ա. օր պահոց Վարդապառի: Յայտ. Հրատից, օր 30: — Յւ Սբ. հայտ. Վերջից: — Լր. Մարգարէից: — Եւ. Յոյ. քիմ.	25	Կ.
21	8	ԳՇ. — Հյ. և Հհչ. Բ. օր պահոց Վարդապառի:	26	Կ.
22	9	ԳՇ. — Հյ. և Հհչ. Գ. օր պահոց Վարդապառի: — Լր. Մարտիկ: — Մարտիկացից:	27	Կ.
23	10	ԵՇ. — Հյ. և Հհչ. Դ. օր պահոց Վարդապառի:	28	Կ.
24	11	ՈՒՐ. — Հյ. և Հհչ. Ե. օր պահոց Վարդապառի: — Յւ. Եւ. Յոյ. քիմ. քիմ.	29	Կ.

© յԱռ/սծն, ժ. 8, ր. 24,
Տճ. Պարսի Էսէս:

● Յն. Լւ. ժ. 19, ր. 26:

Sopraqhն աուրք:

25 12 ՇԲ. — Հց. և Հհց. Յիշատակ
տապանակին: — Լր. Յ-
խբայ արտելայն: — Տճ.
ձեմպե-լ ելեկ, օր 30: —
Հր. ԱԲ, օր 30:

26 13 ՔԿԵՐ. — Հց. և Հհց. Վար-
դավառ: — Լր. Աննայի
Տօր ՍԲ. Աորո-սնանի:

27 14 ՌԵ. — Հցի և Հհցի Բ. օր
Վարդ: Օր մեռելոց:

28 15 ԳԵ. — Հց. և Հհց. Գ. օր
Վարդավառի:

29 16 ԳԵ. — Հց. և Հհց. Պահք: —
Լր. Մարթայի տեմ Ղա-
լբոս:

30 17 ԵԵ. — Հց. և Հհց. Եսայիայ
մարգարէին: — Յն. Մ-
րիանիայ կոտն: — Տճ. Էլե-
կեի եյեմ տեղ պահար: Սմի
եկեի:

Տար. գահ. Վիզթօր Էմմա.
նուէլ Գ. քաղ. Խալիոյ:
1900:

31 18 ՈՐ. — Հց. և Հհց. Պահք:
Յ Առ. Բռ. ժ. 13, ր. 45:

Խառն հողմուեր:

1 19 ՇԲ. — Հցի թարգմտի առա-
քելոյն և Սանդիտայ կու-
սին, Եւս Հհց. որոյ և Շու-
շանայ դատեր Մեծին Վար-
դանայ: Ա. Ղամար, օր 30:
— Լր. Օգոստոս:

2 20 ՔԿԵՐ. — Հց. և Հհց. Բ. զկնի
Վարդավառի: Հարսանիք:
— Յն. Եղեայ Տարբերէն: —
Հր. Մի լառ տերման Եր-
ուսէթ: Գորս պայրմ:

3 21 ՌԵ. — Հց. և Հհց. Սրբոցն
Վարդիանոսի եպիսկոպոսին,
և քառասուն և հինգ զկա-
յիցն, և կուսանացն Յուս-
տիանեայ, Եւփիմեայ և
Քրիստինեայ:

Ս 4 22 ԳԵ. — Հց. Սրբոցն Աթանա-
զինեայ եպիսկոպոսին, և
տասն տշակերտացն և հինգ
զկայիցն: — Հհց. Սրբոց
նախահարցն Ադամայ, Ա-
րեկի, Աթայ, Ենովայ,
Նոյի, Մելքիսեդեկի, Ար-
բահամու, Սահակայ, Յա-

կորայ, Յովսեփայ, Մովսեփի, Ահարոնի, Եղիազարու, Յեսուայ, Սամուելի, և այլոց նախահարց: — Յն. Մատթ. Մատթ. Գալատացիք, և Գեորգիոսի Փոստոսի հարցերէն: — Լր. Սբ. Գրքի Վարդապետի:

5 23

ԳԵ. — Հց. և Հհց. Պահար:

15 95

6 24

ԵՇ. — Հց. Սբ. Նախահարցն Ադամայ, Աբելի, Սեթայ, Ենոքայ, Ենոփայ, Նոյի, Մեղքիսեղեկի, Աբրահամու, Իսահակայ, Յակովբայ, Յովսեփայ, Մովսեփի, Ահարոնի, Եղիազարու, Յեսուայ, Սամուելի, Սամուոնի, Յեփթայայ, Իսրայէլայ, Գեորգիոսի և այլոց նախահարցն: — Հհց. Սահակայ և Յովսեփայ: — Լր. Տն. Գալատացիք և Քրիստոսի: — Տհ. Արեւելից Երեմիայից:

15 95

7 25

ՈՐԲ. — Հց. և Հհց. Պահար: — Յն. Անանայի Տր. Սբ. Առաքելիք:

15 95

8 26

ՏԲ. — Հց. Սբ. Նախահարց և Ստեփանոսի Գրքի:

10 90

Լուսաւորչին, Արեստակեսի, Վրթանեսի, Յուսկաննի, Գրեգորիոսի և Գանիելի: — Հհց. Սբ. Թ. Գրքի մարգարէիցն՝ Ովկայ, Սմոկայ, Մեքիայ, Յովելայ, Աբգիու, Նաուսայ, Սմաթուսայ, Յովսեփայ, Սոփոնայ, Անթոնայ, Չարարիայ և Մաղաքիայ: — Յն. Սբ. Գրքի Վարդապետի:

Թ. Լր. Լու. Ժ. 15, ր. 39.

Պարզ օր:

9 27

ՃԿԲԲ. — Հց. և Հհց. Գ. զկնի Վարդապետի շարժումն: — Յն. Պարտիկոսի Բնիկն:

17 97

10 28

ՅԵ. — Հց. Սբ. Մակարայիցն՝ Եղիազարու քահանային, և Նամունայի և եօթն սրբոց նորին: — Հհց. Աթանագործայի կապուսին և ասան աշակերտաց նորին, և Տիմոթէոսի վկայիցն, և սբ. Վկայիցն Անտոնինոսի, Թեոփիլոսի, Անիկտոսի և Փատրիսի: — Լր. Լուսաւորչիքի վկային:

18 97

11 29 ԴԵ. — Հց. Սրբոց երկուստասն մարգարէիցն՝ Ովսեայ, Ամովայ, Միքիայ, Յովելէայ, Աբգիսու, Նաուուսայ, Ամբակուսայ, Յովսանու, Սոփոնիայ, Անգեայ, Չաքարիայ և Մաղաբիայ: — Հհց. Սրբոց Մակաբայեցւոցն՝ Նղիազարու քահանային, և Նամունիեայ և Կոթն որդւոց նորա: — ԼԿ. Ֆելիշայ Իսրայէլ:

12 30 ԴԵ. — Հց. և Հհց. Պահաբ: — Բն. Նիշուի Իսրայէլցի:

13 31 ԵՇ. — Հց. Սրբոց Սոփիայ և երկոց դասերացն Պիսաիսի, Ելզիսի և Ադապեայ: Եւ Հհց. որոց և Քրիստոսօրի վկային, և երկուց կանանցն՝ Կալիսիկեայ և Ակիւլինեայ: — Բն. Բարէիշու Սբ. Աստուածածնի:

1A 9A

1A 9A

Ը. 100

ՕԳՈՍՏՈՍ

ՕՐ 31

ՏՃ. Աղուարոս

14 1 ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. Պահաբ: — Բն. Սիլվիոս պահոց Սբ. Աստուածածնի:

15 2 ԵՐ. — Հց. Սրբոց Գրիգորի Աստուածաբանին: — Հհց. Վլասոս կախկոպոսին և Ռնեսիմեայ աշակերտին Պօղոսի: — ԼԿ. Վերտիլանու Սբ. Աստուածածնի:

Տար. ծնող. Աղեքսանդր քաղ. Սերպիոյ, 1876:

16 3 ԽԿՈՒՐ. — Հց. և Հհց. Գ. զկնի Վարդապետի: Հարանէի: Տօմ. Աւելեաց, օր 5: — ԼԿ. Ռոտտի Իսրայէլցի:

ՇՎր. Բն. Ժ. 12, ր. 14: Պարզ և զուարթ:

Ը. 100

Ը. 100

Ը. 100

17 4 թ. — Հց. Սրբոցն Եւզինէոսի, Մակարիոսի, Վաղեբրիոսի, Կանդիտոսի և Ակիւղաւոսայ: — Հհց. Սեղբեռնորոսի Հաովմայ հայրապետին և Կոստանդիանոսի Թագաւորին: Եւ Մարութայի եպիսկոպոսին:

52 102

18 5 թ. — Հց. Սրբոցն Անդրէի զօրավարին, և բանակի նորին, Կանդիտոսի և Ակիւղաւոսայ: — Հհց. Եւզինէայ կուսին, և հօր նորա Փիլիպպոսի, և մօր նորա Կղօզեայ, և երկուց եղբարցն Սերգեայ և Ապիտանի, և երկուց ներքինեացն: Եւ սրբոց վկայիցն Եւզինէոսի, Մակարիոսի, Վաղեբրիոսի, Կանդիտոսի և Ակիւղաւոսայ:

50 100

Տար. ծննդ. Գրասն Եօզեֆ Ա. Կայսեր Աւստրիոյ: 1830:

19 6 թ. — Հց. և Հհց. Պահլէմ Գայմ. Աւելեաց, օր 5: — Եւ Մայր Երազման Բրեւոսի:

57 107

20 7 թ. — Հց. Սրբոցն Անդրիա-

57 107

նոսի և Կնոջն Անատոլայ, Թեոդորոսի և Ելեւթիւրոսի վկայիցն: — Հհց. Կուռնելիոսի հարիւրապետին, և Եմաւոնի ազգականին Բրիտտոսի, և Պողկարպոսի Զմիւռնիոյ հայրապետին և արեւելեան վկայից:

21 8 թ. — Հց. և Հհց. Պահլէմ Գայմ. Սաւասարգ, օր 30. և տարեմուտ ՏՅՂԵ=4395 տօմարական թուականին Հայոց:

58 108

22 9 թ. — Հց. և Հհց. Եփեսոսի սուրբ ժողովոյն երկերիւր հայրապետացն:

59 109

23 10 թ. — Հց. և Հհց. Ե. զկնի Վարդ. Բարեկենդան Սր Աստուածածնի:

50 110

● Ծն. Լու. ժ. 2, ր. 52:

Ձերմագին աւուրք:

24 11 թ. — Հց. և Հհց. Ա. օր պահոց Աստուածածնի: Գայմ. Սաւասարգ, օր 30, և տարեմուտ ՌՅԾԿ=1353 բուն թուականին Հայոց: — Լ. Բարեւոյն:

111

Լ	0	58	ՕԴՈՍՏՈՍ	S	Խ
			— Տճ. ձեռագրեր — ԿԵՐ, օր 29. — Հր. Իլ — Լ, օր 29:		
			⊙ Ի Կոյսն, ժ. 15, ր. 45:		
			ՏՃ. Պուրբի Սիւսպիւրէ:		
25	12	ԳՇ.	— Հց. և Հհց. Բ. օր պահոց Աստուածածնի:	Ը	115
26	13	ԳՇ.	— Հց. և Հհց. Գ. օր պահոց Աստուածածնի:	Ը	117
27	14	ԵՇ.	— Հց. և Հհց. Գ. օր պահոց Աստուածածնի:	Ճ	118
28	15	ՈՒՐ.	— Հց. և Հհց. Ե. օր պահոց Աստուածածնի: — Յնի վերադարձն Սբ. Առաքելներէ: — Լր. Օգոստոսի տոնէն:	Օ	110
29	16	ՇԲ.	— Հց. և Հհց. Շողակաթ, ըստ տեղեան օրոյն Գրիգորի Լուսաւորչին: — Լր. Գլխարկն Յուլիան. Միգրչին:	Դ	117
30	17	ՃՎՐ.	— Հց. և Հհց. Վերափոխումն Սբ. Աստուածածնի: — Լր. Ռոպայէ տոնէն:	Կ	117
			⊙ Առ. Գն. ժ. 3, ր. 44:		
			Ամպամած և հողմային:		
31	18	ՅՇ.	— Հցի և Հհցի Բ. օր վերափոխման: Օր մեռելոց: Ա. Նաղար, օր 30:	Ա	118

Լ	0	ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԱԽԸՐ	59	S	Խ
			Տար. ծննդ. Վիլհելմինա րազուհոյն Հոլանտայի 1880:		
1	19	ԳՇ.	— Հց. և Հհց. Գ. օր վերափոխման: — Լր. Սեպտեմբեր:	Գ	119
			Տար. գահ. Օգոստոսիառ. Սուլքան ԱՄՏԻԼ ՀԱՄՏ Բ. Կայսեր Թուրքիոյ 11 Շապան 1293 և 19 Ադոսրոս 1292 (1876):		
2	20	ԳՇ.	— Հց. և Հհց. Գ. օր վերափոխման: Պահք:	Կ	120
3	21	ԵՇ.	— Հց. և Հհց. Ե. օր վերափոխման: — Յն. Թարգմանի տոնէն:	Կ	121
4	22	ՈՒՐ.	— Հց. և Հհց. Զ. օր վերափոխման: Պահք:	Կ	122
5	23	ՇԲ.	— Հց. և Հհց. Է. օր վերափոխման: — Յնի Թ. օր վերադարձն:	Կ	123
6	24	ՃՎՐ.	— Հց. և Հհց. Ը. օր վերափոխման:	Կ	124
7	25	ՅՇ.	— Հց. և Հհց. Թ. օր վերափոխման:	Կ	125
			⊙ Լր. Լս. ժ. 7, ր. 50:		
			Ախորժեղի աւուրք:		

8 26

ԳԵ. — Հո. և Հհո. Սրբոցն
Յովակիմայ և Աննայի,
ճնողաց Սբ. Աստուածած-
նի և կանանցն իւղարբից:
— ԼԳ. Ծնունդ Սբ. Աստ-
ածածնի:

17 157

9 27

ԳԵ. — Հո. և Հհո. Պահբ:

17 157

10 28

ԵՇ. — Հո. Սրբոցն Երեմիա
մարգարէին: — Հհո. Բա-
բելայ հայրապետին և երկց
աշակերտաց նորին, և Գրի-
գորի Ակրագանդացոյն
եւ Պիոնի քահանային և
Ստեփանոսի Ուլնեցոյն և
Աբղլմեհի վկային:

17 157

18 158

11 29

ՈՒՐ. — Հո. և Հհո. Պահբ: —
Յէ՛ք Գիւրգուսի Յիւստին-
Միրտին:

19 159

12 30

ՇՐ. — Հո. Սրբոց առաքելոցն
Թովմայի, Յակոբայ և Շմա-
ւոնի: — Հհո. Թովմայի ա-
ռաքելոյն:

50 150

13 31

ՃԿՈՐ. — Հո. Գ. զկնի Վե-
րափոխման: Եւ գիւտ դօտ-
ւոյ Սբ. Աստուածածնի: —
Հհո. Գ. զկնի Վերափոխ-
ման: Հարունէ՛ք: — Յն.
Գիւրգուսայ Սբ. Աստու-
ածածնի:

51 151

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՕՐ 30

ՏՃ. Իլյուշ

14 1

ԲԵ. — Հո. Սրբոց վկայիցն
Ստեփանոսի Ուլնեցոյն և
Գոհարինեայ, Ծամբասոսի,
Տուքիկոսի և Ռատիկոսի:
— Հհո. Անդրէի զօրավա-
րին և բանակի նորին, և
Կայինիկոսի վկային և Գի-
մեդեայ բժշկին եւ Ադ-
րիանոսի և կնաջ նորս Ա-
նատոլայ, և Թէոդորոսի
Ատրատիլատի Արակլացոյ
և Թիւրատի վկային: — Յն.
Սէօօն Սէւուսեյի. Էլէղե-
յուան Դարեմար է նոյն:

55 155

© Վր. ԲՆ. Ժ. 17, Ե. 45:

Խառն եղանակ:

15 2

ԳԵ. — Հո. Սրբոց մարգա-

55 155

րէին՝ Եղեկիելի, Եղրի և
 Զաքարեայ Տօրն Յովհաննու
 Մկրտչին: — Հնչ. Աբր-
 բոց Թարգմանչացն՝ Մեա-
 բողայ վարդապետին և Ե-
 դիշէի, և Մովսէսի քերթօ-
 ղին, և Դաւթի անյաղթ
 փիլիսոփային, և Գրիգորի
 Նարեկացւոյն, և Ներսէսի
 Կալեցւոյն և Ներսէսի
 Լամբրոնացւոյն:

16 3 ԳԵ. — Հչ. և Հնչ. Պահք: — 52 152

17 4 ԵՇ. — Հչ. Աբրոցն Յովհաննու
 Կարապետին և Յարայ
 արդարոյն: Եւս Հնչ. որոց
 և Երեմիայ մարգարէին:
 Եւ Եղեկիելի. Եղրի և Զա-
 քարեայ Տօրն Յովհաննու
 Մկրտչին:

18 5 ԵՇ. — Հչ. և Հնչ. Պահք: 57 157

Տար. գան. Օսկար Բ. քազ.
 Շուէտ Նորվիկիոյ, 1859:

19 6 ԵՇ. — Հչ. և Հնչ. Նիկիոյ Աբ-
 ժողովոյն երեք հարիւր ութ
 և տասն հայրապետաց:

20 7 ԿԵ. — Հչ. և Հնչ. Գ. ղինի 58 158

Վերափոխման, Բարեկեն-
 ղան Աբ. Խաչին: Տօմ.
 Հոռի, օր 30:

21 8 ԵՇ. — Հչ. և Հնչ. Ա. օր
 պահոց Խաչի: Եւ ծնունդ
 Աբ. Աստուածածնի յԱն-
 Նայէ: Եւս Յն. 17. Մար-
 Բեւեռն արարչին:

● Ծն. Լու. Ժ. 12, ր. 18:
 Հողմային աուրք:

22 9 ԳԵ. — Հչ. և Հնչ. Բ. օր պա-
 հոց Խաչի: — ՏՏ. Րէճէոյ,
 օր 29, և Էւս յար: — Հր.
 Թէրէ, օր 30, և արեւմտ-
 566 ի Բաւալանէ Լոյս, օր 2:

23 10 ԳԵ. — Հչ. և Հնչ. Գ. օր պա-
 հոց Խաչի: Յայտմ. Հոռի,
 օր 30:

24 11 ԵՇ. — Հչ. և Հնչ. Գ. օր պա-
 հոց Խաչի: — Ա. Նանտաւոր
 և հարաւան. օր 12 ի Դե-
 և Գիլեր հարաւոր: — ՏՏ.
 Իբէրալու հարիճի, օր Էւս
 Լանային արարչ, և Գիլերն
 Նանտաւորն Լուրցն Նեղ-
 օր: — Հր. Մամ Լանս ուղան-
 ման Գոթաղայ արարայ Աթ-
 իմայ:

2

L	0	64	Սեղսեմբեր	S	h
			© Ի կշիռն, Ժ. 13, ր. 39: Տճ. Պուրհի Միզան:		
25	12	ՌԻՐ. — Հյ. և Հհյ. Պահչբ. — Տճ. Լեյլէի բեւեղ, Գանդէլ էիէի:		է	125
26	13	ՇԵՐ. — Հյ. և Հհյ. Տօն Եկե- ղեցւոյ: Նաւակաւորք Ար- նաչին:		օ	122
27	14	ՃԿԻՐ. — Հյ. և Հհյ. Խաղ- վերաց, Եւս Յն:		7	120
28	15	ԲԵՇ. — Հյ+ և Հհյ+ Տօն Խաչի: Օր մեռելոց: Տար. ծննդ. Քարթուս Ա. քաղ. Փորթուկալի, 1863: Յ Առ. Բռ. Ժ. 21, ր. 12. Անձրեաքեր հողմունք:		Վ	127
29	16	ԳԵՇ. — Հյ. և Հհյ. Տօն Եկե- ղեցւոյ: — Լր. Մէրայիէ հրէլուսադերն:		Ա	127
30	17	ԳԵՇ. — Հյ. և Հհյ. Պահչբ. Տօն Եկեղեցւոյ: Ա. Թիրայ, օր 30: — Լր. Տօն ռբնն Գրէիբրէ Լուսաւորէն Չբոյ է սահման Հրովայ և Նեւ- ալոյ, և Հերանիսի Վար- դապետն:		Գ	128
1	18	ՆԵՇ. — Հյ. և Հհյ. Տօն Եկե-		1.	129

L	0	65	ՐէձէՊ	S	h
			ղեցւոյ — Լր. Հարեմբեր: — Հր. Գիշուր. Տօն Կա- րէն, Չօրոյ պայտալ և շո- վի:		
2	19	ՌԻՐ. — Հյ. և Հհյ. Պահչբ. Տօն Խաչի: — Լր. Պահ- պան հրէլուսադ:		11	100
3	20	ՇԵՐ. — Հյ. և Հհյ. Տօն Խաչի: — Յն. Եւրոպէի սի Վարդ- բուի:		15	101
4	21	ՃԿԻՐ. — Հյ. և Հհյ. Բ. զկնի Խաչի: Բարեկենդան վա- րագայ Խաչին: — Լր. Տօն Վարդարանի և Փրանկիսի Ասիացոյն:		15	105
5	22	ԲԵՇ. — Հյ. և Հհյ. Պահչբ. Արրոցի Մամասոյ, Փիլիկ- արմանի և Սիմէանի Սիւ- նակեցին:		12	105
6	23	ԳԵՇ. — Հյ. Պահչբ. Արրոց կու- սանացն Փեփրոնեայ և Մա- րիանեայ և վկայուհւոյն Նուշանայ դասեր վարդա- նայ: — Հհյ. Արրոց կուսա- նացն Փեփրոնեայ և Մա- րիանեայ: — Յն+ Յղուսիւն Յ. Գաննու Կարդեպի: — Հր. Աստուծի, Կոն Կարաւոր- հարաց, Գուսլ պայտալ, օր 9:		10	102

3

3

Շ Վր. 1. v. Ժ. 23, ր. 40:

Պարզ օր:

7 24 ԴԵ. — Հո. և Հհո. Պահք: — 17 100
Յն. Գեորգիոսի և Սթ. Առաքելոսի:

8 25 ԵԵ. — Հո. Պահք: Սրբոց հայրապետացն Բարազամու, Անթիմոսի և Երանոսի: — 17 107
Հհո. Պահք: Հայրապետացն Անթիմոսի և Երանոսի: — 17 107
Լր. Պրիմիտիւսի:

9 26 ՕՐԻ. — Հո. և Հհո. Պահք: — 18 107
Յն. Նիկանոս Երանոսի Առաքելոսի:

10 27 ԵՐ. — Հո. և Հհո. Սրբոցն Գեորգիոսի, Ադակասի և Ռոմանոսի երգեցողին: 19 108

11 28 Խ ՎՐԻ. — Հո. և Հհո. Գ. զհիսի Խաչին, Տօն Վարազայ Սր. Խաչին: Ա. Արթուրի Եօնի շքաւանդ, Հարանդի: 20 109

12 29 ՌԵ. — Հո. և Հհո. Սրբոցն Գաթիկի Գուհեցւոյն, և Ղամբէտի և Ղամբէտուհւոցն: 21 110

13 30 ԳԵ. — Հո. և Հհո. Սրբոցն Եւստաքէտի, և Կոնզն Թէոփիստեայ, և Երկուց 22 111

4

0

որդւոցն, և կուսանացն Նրմոնեայ և Նեքտարիսեայ: — Յն. Տօն արքայի Վրէժի Լուսնայի: — Լր. Սրբաբարդի Մարտիրոսի: — Տհ. Գառնիկի Գարնաւանդ:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՕՐ 31

ՏՃ Թրքիկի կղզի

14 1 ԴԵ. — Հո. և Հհո. Պահք: — 25 175
Յն. Աննիայ արարելոյն:

Շ Վր. Քն. Ժ. 3, ր. 38:
Պարզ եղանակ:

15 2 ԵԵ. — Հո. և Հհո. Սրբոց Իշխանացն Սահակայ և Համազասպայ: — Լր. Թերեւոյ Կոնզն: 26 176

Լ	Օ	68	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Տ	Խ
16	3	ՌԵՐ.	— ՀՅ. և ՀԿՅ. Պահջբ!	50	172
17	4	ՇՐ.	— ՀՅ. և ՀԿՅ. Սրբոց Եօթանասուն և երկու աշակերտացն Բրիստոսի:	57	170
18	5	ՔԿԵՐ.	— ՀՅ. և ՀԿՅ. Դ զկնի Սաչի: Բ. Կէ-բ-ի-է Եօթն շ-բ-ն-ը: Հ-բ-ն-ի-ն: — Լ. ր. Դ-ի-ն-ը: — Է-բ-ն-ը: — ՏՏ Մէր-ճ Կէ-բ-ի-ն:	59	177
19	6	ՌՇ.	— ՀՅ. և ՀԿՅ. Սրբոցն Փակասու հայրապետին, և Երանոսի հետեւողին առաքելոց: — Յն. Թ-վ-յ-է առ-ի-է-լ-ը:	58	177
Տար. զահ. Քարլոս Ա. քագ. Փոքրուկալի. 1886:					
20	7	ԳՇ.	— ՀՅ. Սրբոց կուսանացն Թեկղեայ Վառվառեայ և Պեղիգեայ: — ՀԿՅ. Սրբոց կուսանացն Թեկղի և Վառվառեայ: ՏՏ Մահջմի, օր 30:	59	178
21	8	ԳՇ.	— ՀՅ. և ՀԿՅ. Պահջբ: — Լ. ր. Որ-ու-լ-ը: — ՏՏ. Շ-դ-ն-ը, օր 30:	1	179
● Են. Լս. յ. 00. ր 7: Ամպամած և հողմ:					
22	9	ՍՇ.	— ՀՅ. և ՀԿՅ. Սրբոցն	5	17.

Լ	Օ	ՇԱՊԱՆ	69	Տ	Խ
23	10	ՌԵՐ.	— ՀՅ. և ՀԿՅ. Պահջբ, Յայմ. Մահջմի, օր 30:	5	171
24	11	ՇՐ.	— ՀՅ. Սրբոց թարգմանչաց վարդապետացն Մեսրոպայ, Եղիշէի, Մովսիսի Քերթողին, Կաթի աշխարթ փիլիսոփային, Կրի. զորի նարեկացւոյն, և Կերսիսի Կլայեցւոյն: — ՀԿՅ. Կաթարասոսի և Խթ. վկայիցն և Դուռնիստոսի քահանային: — Լ. ր. Ո-ի-ն-ը: Կ-ի-ն-ը:	2	175
© Ի կարիճն, յ. 23, ր. 5: ՏՏ. Պարեի և Կրեայ:					
25	12	ՔԿԵՐ.	— ՀՅ. և ՀԿՅ. Ե. զկնի Սաչի: Կ. Կէ-բ-ի-է Եօթն շ-բ-ն-ը: Հ-բ-ն-ի-ն: — Լ. ր. Դ-ի-ն-ը: — Է-բ-ն-ը: — ՏՏ Մէր-ճ Կէ-բ-ի-ն:	0	175
26	13	ՌՇ.	— ՀՅ. և ՀԿՅ. Կիւս նըշխարաց սրբոյն Գրիգորի Առուանից կաթողեոսի, և սրբոց հարցն Թաթլոյ և Վարոսի և Թովմասու, Ան-	7	182

տանի և Կրօնիդեայ. և եօթն խոտաճարակացն, որք յիննակնեան վանն կատարեցան

27 14

ԳԵ. — Հց. Սրբոց առաքելացն Անանիայի, Մատթիայ, Բառնարայ, Փիլիպպոսի, Յովհաննու, Երիզայի և Սիդուանոսի. ևս Հհց. որոց և ժի. վարդապետացն՝ Իրոնեսոսի արիսպագացւոյն, Յուսթիոսի, Սեղրեստրոսի, Սթանասի, Կիրզի Երուսաղիմացւոյն, Եփրեմի, Բարսղի Աեաբացւոյն, Կրիզորի Նազրիանգացւոյն, Կրիզոստոսի Նիւսացւոյն, Եպիփանի Կիպրացւոյն, Յովհաննու Ոսկերեբանին, և Կիւրեղ Աղեքսանդրացւոյն.

V 140

28 15

ԳԵ. — Հց. և Հհց. ՊաՏՏբ. — ԼԳ. Առտեւոյն Սէնէի և Յարտի:

A 147

Յ Ան. Քն. ժ. 18, ր. 31.
Խառն հողմուքը.

29 16

ԵՇ. — Հց. և Հհց. Սրբոցն Իրոնեսոսի Արիսպագացւոյն, և առաքելոցն՝ Տիմ.

q 147

Թէոսի և Տրտոսի, և այլոց աշակերտացն Պողոսի — Յն. Ղուկասէնսի հարեհարի:

30 17

ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. ՊաՏՏբ. Ա. Գամայ, օր 30:

v 148

31 18

ՇՈ. — Հց Սրբոց աւետարանչացն Մատթէոսի, Մարկոսի, Ղուկասու և Յովհաննու: Եւս Հհց. որոց և Ղուկիանոսի քահանային, և սրբոց վկայիցն ճարագոսի, Պորբոսի, Անդրոնիկոսի և Պեղաբեայ կուսին: — Յն. Ղուկասու Աւետարանչին: — ՏՃ Գուգեւելէ:

v 149

3

1 19

ՄԿԵՐ. — Հց. և Հհց. Չ. զկնի Սաչին: Գ. Կերտիէ եօթն շաբաթաց, Հարանիէ: — Յն. Յովէլայ հարեհարի: — ԼԳ. Նոյնիէր, և որն ափնոյն որքոց:

v 150

2 20

ԵՇ. — Հց. և Հհց. Սրբոցն Ղուկիանոսի հարեհարացեաին, և Յովսեփայ Աստուածահօրն, և Յովսեփայ Արիմաթացւոյն, և բարեկամին Քրիստոսի Ղազարու, և քերց նորա Մար-

v 151

Թայի և Մարիամու: —
 Ենթ Մարիամայ Կուստ: Տօն
 Է Սեպտեմբր: — ԼԳ. Յէւ-
 րաի համարէն ննջէ Էլը:

3 21

ԳԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Սրբոցն
 Թեոգիտոնի քահանային և
 Զենոնի զինաւորին և Մա-
 կարայ, Եւտոյ սեսոյ և Ռա-
 մելոյ:

Տար զան. Նիգորա Բ կայսեր
 Ռուսիոյ, 1891:

4 22

ԳԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Պահճբ: —
 Տճ. Պէր-ը Էէճէ-է:

5 23

ԵՇ. — ՀՅ. Սրբոց Խարթւ-
 եանց, և վկայիչն Արտեմ
 եայ և Քրիստափորի, և Էր-
 կուղ կանանցն Կաթնէկեայ
 և Ակիւլինեայ: — ՀՀՅ. Սա-
 բիթեանց մարտիրոսաց և
 Արտեմեայ վկային:

Տար. ծննդ. Օգոստափառ.
 Սուրբան ԱՊՏԻԼ ԸՍՄԻՏ Բ.
 Կայսեր Թուրքիոյ: 16 Շապաւ
 1258.

Ⓢ Լր. Լս. Ժ. 15, ր. 1.

14 185

10 185

17 185

6 24

ՌԻԲ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Պահճբ:

17 180

7 25

ՇԲ. — ՀՅ Սրբոց Էրկոտասան
 վարդապետացն՝ Ռէթէոսի,
 Կրիստոսոսի, Սեղբեստրոսի,
 Աթանասի, Կիւրղի Նրու-
 սաղիմոց, շն, Եփրեմի
 Սուրբին Ասորոյ, Բարսղի
 կեսարացւոյն. Գրիգորի
 Նիսացւոյն Գրիգորի Աս-
 տուածարանին, Եպիփա-
 նու կիպրացւոյն, Յովհան-
 նու Ոսկերեւանին և Կիւր-
 զի Աղեքսանդրացւոյն: —
 ՀՀՅ. Կեմետրեայ վկային և
 Բասիլ սկոսի քահանային:

18 187

8 26

ՔԿԻԲ. — ՀՅ և ՀՀՅ. Է. զկնի
 Խաչին: Կիւտ Խաչ: Է
 Կիւր-է Էօթն շե-թոյ:
 Հար-նէ: Յն. Կիւր-է-
 վի-նէ: Տճ. Կուր-է: Կուր-
 ֆուր-ն-ն-ն-ն:

19 1

9 27

ՌԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Անաստա-
 սայ քահանային, և Վա-
 րսի, և Թեոգիտեայ և
 որդոց նորա, և որոց ընդ
 նոսա կատարեցան:

20 5

Տար. ծննդեան Էտուարա Է
 րագ. Անգղիոյ, 1811:

10 28 ԳԵ. — Հց. Սրբոց Հիպերիքեանց որք ի Սամուսատ կատարեցան, և Սեւերիանոսի Սերաստացւոյն, և Բարեւոյ ծերոյն, և ութսուն և չորից աշակերտաց նորին: — Հհց. Հիպերիքեանց մարտիրոսաց:

51 2

11 29 ԳԵ. — Հց. և Հհց. Պաճքի Տար. ծննդ. Վիգոր Էմմանուէլ Գ. քաղ. Իտալիոյ: 1869:

55 2

12 30 ԵՇ. — Հց. Սրբոյն Յովհաննու Ոսկերեանին — Հհց. Սեւերիանոսի Սերաստացւոյն, և Բարեւոյ ծերոյն և ութսուն և չորից աշակերտաց նորին:

55 0

ՇՎր. Քն. ժ. 13, ր. 30.
Հողմ և անձրև:

13 31 ՈՒՐ. — Հց և Հհց Պաճքի

52 7

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՈՐ 30

ՏՃ. ԹՐԶՐԻՆԻ սանի

14 1 ԵՐ. — Հց. Ամենայն սրբոց 50 Կ

հնոց և նորոց, յայտից և անյայտից: — Հհց. Բարազամու Անտիոքացւոյն և Եթեն մանկանցն Սփեասոսի: — Յն. Կոսմաս և Դոմանոս:

15 2 ՔԿԵՐ. — Հց. և Հհց. Ը զինի 57 Ա

Խաչին: Զ. Կիւրաի Եօն շքեմայ: Հարանի:

Տար զան Քրիստիան Թքաղ. Տանիմարքայի: 1863:

16 3 ԵՇ. — Հց. և Հհց. Սրբոց 59 Գ

Ստեփանոսի Հովովոյ հայրապետին, և քահանայից և սարկաւազաց և ժողովրդոց:

L 0		ՆՈՅՆՄԱՆՐ	S Գ	
17	4	ԳԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Սրբոցն Ակրիսիմեայ եպիսկոպոսին, և Յովսեփայ քահանային, Այիաթալայ սարկաւազին, և Պղատանի վերջին:	ԲԱ	10
18	5	ԴԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. ՊահՏբ.	ԲԳ	11
19	6	ԵԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Սրբոց Հայրապետացն Վեդրոփանոսի, Աղեքսանդրոսի, և Պողոսի խոստովանողին. և Նոտարացն Վարկիանոսի և Մարտիրոսի. Տօմ. Տրէ. օր 30.	ԲԵ	12
<p>● Են. Լս. ժ. 11, ր. 40 Անձրեւարեր հողմուեք:</p>				
20	7	ՈՒՐ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. ՊահՏբ. — ՏԵ. Ռոմալու. օր 30. — ՀԲ. Քիւրտու. օր 30:	ԲԶ	13
21	8	ՇՐ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Սրբոց Տրեշտակապետացն Կարբիկի և Միքայելի, և սմանայն երկնային զօրոց եւս Յնք. — ԼԿ. Ընդհանուր Սբ. Առաքելացի:	ԲԸ	14
22	9	ՔՈՒՐ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Թ. զկնի Սաշին: Եւ Սեբաստիէ եօթն շաբաթաց: Հարաւիտ Յայսմ. Տրէ. օր 30. — ԼԿ. Զիւլիէնայ խորհի:	ԲԹ	15

L 0		ՐԱՄԱԶԱՆ	77	S Գ	
23	10	ՐԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Մելիտոսի Անտիքայ Հայրապետին, և Մինասայ եղիպտացոյն, և միւս Մելիտոսի եպիսկոպոսին, Բուրայ քահանային և Շինու սարկաւազին:	Զ	17	
<p>Տար. զան. Վիլնիւսիւս քաղաքիւն Հոլանտայի. 1889: © Սիդիկեանոսի, ժ. 20, ր. 38: ՏԵ. Պուրեի Գալստ:</p>					
24	11	ԳԵ. — ՀՅ. Սրբոց Գեմեարեայ վկային, և Բասիլկոսի քահանային: — ՀՀՅ. Յովհաննու Ոսկերեքանին:	Շ	18	17
25	12	ԴԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. ՊահՏբ. — Յն. Յնանու զորապետ. Կիւրտու. — ԼԿ. Կարբիկու. խորհի:	ՇԲ	19	
26	13	ԵԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Սրբոցն Գուրիասայ Սամուկասայ, Աբիբայ սարկաւազին, Ռոմանոսի միայնակեցին, մանկան խոստովանողի և Հիւսիբոսի զինաւորին: — Յն. Յնանու Ոսկերեքանին, և Բարեթեքանի Կարանդեայ:	ՇԸ	20	19

L	0	78	ՆՈՅՄԱՐԵՐ	S	Գ
27	14		դահայ թնդի անն Բրիտանի: ՈՒՐ. — Հոյ և Հհոյ Պահար: — Յն. Փիլիպպոսի առաքելայն: Յ Առ. Բռ ժ. 13, ր. 14: Խառնակ օղ:	Ա	Ը
28	15		ՇՐ. — Հոյ Սրբոց առաքելացն Անդրէի և Փիլիպպոսի. — Հհոյ. Փիլիպպոսի առաքել- այն: — Յն Սիդոնի աստու- նորից զդահայ թնդի անն Բրի- տանի:	Գ	Ը
29	16		ՔԱՐ. — Հոյ և Հհոյ ժ. զկնի Խաչին: Բարեկենդան պա- հոց Յիսնակաց: Ա. Համի- րայ. օր 30: — Յն Մար- թիտի աստուածայն: — Լր. Ս. Ա. կիրարկէ գաղտնի արե- ւելիցն Բրիտանից զդահայ թնդ- ի անն Բրիտանի:	Կ	Ը
30	17		ՔԱ. — Հոյ և Հհոյ Ա. օր պա- հոց Յիսնակաց: — Լր. Ան- դրէի աստուածայն:	Կ	Ը
1	18		ԳՇ. — Հոյ և Հհոյ Բ. օր պա- հոց Յիսնակաց: — Լր. Գի- տիմի:	Կ	Ը
2	19		ԳԷ. — Հոյ և Հհոյ Գ. օր պա- հոց Յիսնակաց:	Կ	Ը

L	0	79	ՐԱՄԱԶԱՆ	S	Գ
			Տար զան. Փրանձ Եօզիֆ Ա. կայսեր Աւստրիոյ-Հունգարիոյ 1846:		
3	20		ՍԷ. — Հոյ և Հհոյ Դ. օր պա- հոց Յիսնակաց:	Կ	Ը
4	21		ՈՒՐ. — Հոյ և Հհոյ Ե. օր պա- հոց Յիսնակաց: Եւ ընծա- յու Յն Սր. Աստուածածնի ի աստուածայն: Եւ Ս Յն Գ:	Կ	Ը
5	22		ՇՐ. — Հոյ և Հհոյ Սրբոցն Գրիգորի սրանչեւագործին, Նիկողայոսի հայրապետին և Միսանայ կաթողիկոս- սին: Յ Լր. Լւ. ժ. 00, ր. 21: Խառնակ օղ:	Կ	Ը
6	23		ՔԱՐ. — Հոյ և Հհոյ Ա. Յիս- նակաց: Հարանի: ԸՏԲանոց — Լր. Նիկողայոսի հայրապետ- իցն զարդարին շառաւ- րաց: — Տճ. կիրարկէ ԳԷ ԳԷ-ԳԸ ֆարսիստան:	Կ	Ը
7	24		ՔԱ. — Հոյ և Հհոյ Սրբոց կու- սանացն Յուլիանեայ և Վասիլուհայր: — Լր. Ա.Տ Բրիտանի Էդիմիլիանին:	Կ	Ը
8	25		ԳԷ. — Հոյ Սրբոցն Ղուկիա-	Կ	Ը

նոսի քահանային, Տարագոսի, Պրորոսի, և Անդրանիկոսի վկայից, և Ոնեւմայ և այլոց աշակերտացն առաքելոցն Պօղոսի: — Հհչ. Սրբոց առաքելոցն Յակոբայ և Շմաւոնի: — Յն. Նեոփոսիտայ խոսի: — Լր. Յղբիտի Սբ. Աստուածային յԱնայի:

9 26

ԳԵ. — Հչ. և Հհչ. Պահք. 50 55

10 27

ԵՇ. — Հչ. Կղեմայ հայրապետին, և Բագարատայ Տոռոմինայ եպիսկոպոսին, և և Հհչ. որոց և Կրիզոստի Ակրագանթացւոյն:

Տար. գահ. Լիօբօլտ Բ. րազ Պէլճիգայի. 1865.

11 28

ԱԵ. — Հչ. և Հհչ. Պահք. 55 52
 ՇՎր. Բն. Ժ. 23, ր. 40.
 Ամպամաճ և խոհաւ:

12 29

ԵԲ. — ՀչԻ Սրբոց առաքելոցն և առաջին լուսաւորչացն Թագեոսի և Բարդուղիմէոսի: — Հհչ. Անդրէի առաքելոցն:

13 30

ՃԱԵ. — Հչ. և Հհչ. Բ. Յիս. 52 57

նակաց: Հարանէի: — Յն. Անդրէի — — — — — Լր. Լուսի — — — — —:

ԴԵԿՏԵՄԵՐ

ՕՐ 31

ՏՃ Քեանունի կվվեղ

14 1

ԲԵ. — Հչ. և Հհչ. Լրբոցն Գե. Նարիոսի եպիսկոպոսին, և Մերիբրիոսի զինաւորին և Յակովբայ և Իրաւափառայ: — Յն. Նոստայ Եր. Զարէի: — Հր. Սուսայ, Գանիւղայրաւ:

50 57

15 2

ԳԵ. — Հչ. Սրբոցն Կուռնիոսի հարաւրապետին և Շմաւոնի աղղականին Բրիտոսի, և Պօղկարպոսի հայրապետին — Հհչ. Սրբոց հարցն Եգիպտացւոց Պօ.

57 58

ղոսի, Պօղոսյ, Մակարայ,
 Եւազրի, Յովհաննու Գրեց
 լոյն, Յովհաննու կարծա-
 Տասակին, Նեղոսի, Արև-
 նի, Սիսիանու, Գանիկի,
 Սրապիոսի, Մակարիոսի,
 Պիմենի և այլոց սրբոց
 հարց: — Յն. Ամբ-ի-ս-այ
 Տարգրեի:

16 3 ԴԵ. — Հո. և Հհո. Պահք: — ԸՆ ԸԳ
 Յն. Ս-ի-ն-ի-ս-այ Տարգրեի: —
 Տճ. Կ-տ-ը-ի-է-ի-է:

17 4 ԵՏ. — Հո. Սրբոց հարցն և
 գրպատացոց Պօղոսի, Պօ-
 ղայ, Մակարայ, Եւազրի,
 Յովհաննու Գրեցւոյ, Յով-
 հաննու կարծաՏասակին,
 Նեղոսի, Արևնի, Սիսիա-
 նու, Գանիկի, Սրապիոսի,
 Մակարիոսի, Պիմենի, և
 այլոց սրբոց հարց: — Հհո.
 Մինասայ, Երմոգիենայ և
 Գրաբոսի, և կամաւոր աղ-
 բատացն Յովհաննու և Ա-
 լեքսիանոսի: — Յնի վ-ս-
 լ-տ-այ ի-ս-ի-ն:

18 5 ՈՒՐ. — Հո և Հհո. Պահք: — ԸԳ ԸԴ
 Յն. Հօրն Ս-բ-այի:

19 6 ԵՐ. — Հո. և Հհո. Սրբոցն Նի- ԸԵ ԸԶ

կողայոսի Զմիւռնացւոյ
 սրանչկազարծ հայրապե-
 տին Տօմ. Քաղոց, օր 30:
 — Յնի Նի-ղ-այ-ս-ի-է-հ-յ-բ-
 պ-ի-ր-ն-ի-ս-այ-ն-ի-ն-ն-ս-ի-ն-
 ր-այ: — Տճ. Ա-ր-ի-է-ի-է:

Տօն անուան Նիզորա Բ.
 կայսեր Ռուսիոյ:

● Ծն. Լս. յ. 6, ր. 52.
 Խառն հողմուք:

20 7 ԽԱՐ. — Հո. և Հհո. Գ. Յիս
 նակաց, Կարեկենդան Սբ.
 Յակոբայ: — Տճ. Շե-ի-է-լ,
 օր 29. և Պայ-մ-ի, օր 3. —
 Հր. Թե-բ-ի-ի, օր 29:

21 8 ԲԵ. — Հո. Պահք: Սրբոցն Սի-
 նասայ, Երմոգիենայ, Գրա-
 բոսի և կամաւոր աղբա-
 տացն Յովհաննու և Ալեք-
 սիանոսի. — Հհո. Պահք:
 Սրբոց առաքելոցն Բար-
 դուղիսէոսի և Յուդայի: —
 Լ. Թ-ի-է-այ-ի-ս-այ-ն-ի-ն-ն-
 ր-այ:

22 9 ԴԵ. — Հոի և Հհոի Պահք: ԸԶ ԸԷ
 Յղութիւն Սբ. Աստուա-
 ծածնի յԱննայէ, Եւս Յնի,
 Յայսմ. Քաղոց, օր 30:

Հայրապետին և Աբգարու
Թագաւորին: Բարեկենդան
ծննդեանն Քրիստոսի: —
Լ. Բ. Սեղբէտրոսի Հոսիւնայ
հայր-պետին:

1 19

ՈՒՐ. — Հ. Պաճը: — Հ. Ս. Ա.
որ պահոց Մննդեանն: —
Լ. Բ. Յանսար և Գարեմար
190: Նահանջ Բաւաւանին և
Գոն Գնորեանն Քրիստոսի:

15 00

2 20

ՏՐ. — Հ. Նախավայ և Ի
Քրիստոս հաւատացեալ
անդրանիկ Թագաւորին
սրբոյն Աբգարու: — Հ. Ս.
Բ. որ պահոց Մննդեանն: Եւ
Ինգոսի և Գոմնայի և Գղե-
րիկոսի քահանային և Եր-
կուց բիւրուց:

15 07

3 21

ՄԱՐ. — Հ. Ս. Յիսնակաց:
— Հ. Ս. Գ. որ պահոց Մննդ:

10 07

⊙ Ն. Լ. Ս. Ժ. 15, ր. 20:

Պարզ և ցուրտ:

4 22

ՌԵ. — Հ. Սրբոց քահանա-
յիցն Աբրահամու և Խորե-
նայ և անարծաթ թժշկացն
Կողմայի և Դամիանոսի, և
Աստուածաորդ վկային: —
Հ. Ս. Գ. որ պահոց Մննդ:

17 08

5 23

ՊԵ. — Հ. Սրբոցն Դաւթի
մարդարեին և Յակոբայ ա-
ռաբելոյն: Եւ Հ. Ս. սրոց
և Ս. որ պահոց Մննդեանն:

17 09

6 24

ՊԵ. — Հ. Ս. Պաճը: — Հ. Ս. Չ.
որ պահոց Մննդ: Եւ Ճրա-
գաւրոյց ճննդեանն Քրիստո-
սի: Եւ Ս. Յ. — Լ. Բ. Յոյր-
նոսի և Տեւոն:

18 70

4

7 25

ՍԵ. — Հ. Սրբոյն Ստեփա-
նոսի նախասարկաւագին և
առաջին մարտիրոսին: —
Հ. Ս. Գ. Սիմոն և Յի-
սուսի Քրիստոսի: Եւ Ս. Յ. Գ.
որ պահոց Մննդ: Եւ Ս. Յ. Գ.
Յանսարի:

19 71

8

8 26

ՈՒՐ. — Հ. Ս. Պաճը: — Հ. Ս. Գ.
Բ. որ Մննդեանն: Եւ Ստե-
փանոսի նախավկային:

20 75

9 27

ՏՐ. — Հ. Ս. Սրբոց ա-
ռաբելոցն Պետրոսի և Պո-
ղոսի: — Ս. Գ. որ Մննդ:
Եւ Ս. Գ. որ Մննդ: Եւ Ս. Գ.
որ Մննդ: Եւ Ս. Գ. որ Մննդ:

21 75

10 28

ՄԱՐ. — Հ. Ս. և Հ. Ս. Չ.
Յիսնակաց:

22 75

⊙ Ն. Բ. Ս. Ժ. 10, ր. 54:

Զիւնախառն անձրեւ:

11	29	ՌԵ. — Հչ. Որդւոցն Որոտման Յակոբայ առաքելոյն և Յովհաննու աւետարանչին: Բարեկեհոյան պահոց Մննդ: — Հհչ. Որդւոցն Որոտման Յակոբայ առաքելոյն և Յովհաննու աւետարանչին:	55	70
12	30	ՔԵ. — Հչ. Ա. օր պահոց Մննդ: — Հհչ. Զ. օր Մննդեան:	72	77
13	31	ՊԵ. — Հչ. Բ. օր պահոց Մննդ: — Հհչ. Է օր Մննդեան:	50	77

Յօրինող
Կ. Ա. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Ժ.Ա.ՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԵՐԵՒԵԼԻ ԱՆՅԻՑ ԻՆՉ ԱՇԽԱՐՀԻ

Ի ստեղծմանէ աշխարհի մինչեւ ցայժմ են աւք	7328
Ի ջրհեղեղէ	5066
Ի գիւտոյ ապակոյ	3543
Ի շինութենէ Բիւզանդիոն քաղաքի	3117
Ի ծննդենէ Քրիստոսի	1903
Ի նահապետութենէ Թաղեոսի առաքելոյն եւ Սանդիսոյ կուսից	1855
Ի ծննդենէ Ս. Քրիստոսի Լուսաւորչի	1646
Ի լուսաւորութենէ Հայոց Ի ձեռն Քրիզոստոմոսի Լուսաւորչի	1600
Ի շինութենէ Ս. Էջմիածնի, ուր հաստատուեալ կայ Հայրապետութիւն ամենայն Հայոց	1599
Ի Տիեզերական ժողովոյն Նիկիոյ	1578
Ի գիւտոյ Խաչին Քրիստոսի յերուսաղէմ Ի Հեղինեայ քաղաքի	1576
Ի շինութենէ Կ. Պոլսոյ	1574
Ի Տիեզերական ժողովոյն Կ. Պոլսոյ	1522
Ի գիւտոյ Հայերէն այբուբենից Ի ձեռն Մեսրոպայ	1467
Ի Տիեզերական ժողովոյն Եփեսոսի	1472
Ի քաղաքացիութենէ Աստուածաւորչ զրոց Ի Հայ	1167
Ի շինութենէ տմարին Հայոց	1352
Ի յայտնելոյ Ս. Խաչին Ի Վարազայ	1250

Ի սկզբնաւորութենէ հօր քաղա- ւորութեան Օսմանեանց ի Սուլ- թան Օսմանայ Առաջնոյ . . .	603
Ի զիւսոյ կողմնացուցին . . .	602
Ի զիւսոյ սպագր. ի Գերմանիա . . .	464
Ի տիրելոյ Օսմանեանց Կ. Պոլսոյ ի Սուլթան Մէհմէտէ Բ.է . . .	451
Ի զիւսոյ Ամերիկայի . . .	412
Ի զիւսոյ անուաւոր ծախացուցի . . .	403
Ի զիւսոյ շոքեարժ մեքենայից . . .	214
Ի զիւսոյ օդապարիկ զնոյն . . .	122
Ի զիւսոյ նշանացի հեռագրին . . .	112
Ի զիւսոյ շոքեանիս ի Ֆրանսա . . .	109
Ի զիւսոյ պատուասի մարմնոյ . . .	106
Ի զիւսոյ վիտագրութեան . . .	102
Ի հաստատութենէ Ս. Փրկչի Հիւան- դանցի Հայոց որ է լեւտիզուլէ Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայէ . . .	74
Ի մտնուանէ Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի . . .	70
Ի հաստատութենէ Բարանքիւնայի . . .	66
Ի զիւսոյ լուսանկարի . . .	65
Ի հաստատութենէ Օսմանեան օրէն- դութեան ի Կիւլիանէ . . .	65
Ի զիւսոյ ելեւ. հեռագրութեան . . .	55
Ի բացմանէ պարանցին Սիւէիի . . .	35
Ի բացմանէ Արեւելեան Արբանցին ի Պրուսա . . .	29
Ի բացմանէ պարանցին Կորնթոսի . . .	11

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԻՒՆ

ՍՈՒՂԹԱՆԻ
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀՕՐՈՏՈՒԹԵԱՆ

Թ...-...-...
ՀԻՏԵԻՒՄ ԳՐԻՄ

1. Սուլթան Օսման Ա. Ղազի	699	1299
2. Սուլթան Օրխան Ա. Ղազի	726	1327
3. Սուլթան Մուրադ Ա. Ղազի	761	1360
4. Սուլթան Պայազիս Ա. Երևան	791	1389
5. Սուլթան Մեհեմեդ Ա. Չելեպի	816	1413
6. Սուլթան Մուրադ Բ. Ղազի	824	1421
7. Սուլթան Մեհեմեդ Բ. Ֆարսի	855	1451
8. Սուլթան Պայազիս Բ. Ղազի	886	1481
9. Սուլթան Սելիմ Ա. Եվլուզ	918	1512
10. Սուլթան Սիվեյան Ա.	926	1520
11. Սուլթան Սելիմ Բ. Ղազի	974	1566
12. Սուլթան Մուրադ Գ. Ղազի	983	1574
13. Սուլթան Մեհեմեդ Գ. Ղազի	1003	1595
14. Սուլթան Ահմեդ Ա. Ղազի	1012	1603

15. Սուրբան Մուսրաճա Ա.	1026	1617
16. Սուրբան Օսման Բ. Կէնն	1028	1618
17. Սուրբան Մուրաս Գ. Ղազի	1032	1622
18. Սուրբան Իպրահիմ Ա.	1049	1640
19. Սուրբան Մէհէմմէտ Գ. Ղազի	1058	1648
20. Սուրբան Սիւլէյման Բ.	1099	1687
21. Սուրբան Ահմէտ Բ.	1102	1691
22. Սուրբան Մուսրաճա Բ.	1106	1695
23. Սուրբան Ահմէտ Գ. Ղազի	1115	1702
24. Սուրբան Մահմուտ Ա. Ղազի	1143	1730
25. Սուրբան Օսման Գ.	1168	1754
26. Սուրբան Մուսրաճա Գ. Ղազի	1172	1757
27. Սուրբան Ապս-իւլ-Համիտ Ա. Ղազի	1187	1773
28. Սուրբան Սէլիմ Գ. Ղազի	1203	1789
29. Սուրբան Մուսրաճա Գ.	1222	1807
30. Սուրբան Մահմուտ Բ. Ասիլ	1223	1808
31. Սուրբան Ապս-իւլ-Մէհիտ Ա. Ղազի	1255	1839
32. Սուրբան Ապս-իւլ-Ազիզ Ա.	1277	1861

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆ
ԱՊՏԻԻԼ ՀԱՄԻՏ Բ.
Խան Ղազի

ԲԱՐԵԽՆԱՄ ԻՆՔՆԱԿԱԼ

34րդ Կայսր Օսմանեան հարսու-
րեան եւ 28րդ Կայսր յառմանէ Կոս-
տանդնուպոլսոյ, որդի Սուրբան Ապս-
իւլ-Մեհիտ Խանի, ծնեալ ի 16 Շա-
պան 1258 (10/22 Սեպտեմբեր 1846),
գահակալէ ի 11 Շապան 1293 (19/31
Օգոստոս 1876) :

ԱՒԱԳԱՆԻ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

- Մեծ ներհնապետ (Տար-իւս-սասեթ իւր շէ-
րիձէ աղաք) — **ԱՊՏ-ԻՒԼ-ՂԱՆԻ ԱՂԱ:**
 Առաջին սենեկապետ (Սէր գուրէնայր հազրէթր
Շէհրիեարի) — **ՀԱՃԻ ԱԼԻ ԲԱՇԱ:**
 Երկրորդ սենեկապետ — **ՆՈՒՐԻ ՓԱՇԱ:**
 Առաջին քարտուղար (Մապէյնր Հիւմայուն
պաւ քեաթիպի) — **ՀԱՍՍԱՆ ՔԱՀՄԱՆ ՊԷՏ:**
 Մեծ արարողապետ եւ Կայս. քարգման (Քէ-
րիճաքր օւմոււմիյէ նազրր Վէ Տիվանր Հիւ-
մայուն քէրնիմանր) — **ԻՊՐԱՀԻՄ ՊԷՏ:**
 Առաջին քիկնապան (Տամաս Վէ Սէր եալէր
Հազրէթի Շէհրիեարի) — **ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇԱ:**
 Բ. թիկնապան (Մայէթի Շահանէ էրքեանի
հարպիյէ միւշրի) — **ՇԱԲԵՐ ՓԱՇԱ:**
 Առաջին Աղօթասաց (Իմամր էվվէ Հազրէթի
Շէհրիեարի) — **ԲԱՇԻՏ ԷՖԷՆՏԻ:**
 Նախարար Կայսերական գանձուն (Խազիճէի
Խասսաի Շահանէ նազրր) — **ՍԱԳԸՁ ՅՈՎ,
ՀԱՆՆԷՏ ԷՖԷՆՏԻ:**

- Մասակարար Կայսերական ընտանեաց (Հա-
րէմր Հիւմայուն մէսարիճաք նազրր Ելն.)
 — **ՀԱՃԻ Ա.ՔԻՃ ԷՖԷՆՏԻ:**
 Հրամանատար պալատականաց եւ նուազա-
ձուաց պալատան (Խասէմէի խասսա Վէ Միւ-
զիեայի Հիւմայուն Ճէրիֆի) — **ՍԻՒԼԷՅՄԱՆ
ՓԱՇԱ:**
 Բժեկապետ Կայսեր (Սէր քապիպր Հազրէթի
Շէհրիեարի) —
 Ախտոապետ Արճունի (Սթապրր ամիրէ միւշր-
րի) — **ՅԱՆԳ ՓԱՇԱ:**

—

ՆԱԽԱՐԱՐՔ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԴԻՄՆ

- Մեծ նպարտու (Սասրազամ) — **ՍԱՅԻՏ ՓԱՇԱ:**
 Կրօնապետ (Շէյխ-իւլ-Խալամ) — **ՃԷՄԱԼԷՏ-
ՏԻՆ ԷՖԷՆՏԻ:**
 Նախարար Արդարութեանց եւ Կրօնից (Ասիյէ
Վէ Մէզանիպ նազրր) — **ԱՊՏԻՒ ԲԱՀ-
ՄԱՆ ՓԱՇԱ:**
 Նպարտապետ (Սէրասէր) — **ԲԻՉԱ ՓԱՇԱ:**
 Նախարար Ծովային գործոց (Պահրիյէ նազր-
ր) — **ՀԱՍՍԱՆ ՀԻՅՄԱՆ ՓԱՇԱ:**

Նախագահ Պետական Խորհրդոյ (Շուրայի
Տէօվլէր ռէիսի) — **ՍԱՅՏ ՓԱՇԱ:**

Նախարար Արտափն գործոց (Խարինիյէ նա-
գրր) **ԹԷՎՅԻԳ ՓԱՇԱ:**

Նախարար Ներքին գործոց (Տախիլիյէ նագրր)
— **ՄԷՄՏՈՒՀ ՓԱՇԱ:**

Վերահստուչ Թնդանօրարանի (Թօփհանէ մի-
չիբի) — **ՋԷՏԻ ՓԱՇԱ:**

Նախարար Կրօնապատկան կայրածոց (Էվգա-
ժը Հիւմայուն նագրր) — **ՂԱԼԻՊ ՓԱՇԱ:**

Նախարար Հանրային կրթութեան (Մէարիժ
նագրր) — **ՃԷԼԱԼ ՊԷՏ:**

Նախարար Առեւտրական եւ Հանրօգուս շի-
նութեանց (Թիհարէր վէ Նաժա'ա նագրր)
— **ՋԻՀՆԻ ՓԱՇԱ:**

Նախարար Ելեւնական գործոց (Մալիյէ նա-
գրր) — **ՐԷՇԱՏ ՓԱՇԱ:**

Խորհրդական Եպարհասութեան (Միւսթէարք
Սասր Ալի) — **ԹԷՎՅԻԳ ՓԱՇԱ:**

ՄԵՐ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐՔ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ

Քաղաքացե Մայրաքաղաքիս (Շէհիր Էմինի)
— **ՐԸՏՎԱՆ ՓԱՇԱ:**

Նախարար Ոստիկանութեան (Զապթիյէ նագր-
ր) — **ՇԷՅԻԳ ՓԱՇԱ:**

Վերահստուչ նաւահանգսի (Լիման ռէիսի)
— **ՍԱՄԻ ՓԱՇԱ:**

Վերահստուչ Մահասանց (Րուտումաք Էմինի)
— **ՆԱՋԻՑ ՓԱՇԱ:**

Վերահստուչ Կայրածական տոմարաց (Տէժ-
բերի Խազանի նագրր) — **ՋԻՅԱ ՓԱՇԱ:**

Վերահստուչ Թղթասարութեան եւ Հեռագրու-
թեան (Բօսրա վէ Թէլէկրաժ նագրր) —
ՀԻՍՆԷՆԸ ՀԱՍԻՊ ՊԷՏ:

Վերահստուչ Անտառաց, Հանքաց եւ Երկրա-
գործութեան (Օրման վէ Մասէն վէ Զրաաք
նագրր) — **ՍԷԼԻՄ ՄԷԼՀԱՄԷ ՓԱՇԱ:**

Ոստիկանացե Պէտիքաժի (Պէտիքաժ մու-
հաժրը վէ Փոլիս միւսիբի) — **ՀԱՃԻ ՀԱ-
ՍԱՆ ՓԱՇԱ:**

Ոստիկանացես Կ. Պոլսոյ (Ստամպոյ վէ Փոլիս
միւսիբի) — ՄԱԶՀԱՐ ՊԷՑ:

Կառավարիչ Քեռայի (Պէյոզլու միւքեսարքըր)
— ՀԱՄՏԻ ՊԷՑ:

Կառավարիչ Իւսկիւսարու (Իւսկիւսար միւ-
քեսարքըր) — ՀԱՄՏԻ ՊԷՑ:

Հրամանատար Զրհուսկրաց (Իքճայիէ ալայք
գօմանսանք) — ԶԷԶԷՆԻ ՓԱՇԱ:

ՀՊԱՏԱԿ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ ՊԷՏՔ
Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

- Տ. ԵՕԱՐԻՄ Գ. , Պատրիարք Յուճաց:
- Տ. ԵՈՍԷՑ ԵՈՎԶՈՑ, Էկզարք Պուլկարաց:
- ՄՈՏԻՋ ԼԷՎԻ ԷՑ. , Տեղակալ Բարուճապետի
Հրէից:

ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Սովորական նամակներ. — Նամակին հաս-
ցէն շատ յատակ եւ մեղանով պէտք է գրել, հա-
կառակ պարագային թղթատարութիւնը կը վե-
րադարձնէ նամակը, եթէ գրկողին հասցէն պա-
հարանին ճակատը կամ ետին գրուած է:

Թղթատարական միութեան [ԻՔՔԷԿ-Գ, Ս-
Սion postale] մէջ գանուող երկիրներուն հա-
մար 15 կուամ կամ աւելի պակաս կշռող նա-
մակի մը վրայ պէտք է զնել 1 դրուշի թղթա-
դրոշմ. 15 կուամէն աւելի կշռող նամակներուն
վրայ, իւրաքանչիւր 15 կուամի բանակութեան
համար պէտք է աւելցնել 1 դրուշի թղթա-
դրոշմ. Այսպէս է Թուրքիոյ ներքին թղթատա-
րութիւնն ալ. Բացառիկ են նաւահանգիստները.
այս պարագային՝ 20 փարայի թղթադրոշմ միայն
պէտք է փակցնել:

Առանց դրոշմի յանձնուած նամակները թըղ-
թատարութիւնը տեղը կը հասցնէ եւ ընդունողը

կը հարկադրուի կրկինը վճարել. եւ եթէ դրուած թղթադրոշմը պէտք եղածէն պակաս է, պակաս մասին միայն կրկինը կը վճարէ:

Թղթատարական քարտեր [Cartes postales]. — Պարզ թղթատարական քարտի մը գինն է 20 փարա, իսկ վճարեալ պատասխանով թղթատարական քարտերու գինը 1 զրուշ:

Վաճառքի նմոյշներ [Է՛՛՛-ճճ-բէնէ Է՛՛-ճճ-Է՛՛բէ [Echantillons des marchandises]. — Վաճառքի նմոյշ են սպրանքի մը փոքրիկ մասերն որոնք չեն կրնար ինքեին առուտորի առարկայ ըլլալ իրենց փոքր բանակութեան պատճառաւ. Հեղուկներն ալ, ինչպէս իւղերը, եւայն, կրնան զրկուիլ իբր նմոյշ, ի բաց առեալ Ռուսիա, Պարսկաստան, Ամերիկա, Մեծն Բրիտանիա:

Թղթատարական Միութեան համար 1 կռամէն մինչեւ 100 կռամ ծանրութիւն ունեցող վաճառքի նմոյշներէն կ'առնուի 20 փարա, եւ 100 կռամէն վեր իւրաքանչիւր 50 կռամի համար 10 փարա. եթէ նմոյշին ծանրութիւնը 350 կռամէ, կամ 30 սանգրիմէզր երկայնութենէ, 20 սանգրիմէզր լայնքէ եւ 10 սանգրիմէզր ծանձրութենէ

աւելի ըլլայ, կը մերժուի. Թուրքիոյ մէջ վաճառքի նմոյշներուն համար նոյն բանն է, սա տարրերութեամբ որ մինչեւ 2000 կռամ կ'ընդունուին. Ծովեզերեայ քաղաքներուն համար անձնիւր 75 կռամի համար 10 փարա աւելի կ'առնուի, փոխանակ 50 կռամի, եթէ նմոյշին ծանրութիւնը 250 կռամը անցնի, անձնիւր 50 կռամի համար 20 փարա կ'առնուի մինչեւ 2 քիլոկրամ:

Տպագիրներ [Է՛՛-բէն Գ-բ-բ-բ, imprimés] — Ինչպէս լրագիրներ եւ պարբերականներ, կազմուած կամ անկազմ գիրքեր, տետրակներ, երաժշտական հատուածներ, այցաքարտեր, տպագրական փորձեր [ձեռագրով կամ առանց ձեռագրի], վիմագրութիւններ, լուսանկարներ, պատկերներ, գծագրութիւններ, յատակագիծեր, աշխարհագրական քարտէսներ, ցուցակներ, զանազան ազդեր, եւ ընդհանուր բոլոր ինչ որ տպագրուած է:

Թղթատարական Միութեան մէջ գտնուող երկիրներուն համար 50 կռամ կամ աւելի պակաս կշռող տպագիրներուն կը վճարուի 10 փարա, իսկ 50 կռամէ աւելի կշռող տպագիրներուն իւրաքանչիւր 50 կռամի համար 10 փարա

փարա աւելի Նոյնպէս Թուրքիոյ ներքին Թըղ-
 թատարութեան համար իւրաքանչիւր 50 կռամը
 ենթակայ է 10 փարա Թըղադրոշմի: Երբ ծրարը
 30 կռամէ պակաս կը կշռէ, 5 փարա միայն կը
 վճարուի: Ծովեզերեայ բաղաքներու համար
 անձնիւր 75 կռամի 10 փարա կ'առնուի:

2000 կռամէ աւելի կշռող, 45 սանդիմէզդէ
 աւելի երկայնութիւն, լայնութիւն կամ Թանձ-
 րութիւն ունեցող ծրարներ չեն ընդունուիր: 10
 սանդիմէզդ տրամագիծ եւ 75 սանդիմէզդ եր-
 կայնութիւն ունեցող պլորուած տղագիրներ
 կ'ընդունուին:

Տպագիրներու ծրար մը պէտք չէ պարու-
 նակէ նամակ կամ ձեռագիր Նոթագրութիւններ,
 հակառակ պարագային ետ կը զրկուի:

Գործի բուղբեր [Էթ-է Էթ-էթ, papiers
 d'affaires]. — Անմիջական Թըղակցութեան մը
 նկարագիրը չունեցող ու եւ է Թուղթ գործի
 բռնի կը կոչուի, ինչպէս դատաւարութեան
 Թուղթեր, վկայագիրներ, կալուածագիրներ,
 փոխանակագիրներ, բեռնագիրներ [+թ-է-էթ-
 Թ], հաշուեցուցակներ [Ֆ-Բ-է-թ]. եւայլն:

Թըղթատարական Միութեան մէջ գտնուող
 երկիրներուն համար 1 կռամէ մինչեւ 200 կռամ

կշռող ծրարներէ կը ստացուի 1 դրուշ. իսկ 200
 կռամէ աւելի կշռող ծրարները ենթակայ են
 տասնական փարա յաւելումի՝ ամէն 50 կռամի
 յաւելման առ առաւելն 2000 կռամ կշռող ծրար-
 ներ միայն կ'ընդունուին: Թուրքիոյ ներքին
 Թըղթատարութեան համար եւս Նոյն բանն է:

Ծրարները նամակ կամ Նոթագրութիւն պէտք
 չէ պարունակէ. Նոյնպէս ծրարներու ծանրու-
 Թեան եւ ընդարձակութեան պայմանները տպա-
 գիրներու յար եւ նման են:

Սովորական նամակներու, վաճառքի նմոյշ-
 ներու տպագրական եւ գործի Թուղթի ծրարնե-
 րու վրայ եթէ Թըղթադրոշմ դրուած չէ, չեն զըր-
 կուիր. իսկ եթէ պակաս դրուած, կը զրկուին
 եւ պակասին կրկինը կ'առնուի ընդունողէն:

Թանկագին նիւթեր. — Արգիլուած է Թըղ-
 թատարի յանձնել մաքուր չվճարուած Թանկա-
 գին նիւթեր, եւայլն:

Դրամի և արժեքատու նիւթերու փոխա-
 դրութիւն. — Թըղթատարական միութեան մէջ
 գտնուած երկիրներուն համար Օսմանեան Թըղ-
 թատարութիւնը չընդունիր աւանդ (է-թ-է-թ),
 ոչ ալ մանտա-բոսդ:

Թուրքիոյ ներքին թղթատարութեան մէջ ընդունուած է զրամի եւ արժէքաւոր նիւթերու փոխադրութիւնը աւանդի ձեւին տակ: Այս պարագային թղթատարական վարչութիւնը կը ստանայ թանկագին նիւթերու համար արժէքին համաձայն սակագին մը, իսկ հասարակ նիւթերու համար ծանրութեան չափով սակագին մը: Այս սակագինը հինգ աստիճան է, հեռաւորութեան հինգ շրջանակներու համաձայն՝ որոնք հետեւեալներն են.

Ա. Շրջանակ. — Կ. Պոլիս եւ շրջակաները. կը վճարուի արժէքաւոր նիւթերու համար, 1էն 1000 զրուշի՝ $2\frac{1}{2}$, 1000էն 2000՝ 5 զրուշ, եւ ամէն հազար զրուշի $2\frac{1}{2}$ զրուշ: Ծանրութիւն ունեցող նիւթերու համար 1էն 500 կրամի՝ $2\frac{1}{2}$, եւ 501էն 1000 կրամի 5, եւ ամէն 500 կրամի $2\frac{1}{2}$ զրուշ:

Բ. Շրջանակ. — Պրուսա, Գասթէմունի, Այտըն, Ատանա, Ճէպէլի-Լիպնան, Հալէպ, Գոնիա, Շքոտրա, Կարմիր Ծովի եզերքներ, Պէնկագի, Պիդա, Արշիպեղազոսի կղզիներ, Այս վայրերը կը փոխադրուին արժէքաւոր նիւթեր. 1էն 250 զրուշ՝ $2\frac{1}{2}$, 251էն 500՝ 3, 501էն 1000՝ 7 զրուշի, ասկէ վեր հազարներու համար

իւրաքանչիւրին վրայ կ'աւելնայ $3\frac{1}{2}$ զրուշ, Ծանրութիւն ունեցող նիւթեր. 1է 100 կրամ՝ $2\frac{1}{2}$, 101էն 250 կրամ՝ 3, 251էն 500 4, եւ 501էն 1000 կրամ՝ 7 զրուշի եւ իւրաքանչիւր 500 կրամի՝ $3\frac{1}{2}$ զրշ ի յաւելում:

Գ. Շրջանակ. — Դամասկոս, Էրզրում, Հիճազ, Էնզարէ, Սըվազ, Դոսովա, Մանասըր, Եէմէն, Տիարպէքիլ, Խարբերդ, Արժէք. 1էն 250 զրուշ՝ 3, 251էն 500՝ 4, 501էն 1000՝ 6 զրուշի եւ իւրաքանչիւր 1000ի վրայ 5 զրուշի յաւելում: Ծանրութիւն. 1էն 100 կրամ 3, 101էն 250 կրամ՝ 4, 251էն 500՝ 6, 501էն 1000՝ 10 զրուշի, եւ իւրաքանչիւր 500ի վրայ 5 զրուշի յաւելում:

Դ. Շրջանակ. — Վան, Պիժլիս, Մուսուլ, Արժէք. 1էն 250 զրուշ՝ $3\frac{1}{2}$, 250էն 500՝ 5, 501էն 1000՝ 8 զրուշի եւ իւրաքանչիւր 1000ի վրայ $6\frac{1}{2}$ զրուշի յաւելում: Ծանրութիւն. 1էն 100 կրամ՝ 3, 101էն 250՝ 5, 251էն 500՝ 8, 501էն 1000՝ 13 զրուշի, եւ իւրաքանչիւր 500 կրամի վրայ $6\frac{1}{2}$ զրուշ յաւելում:

Ե. Շրջանակ. — Պաղտատ, Պասրա, Արժէք. 1էն 250 կրամ՝ 4, 251էն 500՝ 6, 501էն 1000՝ 10 զրուշի, եւ իւրաքանչիւր 1000ի վրայ 8 զրուշի յաւելում: Ծանրութիւն. 1էն 100 կրամ

4, 101էն 250՝ 6, 251էն 500՝ 10, 501էն 1000՝ 16 զրուշի, եւ իւրաքանչիւր 500ի վրայ 8 զրուշի, յաւելումս Ծովեզերեայ քաղաքները 1000ին 2 կ'առնուի, իսկ երկաթուղի բանած քաղաքները 1000ին 3 զրուշի, Ասոնց մէջ երբէք ծանրութիւնը նկատողութեան չառնուիր:

Ընդունելութեան զեկուցագիր (հօտ էւ հօտօգրէ) avis de réception). — Ընդունելութեան զեկուցագիրներու, Թէ Թղթատարական Միութեան շրջանակին եւ Թէ Թուրքիոյ համար, պէտք է վճարել միօրինակ կերպով 1 զրուշի, յանձնարարման համար վճարուած 1 զրուշին զատ:

Յանձնարարութիւն (Թհէտ recomman-dation). — Յանձնարարեալ առարկաներու համար պէտք է վճարել ինչ որ պիտի վճարուէր՝ եթէ յանձնարարեալ չըլլային. յետոյ միօրինակ կերպով պէտք է վճարել 1 զրուշի իբր յանձնարարման գին:

Երբ յանձնարարեալ նամակ մը կորսուի, եթէ կը վերաբերի Թղթատարական Միութեան, 50 ֆրանք փոխարինութիւն կը վճարուի, իսկ եթէ կը վերաբերի Թուրքիոյ ներքին Թղթատարութեան՝ 200 զրուշի:

Մանտա-բող. — Մանտա-բողի գրութիւնը ի գործ կը գրուի Թուրքիոյ ծովեզերեայ քաղաքներու նամակատուններուն մէջ, Ղրկողին տրուելիք ստացագրին վրայ 10 փարսնոց զրոշմամուղ կը փակուի. իսկ մանտա-բողերը եւ անոնց յարակից Թուղթերը զերծ են զրոշմամուղէ: — Երկու հազար զրուշին աւելի գումարի համար մանտա-բող չի տրուիր Մինչեւ 100 զրուշի համար 20 փարս վարձք կ'առնուի, իւրաքանչիւր 100 զրուշին 20 փարսյի հաշուով՝ 500 զրուշին 100 փարս կ'առնուի. իսկ 500էն մինչեւ 1900 զրուշի, իւրաքանչիւր 200ին քսանական փարս կ'աւելցուի, որով 1900էն մինչեւ 2000 զրուշի՝ վարձքը կ'ըլլայ վեցուկէս զրուշի:

Արժէքը յայտարարուած պարունակութեամբ նամակներ (Գլէթէ հօտօգրէի հէտօգրէ). — Ծովեզերեայ եւ երկաթուղոյ գիծերուն վրայ գտնուող քաղաքներու նամակատուններուն համար իւրաքանչիւր նամակի պարունակութիւնը 50000 զրուշին աւելի չըլլալու պայմանաւ (օսմ. ոսկին 100 զրուշի հաշուով), պանքնօթներ, արժէթուղթեր, եւ այս կարգի արժէքաւոր Թուղթեր պարունակող նամակներ կ'ընդունուին, որոնց արժէքը պահարանին վրայ

Յուանշանով նշանակուած եւ զրկողին անձնական կնիքովը կամ մասնաւոր նշանով մը առնուածն հինգ տեղերէ կնքուած պէտք է ըլլան: Այս նամակներուն ծանրութեանը համեմատ Յղթադրոշմ փակցնելէ զատ, կը վճարուի 1 զրշապահովագիրն եւ յայտարարուած արժէքին իւրաքանչիւր 1000 զրուշին ու կոտորակին համար 1 զրուշ: Երբ կորսուի, վնասուի կամ գողցուի, արժէքին փոխարէնը Յղթատարութիւնը կը վճարէ, ի բաց առեալ անխուսափելի պարագաները (բեճ — էւլէ — է շաշէ ք — շէլ է — շաշէ — ճաշէ, cas de force majeure): Այս մասին ըլլալիք յայտարարութիւնները առնուածն մէկ տարուան մէջ պէտք է տեղի ունենան, որովհետեւ անկէ ետքը նկատողութեան չեն առնուիր:

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ը

Կ Ա Ն Ո Ն Ն Ե Ր

ՀՆՈԱԳՐԻՆ ԺԱՄԸ. — Թուրքիոյ քաղաքներուն միջեւ բուրք տառերով փոխանակուած հեռագիրներուն համար, քրքական ժամը կը գործածուի Թուրքիոյ հեռագրատուններուն մէջ: Իսկ միջազգային հեռագիրներուն և լատին տառերով զարնուած ներքին հեռագիրներուն համար՝ Կ. Պոլսոյ Միջօրեականին ժամը կը գործածուի, որ 1 ժամ, 47 վայրկեան, 32 երկվայրկեան առաջ է Բարիդի Միջօրեականին ժամէն:

ՀՆՈԱԳՐԻՆ ԱՄՍԱԹԻՐԸ. — Թուրքերէն տառերով քաշուած հեռագիրներուն համար, Թուրքիոյ հեռագրատունները հին տոմարը կը գործածեն, և լատին տառերով քաշուած հեռագիրներուն համար նոր տոմարը:

ՀՆՈԱԳՐԻՆ ԼԵՋՈՒՆ. — Միջազգային և ներքին հեռագիրներուն համար բուրքերէնէ

և ֆրանսերենէն զատ կարելի է նաև հեռագրել լատին առուերով և արաբերեն, պարսկերեն, հայերեն, յունարեն, սերպերեն, ռուսերեն, պուլկարերեն, ռուսերեն, անգլիերեն, գերմաներեն, իտալերեն, սլաւներեն, լատիներեն և ուրիշ ծանօթ լեզուներու վերաբերեալ բառերով:

ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Հեռագրատուններուն յանձնուած հեռագիրները, թէ ներքին և թէ միջազգային, պէտք է ստորագրուած ըլլան. ներքին հեռագիրները իրենց ստորագրութեամբ կը զարնուին, իսկ միջազգայինները կրնան առանց ստորագրութեան զարնուիլ եթէ դրկողը այնպէս ուզէ:

ԿԱՐՃ ԿԱՄ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՍՏԷ.
— Այն անձերը որոնք շատ հեռագիր կը ստանան՝ կրնան դիմել իրենց գտնուած քաղաքին հեռագրատան և անոր հետ համաձայնութեամբ որոշել կարճ կամ պայմանադրական* հասցէ մը ասոր համար պէտք է վճարել 100

*) Օրինակի համար՝ Առաքել Մարգարեանի տեղ՝ Առմաբզ, Մարտիրոս Յակոբեանի տեղ՝ Յակմար, և այլն:

Ֆրանք տարեկան, 50 ֆրանք վեցամսեայ կամ 25 ֆրանք եռամսեայ:

ՍՏԱՅԱԳԻՐ. — Եթէ դրկողը ուզէ, հեռագրատան կողմէ՝ հեռագրին յանձնուած ըլլալը հաստատող ստացագիր կը տրուի. Այս ստացագրին համար 1 դրուշ կ'առնուի՝ եթէ ներքին հեռագիր է, և 25 սանթիմ՝ եթէ միջազգային հեռագիր է. Այս ստացագիրը ենթակայ է 10 փարայի սովորական դրոշմատուրքի:

ՀՆՈՍԳՐՈՆ ՅԱՆՁՆՈՒՄԸ. — Հեռագրատան ցրուիջները ստիպուած չեն հեռագիրը յանձնել ըուն իսկ այն անձին ձեռքը, որուն ուղղուած է հեռագիրը. կրնան յանձնել զայն իրեն կամ իր տունը, ազգականներուն, ծառաներու, և այլն, ստացագիր առնելով:

ՍՏԻՊՈՂԱԿԱՆ (urgent) ՀՆՈՍԳԻՐ. — Կարելի է ստիպողական հեռագիր մը զարնել թէ միջազգային և թէ ներքին, եռապատիկ գին վճարելով: Ասոր համար հեռագրին վրայ հասցէին առաջ պէտք է գրել **Urgent** կամ **urgent** բառերը:

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԸ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԶՆՈՒԳԻՐ (réponse payée). — Հեռագիր զարևող մը կըրնայ հեռագրատան յանձնել իր սպասած պատասխանին զինը մինչև 30 րոտ, և այսպէս վճարուած պատասխանով հեռագիր ստացողը կրնայ պատասխանել առանց ունէ գումար մը վճարելու:

ՍՏԱՑՄԱՆ ԶՅԱՈՒՑԱԳԻՐ (է-ռ-լ-է-լ-ռ-է-ռ-դ-է-է, accusé de réception). — Երբ հեռագիր մը զարևողը ուզէ հասկնալ թէ իր զարկած հեռագիրը Երբ յանձնուած է անոր որուն ուղղուած է, կրնայ այս տեղեկութիւնը առնել հեռագրատունէն, վճարելով 10 րոտի զին և հասցէն առաջ գրելով է-ռ-լ-է-լ-ռ-է-ռ-դ-է-է կամ accusé de réception:

ԶՆՈՒԳԻՐԻ ՄԸ ԶԱՆԱԶԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐԸ. — Եթէ ուզուի մի և նոյն հեռագիրը քանի մը օրինակ ընել տալ և զանազան անձերու հաղորդել մէկ քաղաքի մէջ, պէտք է վճարել ներքին հեռագիրներու համար իւրաքանչիւր օրինակին (ի րաց առեալ բնագիրը), 20 րոտի 2 1/2 դրուշ, և 5 դրուշ երբ *ստիպողական* են:

ՀՆՈՒԳԻՐԱԶՈՒՆ ԶԵՂԱՍ ԾԵՂԵՐ. — Կա-

րելի է հեռագիր ղրկել այնպիսի տեղ մը ուր հեռագրատուն չկայ, տեղւոյն մերձաւորագոյն հեռագրատան ուղղելով. հոնկէ թղթատարութեան կը յանձնուի հեռագիրը և առանց ունէ ծախքի կը ղրկուի հասցէին. Սակայն եթէ հեռագիր զարևողը պահանջէ, կարելի է մասնաւոր թղթատարի մը միջոցաւ հեռագիրը ղրկել տալ իր հասցէին. Թուրքիոյ հեռագրատունները ստիպուած են ընդունիլ այս կարգի ներքին հեռագիրները, զանձնելով հեռագիրը ղրկողէն 7 դրուշ իւրաքանչիւր ժամ հեռաւորութեան համար՝ հեռագրատունէն մինչև հեռագրին ղրկուած տեղը: Այս հեռագիրներուն մէջ պէտք է նշանակուի, հասցէն առաջ, իբր մասնաւոր թղթատարի ծախք վճարուած գումարին քանակութիւնը:

Ս Ա Կ Ա Գ Ի Ն Ն Ե Ր

ՍՏԱՑՄԱՆ Կ՝ ՊՈԼՍՈՑ ԶՍՄԱՐ. — Կոստանդնուպոլսոյ հեռագրատանց միջև փոխակուուած իւրաքանչիւր հեռագրի համար կ'առնուի 100 փարա, երբ 20 րոտը ջ'անցնիր 20 րոտէն վեր իւրաքանչիւր 40 րոտի համար կ'առնուի 50 փարա:

ՆՆՐՔԻՆ ԵՎ ԱՎՈՒՆՆԵՐ. — Միևնոյն նահանգին հեռագրական կայարաններուն միջև քաջուած հեռագրի մը իւրաքանչիւր քառին համար պէտք է վճարել 20 փարա՝ 100 փարա յաւելուածական տուրքով:

Տարրեր նահանգներու հեռագրական կայաններուն միջև քաջուած հեռագրի մը իւրաքանչիւր քառին համար պէտք է վճարել 40 փարա 5 դրուշ յաւելուածական տուրքով:

Այս սակագինը այն հեռագիրներուն համար է, որոնք չեն անցնիր *խաշրմ* ընկերութեան ներքին ընդծովեայ պարաններէն. գալով անոնց որոնք այդ պարաններէն կ'անցնին, միևնոյն նահանգին հեռագրական կայաններու միջև՝ քառը 40 փարա է, 5 դրուշ յաւելուածական տուրքով. և տարրեր նահանգներու հեռագրական կայաններուն միջև՝ 70 փարա, 7½ դրուշ յաւելուածական տուրքով:

Եւրոպական Թուրքիայէն և Ասիական Թուրքիայէն Արեւելեան Ռուսիոյ քաջուած հեռագիրներուն, Մուսթաֆա փաշայի ճամբով, կը վճարուի 60 փարա, առանց յաւելուածական տուրքի:

Կիւլրոսի հետ փոխանակուած հեռագիր-

ները ներքին սակագինն ենթակայ են երբ դրկուին Լաթաքիոյ ճամբով:

Հիճագի, Լարպ Թարապլուսի և Եմէնի նահանգներուն միջև, և այդ նահանգներուն իւրաքանչիւրին ու Թուրքիոյ միւս նահանգներուն միջև փոխանակուած հեռագիրները ենթարկուած են միջազգային սակագինն

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱԿԱԳԻՆ. — Եւրոպական և Ասիական Թուրքիոյ քաղաքներէն միջազգային գանազան երկիրներ զարնուելիք հեռագիրները ունին մասնաւոր սակագին մրիսկ Ամերիկայի գանազան կողմերը դրկուած հեռագիրներու սակագինները գտնելու համար հարկ է ունենալ քաղմաթիւ ցուցակներ: Եւրոպական Թուրքիայէ Նիւ Եօրք քաջուած հեռագրին զինն է, 1 ֆրանք 85 սանթիմ իւրաքանչիւր քառը:

ՀՈԳԵՒՈՐ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

Տ. Տ. ՄԿՐՏԻՉ Ա.

ԽՐԻՄԵԱՆ

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԲ

ԵՒ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԻՒՆ Ս. ԵՐՈՒՍԱԶԷՄԻ

Տ. Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՍՐԲԱԶԱՆ

ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՎԵՅԱՊԵՏԵԱՆ

Պ Ա Տ Ր Ի Ա Ր Ք

ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՑ

Տ. Տ. ՄԱՂԱՔԻԱ

Ս. ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՕՐՄԱՆԵԱՆ

Պ Ա Տ Ր Ի Ա Ր Ք

ԵՒ

ՆԱԽԳԱՀ ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ.

- Գրիգորիս Արևեպ. Յովհաննէսեան Ա. Ասևպս.
 Մելիսեղեկ » Մուրատեանց
 Վահրամ Եպիսկ. Մանկուցի Բ. Ասենապետ
 Գաբրիէլ » Ճէվանիրեան
 Գէորգ » Իւրիւնեան
 Եղիշէ » Գուրեան Ա. Ասենապար
 Յովսէփ » Այվազեան Բ. Ասենապար
 Գաբրիէլ Ա. Քննյ. Խաննեան

Խաչատուր Ա. Բննյ. Տէր-Գաբրիէլեան (Է-ճ-Է)
 Կարապետ » » Սեբեան
 Կարապետ » » Սանսալնեան
 Յովհաննէս » » Շահպաղեան

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Տիգրան էմէնի Եոսուճեան
 Զարեհ » Տիլպեր
 Գաբրիէլ » Նորատուկեան
 Գրիգոր » Գարակէօղեան
 Գրիգոր » Խոսրոսեան
 Սենեֆերիմ » Մանուկեան
 Միհրան » Սեբեան
 Կարապետ » Գափամանեան
 Մկրտիչ » Ասատեան
 Սեպուհ » Տէմիրնիպաւեան
 Տիգրան » Տէր-Ներսէսեան
 Յարութիւն Փաշա Տոսեան (Է-Ի-ճ-Ն-Է-Է)
 Սեփան » Ասլանեան (Է-Ի-ճ-Ն-Է-Է)
 Էլիաս էմէնի Զայեան (Է-Ի-ճ-Ն-Է-Է)

ՀՈՌՎՄԷԱԿԱՆ ՀԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻԻՆ

S. ՊՕՂՈՍ ՊԵՏՐՈՍ ԺԱ.

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ

ԿԱՅՈՂԻԿՈՍ ՊԱՏՐԻԱՐԲ

ՏԱՆՆ ԿԻՂԻԿՈՅ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Կ. ՊԱՏՐԻԱՐԲ, Գահերեց

Ա Ն Դ Ա Մ Ք

Սահակ ԵՎ. Զիզմէն. Դեր-Գահրց.
 Պօղոս Գեր. Գազրիկեան
 Ա. րուէն » Եոսուճեան
 Հ. Գրիգորիս ԵՎ. Մերաննեան
 Յովսէփ » Ռոմոսեան
 Գէորգ » Թերզիպաւեան
 Սեփան » Արիկեան
 Բառնաբաս Վրդ. Սամաննեան
 Ներսէս » Անէմեան
 Հ. Եղիա » Գիլնեան
 Գրիգոր » Գալէմեարեան
 Կոմիսաս » Իսկէնսէրեան Ասնդպ.

ՎԱՐՁԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Կ. ՊԱՏԲՈՒՐԳ, Դահերեց

Ա Ն Դ Ա Մ Գ

Պօղոս	Գեր.	Գազրիկեան	
Նիկողոս	Վրդ.	Պաբեան	
Անտոն	Էժէնի	Ազնաւոր	
Գրիգոր	»	Ոսկեան	
Մանուէլ	»	Շառեան	
Միհրան	»	Երազեան	
Յովհաննէս	»	Գարսաբեան	
Սահակ	»	Զիբօբեան	
Վիշէն	»	Գասապեան	
Օհան	»	Փիլիպոսեան	
Մկրտիչ	»	Էնֆաէրեան	
Զարեհ	»	Շիւմանեան	
Կովիսաս	Վրդ.	Իսկէնսէրեան	Աճնդար.

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ԹՈՒՐԲԻՈՅ

ՎՍԵՄ. Ա. ՅԱԿՈՒԲ ԷՅ. ՊՅՅԱՃԵԱՆ

ԱԶԳԱՊԵՏ ԸՆԴՀ. ԲՈՂՈՔԱԿԱՆԱՅ ԹՈՒՐԲԻՈՅ

Կարապետ էժ. Սենեբերիսեան
Գարսուղար թղթակցութեանց

Գաբրիէլ էժ. Միմասեան
Գարսուղար արձանագրութեանց

Առաքել էժ. Կէօզիպէտյիսեան
Դործակատար

ԱԶԳԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՎԱՐՁԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Ներկայացուցից Կիլիկիոյ Միութեան
Պատ. Յ. Գ. Գրիգորեան
Կ. Սենեբերիսեան

Ներկայացուցից Բիւրանիոյ Միութեան
Փօժ. Յակոբոս ձէնիզեան
Յովն. էժ. Միմասեան

Ներկայացուցից Խարբերդի Միութեան
Արեակ էժ. Շմաւոնեան
Գէորգ էժ. Խարբուրեան

Ներկայացուցիչ Կեդր. Միութեան

Յարութիւն էժ. Կօստիկեան
Պետրոս էժ. Տօննեան

Ներկ. Մայրաքաղաքի ժողովրդեան

Յովաննէս էժ. Թէլէեան
Միհրան էժ. Յովնաննէսեան

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Նահանգային ժողով Բիւքարէսիոյ

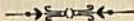
Վեր. Յակոբ Թաւնեան, Ն-Ի-Գ-Գ
Նեան էժ. Գօնայեան, Բ-Գ-Գ-Գ-Գ

Կեդրոնական Միութիւն

Վեր. Սիմէօն Պապասիւնեան, Ն-Ի-Գ-Գ
Սիհրան Գազաննեան, Բ-Գ-Գ-Գ-Գ

Կիլիկիոյ Միութիւն

Վեր. Կարապետ Յ. Յարութիւնեան, Ն-Ի-Գ-Գ
Պրն. Եղիա Պէհէանիլիեան, Բ-Գ-Գ-Գ-Գ

Ծանօթութիւնք և վիճակագրական տեղեկութիւնք փակուած են՝ 1 Հոկտ. 1902:

2(059)

7-17

ՅԱԵԼՈՒԱԾ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՅՈՅՅԻ

Հ Ա Ն Ր Ա Գ Ի Տ Ա Կ Ա Ն

1903

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ՊԱՏ. Գ. ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՄԱԻՆՆԵԱՆ

Ծնած 1813ին Մեռած 1892ին

ՅԱՌԱԶԱԲԱՆ

«ԳԹԱՆԻ ԵՂԻԲ»

Երբ ձեր հոյակապ, շքեղ աներում՝
անթիւ զարգարանք ձեզ շրջապա-
տած, գոհար, սղամանդ, գիպակ,
սպրիչում, դուք ծիծաղում էք
կեանքից շիտցած՝ եւ այդքան գան-
ձեր, առատ ու անբաւ՝ շին էլ շլաց-
նում ձեր աչքը բնաւ :

Երբ դուք բախտաւոր կենաց բա-
ժակներ ուրախ պարպում էք, շքեղ
խնջոյքում, ասացէ՛ք՝ դուք ինձ,
ո՛վ մեծ ատուեններ, այդ քաղցր ժա-
մին, դուրսը, փողոցում, դուք նկա-
տո՞ւմ էք թշուառ սղջատին տխուր
նայելիս ձեր լուսամուտին :

Խեղճուկը քաշուած փողոցի ան-
կիւն, քաղցած նայում է նա ձեր
խնջոյքին, եւ խուլ մրմնջում, «Ահա՛
լիւթի՛ւն, առատ բարիքներ՝ ահա՛

խնդագիրն, եւ օրեր քաղցրիկ եւ վի-
ճակ խաղաղ, ահա՛ ամեն ինչ —
կեա՛նք, վայելք, ծիծա՛ղ»

«Իսկ ե՛ս, ես անբախտ, մերկ եւ
անօթի, իմ օթեւանը խարխուլ եւ
մթին. վա՛յ ինձ, ես միայն ի դառն
վիճակի դատապարտուած ե՛մ երկրիս
երեսին. կինըս հիւանդոտ, առնըս
հոգ ու ցաւ, խեղճ դաւակներս
քաղցած ու ծարաւ»

«Եւ շատ քիչերին տրուած է
կեանքում վայելել օրեր լի երջան-
կութեան, անարգար բախտը կեանքի
խնջոյքում: Ապրի՛ր առում է հա-
րուտ մեծատուն. իսկ ինձ, — դու
հեռո՛ւ, դու բախտին օտա՛ր, անվերջ
երազներ բախտալից աշխարհ»

Օ՛, նա միմիայն կարող է զգալ
թէ ի՛նչ են ասել այս դաւարն խօս-
քեր, որ ինք է եղել աղքատ, առ-
ուսպեալ. բայց դուք, դուք բախտի,
ս՛վ բնորեալներ, ձեզ ի՛նչ փոյթ,
ձեր կեանք առատ է, լեցուն. ողոր-
մած եղիք, Աստուծոյ սիրուն:

Օ՛ն, զթած եղիք, ահա գործ վը-

սեւ, երբ անաէր մի աղքատ կամ ծեր
մտրացկան ձեր գրան առաջ ահով,
տիրադէմ, լուս սպասում է ձեր ու-
ղորմութեան, եւ դուք մնում էք ան-
հոգ, անտարբեր, դուք Տէրոջ սիրտն
էք խայթում. հարուած եր :

Ողորմած եղէք, որ հզօր Աստ-
ուած ձեզ եւ ձեր որդւոց լինի պա-
հապան, որ ձեր ամբարներ ցորենով
լցուած, նորա օրհնութեամբ անսպառ
մնան. զթացէք եւ ձեզ ամենայն գի-
չեր կայցելեն սիրուն, անուշ երազ-
ներ :

Ողորմած եղիք, որ մահուան ժա-
մին աղքատ եւ թշուառին ձեր տուած
տուրքից հանդերձեալ աշխարհ դուք
տանիք բաժին, որ նա ում այս տեղ
կեանքն էր ողբալից, նա կարողանայ
ձեր գրան ձուտվ անցնիլ աննախանձ
ու խաղաղ հոգւով :

Ողորմած եղիք, որ ապրիք զու-
արթ որ Տէրոջ սիրտն լինիք արժանի.
զթացէք անվերջ, զթացէք առատ,
ջերմ աղօթքները խեղճուկ աղքատ-
ների թռչում են ա՛յն տեղ, այն Սուրբ

Օթեւան, ուր աղքատութեամբ հզօր ենք միայն :

Թարգմ.

ԱՂԷՔ. ԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԱՐԵՒԵՂԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ, ՊՐՈՒՍՍ.

Շնորհիւ Աստուծոյ եւ ընդ հո-
վանեալ Վեհ Ինքնակալին մերոյ 1875
Յուլիս 1/13ին բացուած հրատա-
րակուեցաւ սոյն հաստատութիւն :
Մէկ որր աղջիկ մ'էր որ նոյն օր ըն-
դունուեցաւ եւ անկէ ի վեր շատ
մանչ եւ աղջիկ անցած են սոյն
գթութեան դռնէն : Հիւղակի մը մէջ
բացուեցաւ որբանոց, իսկ այժմ ունի
իւր սեփհական շէնք, քաղքին էն օ-
ղատուն մասին վրայ հաստատուած :
Քանի ճշ դահեկան նուէրով բաց-
ուեցաւ որբանոցին յօժարակամ
նուէրներու ցանկ, եւ 28 տարուան
մէջ երկու միլիոն դահեկանէն աւելի
ծախք է եղած, որոնց իւրաքան-
չիւրը գոյացած է հեռուն եւ մօտ
գտնուող բարերարներու յօժար

նուէրներէն եւ հիմնադրին հեղինա-
կութեանց եւ թարգմանութեանց
վաճառուէն ինչպէս նոյն որբոց ձե-
ռագործներէն եւ թոշակաւոր ուսա-
նողներէ : Հաստատութիւնս անձնա-
կան, անկախ գործ մ'է եղած եւ չէ
ունեցած ո եւ է նպաստ ո եւ է ընկե-
րութենէ, ոչ ալ ո եւ է հաստատ եկա-
մուտ, սակայն եւ այնպէս կարող ե-
ղած է 28 տարի անձանձիր յարատե-
ւութեամբ ճեղքել ալիքներ, եւ
հասնիլ, օգնութեամբ Տեառն, իւր
այժմու գիրքին, ուսկից այժմ իր 28
տարուան ընթացքին վրայ ակնարկ
մը կը նեատ իր հիմնադիրը Սոյն ակ-
նարկ կը լեցնէ անոր սիրտը խրա-
խոյսով, կ'ոգևորէ զնա եւ գոչել կու
տայ. Օն, յառաջ, վերտօին կը դնենք
զմեզ եւ հաստատութիւնս Բարձրե-
լոյն հովանուոյն եւ մեր Վեհ. Կայսեր
հայրախնամ հոգածութեան ներքեւ,
եւ վստահ ենք որ բարերարաց գթա-
ուատ սրտեր լայնարձակ պիտի բաց-
ուին, բացուին նաեւ քսակներ, տե-
ղան օգնութեան լուսաներ եւ 28 տա-

րիէ ի վեր յառաջ մղուած եւ բազում արդիւնք արտադրած բարեկործանան այս հաստատութիւն արագաքայլ յառաջ պիտի ընթանայ ի փառս Աստուծոյ եւ յօգուտ մարդկութեան:

Պրոսա

Գ. Պաղտասարեան

Յուլիս 9, 1900

Արեւելեան Որբանոցը քսանը ութ տարի անընդհատ ապաստանարան եղած է հարիւրաւոր մանուկներու, զորոնք իր գթութեան աաքուկ շունչով պահած ու փրկած է ստանամանիքէն:

Անոնք որ տեսած են այդ հաստատութիւնը կամ ճանչցած են անոր խնամա ծոցին մէջ սնած էակները՝ հիացում միայն ունին արաայայտելու: Հիացում՝ անոր տնօրէնին աշալուրջ հակողութեան, անդուզ գործունէութեան, երկաթի տոկունութեան: հիացում՝ անոր կարգ ու սարքին, բարոյական ոյժին: հիացում՝ անոր սաներուն բարեկրթութեան:

Կ'արժէ որ այսպիսի հաստատութիւն մը քաջալերուի, եւ իր բոլոր բարեկամներուն հրապարակային համակրանքը վայելէ: Պարտինք մանորի առիթով մեր գործնական մաղթանքն ու ըղձանքը մատուցանել ինպատ անոր հրատարակուած Օրացոյցներէն մէյակէկ օրինակ ընդունելով եւ գումարիկ մը նուիրելով ի փոխարէն, կամ գէթ անոր արժէքը հատուցանելով:

Օրացոյցին ընդարձակը իր ճոխ պարունակութիւնով ամէն կարգի անձերու համար ընթերցման արժանի գրքոյի մըն ալ է, ընտիր խորհրդական մը հայրերու, մայրերու, երիտասարդներու եւ երիտասարդուհիներու, իր այնքան շինիչ հրահանգներով, զուարճալիքներէն ու առածներէն զատ:

Պարտիզակ

Ս. Մ. Գասապեան

Սոյն հաստատութիւնը Յուլիս 1/14ին իր քսանուհինգամեայ շրջանը

լրացուց : Վեր. Գ. Պաղտասարեան
 եւ որբանոցը իր թերութիւններովը
 հանդերձ , ինչպէս հոս ամէն բան ,
 կրթական մեծ ծառայութիւններ մա-
 տուցած են մեզ : Հետեւեալն է նո-
 րա քառորդ դարու կենսագրութեան
 մի խտացումը .

Սոյն 25 տարիներու մէջ ամբողջ
 ծախք 19,993 ոսկի եւ 14 դահ. ո-
 րոյ խրաքանչիւր փարան կամաւոր
 նուէրներէ գոյացած է : Ընդունած է
 իրր հազար մանչ եւ աղջիկ , որր եւ
 կարօտեալ , մեծաւ մասամբ Հայ ,
 բայց նաեւ Յոյն , Պուլկար , Հրեայ
 եւ Եւրոպացի : Ասոնք եկած են մո-
 աէն ու հեռուէն Ընթացաւարաք ե-
 ղած են , բոտ յարմարութեան , ո-
 մանք սպասուհի , այլք վարժուհի ,
 մեծաւ մասամբ ամուսնացած յարմար
 անձանց հետ :

Պաղտասարեան չքեց ու ճաշաց ,
 եւ պատասպարեց Տը գաւաղներր ,
 էրէեց , խնաժեց եւ տեղւորեց : Այ-
 սօր յիշելով թէ կրթասէր մէկր ունինք
 որ ինքնագլուխ 25 տարի է մեծ գործ

մը կարող եղած է կանգուն պահել ,
 դասալիք եղած չէ , իրօք կը հպար-
 տանամ : Աւանց դրամագլուխի , լոկ
 անհաբական ջանքերով , այսքան կաշ-
 ուածք , այսքան շէնք , այսքան
 ծախք , այսքան բարի համբաւ :

Ինչ քրինք մենք այս մարդուն ,
 Գրտեմ , մենք առարկող ժողովուրդ
 մին ենք : Հազար բան կու գայ մեր
 միաքը : Զոր օր. «Ուրիշ լաւագոյն
 մարդիկներ չունինք» «Պաղտասար-
 եան որբանոցին թղթերը մեզի չէ
 յանձնած տակաւին»

Պաղտասարեանէն սկսինք : Պաղ-
 տասարեանի որբանոցը հին է , մնա-
 յուն է : Եւ քիչ մը վերէն , Աւետա-
 րանի բարձրութենէն , դիտենք իրերր :
 Ամենաբարձր լերան մը կէս բարձ-
 րութենէն դիտողներ մեր երկրի լեռ-
 ները դաշտի հաւասար եւ ձորերը
 կորսուած կը տեսնեն : Մեծահոգի
 մարդիկ յորելեան կը կատարեն ,
 եթէ Աւետարանը չբարեկարգեց մեր
 տուները , վա՛յ մեզ : Հրաւէր կը
 կարգամ սոյն որբանոցի բոլոր սա-

ներուն եւ բարեկամներուն եւ մեր
եկեղեցիներուն որ ըստ կարի ձեռն-
տու ըլլան Վեր. Գ. Պաղտասարեա-
նին : Առ այս կը թերագրենք

1. Կիրակի օր մը պաշտաման քա-
րոցի նիւթ ընել բարեգործութիւնը ,
եւ աղթել :

2. Այն օր յանուն Արեւ-Լ Որջանո-
ջէ մասնաւոր հանգանակութիւն ընել
եւ հասոյթը զրկել ուղղակի Պրոտոս,
գէթ մինչեւ նոյն տարեգլուխ :

Ձեր խոնարհ եղբայրը

Իզմիր, 1900

Յ. Մ. Քաշճեան

Քսանեհինգ տարի առաջ երբ
առաջին անգամ աս սրեւակներու
մէջ կը գրէի Պրոտոսայի Արեւելեան
Որբանոցին վրայ , եւ սղջափոս ,
մարդասէր Հայերու գթութեանն ու
կիրոյն եւ համակրութեանը կը յանձ-
նարարէի զայն , երբէք մտքէս չէր
սրնար անցնիլ թէ քսասրդ դար յե-
տոյ դարձեալ պիտի ունենամ պատե-

հուժիւն զրելու սոյն սրբանոցի վրայ

Արեւելեան Որբանոցը , որպէս
քաջ ծանօթ է , հաստատուեցաւ
1875ին, նիւթական ու զրամական յոյժ
անձուկ , անաստական կարի աննա-
խանձելի ժամանակի մը մէջ եւ լու-
լորովին աննպաստ պայմաններու
առկ , առանց հաստատուն եկամուտ
մը ունենալու , այլ մի միայն իր ա-
պուէնն ու ահնկալութիւնն Աստ-
ուած ունենալով եւ մարդասէր բա-
րերարներու գթութեան ապուինե-
լով : Արեւելեան Որբանոցին 25 տա-
րիներ անխափան եւ ամէն դժուար-
ութեանց ու նեղութեանց կուրծք
տալով յարատեւել ու յաջողելն ա-
պացոյց մ'է անոր հիմնադրին , Պատ.
Գ. Պաղտասարեանի , հաստատարա-
րոյութեան , աննկուն , անրնկճելի
կամքին ու բարոյական մեծ կորո-
վին , ապացոյց մը միանգամայն ան-
հատական ձեռներեցութեան՝ Զան-
քով ու յարատեւ աշխատութեամբ
յաջողելուն : Մերթ ընդ մերթ թէեւ
զանուած են ժամանակներ , երբ

Պատ. Հիմնադրին աջակցելու, օգնելու համար Յանձնաժողովներ, եւ ընկազմուեցան եւ Չանոսյն ձեռնառու թիւն ընել ու գործակցիլ իրեն, սակոյն սկիզբէն մինչեւ հիմա բոլոր պատասխանատու թիւներ մի միայն իր վրայ ունենալով, ախ եւ գիշեր աշխատեցաւ Որբանոցը բաց ու փայլուն պահելով յարատեւելու համար գտնալ զանազան միջոցներ ու բարեւէր անհատներ : Բսանեւ հինգ տարիներէ ի վեր Որբանոցի պատմութեան նկատմամբ թերթերու մէջ եղած հրատարակութիւնք ծանօթ են պատուական ընթերցողներուն : Թէպէտ Որբանոցին ինչ ինչ խնդրոց նկատմամբ անցելոյն մէջ Պատ. Հիմնադրին հետ տարակարծիք գտնուած ենք, բայց ազ պատճառ մը չէ երբէք չգրելու եւ հրատարակու չհրանալու իր ատկուն ու աննկուն կորովին եւ յարատեւական աշխատութեան վրայ :

Ռոստոքոյ

Մ. Ն. Գուգուքեպպեա

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Պրուսա

28րդ. ՏԱՐԵՇՐԱՆ

Կ'աւանդուին սովորական ուսումներ եւ գիտութիւններ, մայրենի եւ օտար լեզուներ, երգեհոն եւ դաշնակ, ձեռարուեստ եւ սուսնին տընտեսութիւն :

Կ'ընդունուին 7-8 տարեկան մանչ եւ աղջիկ ուսանողներ, տարւոյն ու եւ է ամսուան մէջ :

Տարեկան միայն 15 լիրա տարեթոշակով ամէն ծախք վարժարանս կը հոգայ, բայց ճանապարհի ծախքերէ :

Ինչպէս հիմն է կառուցանելի չէնքերու պահանջ ու գլխաւոր պայման, նոյնպէս մեր զաւակաց ապագան՝ կրթութեան եւ դատաւարակութեան սկզբնաւորութենէն է կախեալ :

Կան այսօր բժիշկիներ , դեղագործներ , փաստաբաններ , վաճառականներ , պաշտօնեայներ , ուսուցիչներ եւ իրենց կոչում լաւ բմբունող ու գործադրող կիներ ու մայրեր , որք՝ յանցելում վարժարանիս մէջ առած իրենց առաջին կրթութեան եւ դաստիարակութեան կը վերագրեն իրենց յաջողութիւն :

Վասն լիւրջ տեղեկութեանց հաճին դիմել առ

Գ. Պաղտասարեան

Հիմնադիր-Skr-Slorokն

Յ. Գ. Որբանոցն կընդունի մի միայն այնպիսի Որբեր , որոց Պաշազանք կը վճարեն կամ կը հաւաքեն տարեկան տասն ոսկի , Որբին ծախուցը համար :

Բ Ա Ր Ո Յ Ա Վ Է Պ Ք

1. Գործել եւ աղօթել , երկուքն ի միասին , ոչ թէ մին զանց առնել եւ միւսն ի գործ դնել : Նաւազարն թիին մէկն կոչեց աղօթք եւ միւսն գործ . թիերէն մին գործածելով նաւն կը մնար իր տեղ եւ միայն կը դառնար , նոյնպէս Հրվար երբ միւս թին գործածէր առանձին : Իսկ երկուքն ի միասին գործածելով կը հասնէր նպատակին :

Այսպէս բրաւ նաեւ Հրասրն թէյլլըր , մեծ միաթօնարը : Նա աւագաստանաւով Չինաստան կերթար . երբ յանկարծ հով դաղարելով , իրենց նաւ կղզիի մը վրայ կը բռուէր , ջուրին հոսանքէն : Այդ կղզին մարդակերներու բնակատեղի էր , եւ եթէ հոն հասնէին անշուշտ վայրենիներու

կերակուր պիտի ըլլային : Նաւապետ մտտեցաւ Հըտարն Թէյրրի եւ խնդրեց որ աղօթէ , որ Աստուած յաջող հով մը պարգեւէ , եթէ ոչ կորած են : Ծատ լաւ , ըսաւ միսիօնարը , պարզէ առագաստներդ որ սկսիմ աղօթել : Ոչ , ըսաւ նաւապետը , հարկ չէ առագաստներ բանալ : Ես ալ չեմ աղօթեր , պատասխանեց Թէյրրը : Հազիւ 100 կանգուն էր մնացած , որ նաւ կղզիին վրայ իյնայ , ուստի նաւապետ պարզեց առագաստներ եւ Թէյրրը առանցնացաւ խուցը եւ սկսաւ աղօթել : Խուցին դուռ ուժգին զարնուեցաւ : Ո՛վ է ան գոչեց Թէյրրը : Դեռ կաղօթէ՞ք հովի համար , գոչեց նաւապետ , ալ կը բաւէ , պէտք եղածէն աւելի հով ունինք : Նաւ եւ մէջիներ ազատեցան : Դու կատարէ քո պարտք : Աստուած ալ իր մաս կը կատարէ :

2. Երեւելի բժիշկի մը մահուան անկողնոյն քով հաւաքուած էին իր

պաշտօնակիցներէն խումբ մը : Մահամերձն ըսաւ . Ուրախութեամբ կը մեկնիմ յաշիարէ , քանզի երեք բժիշկներ կը թողում : Իւրաքանչիւր բժիշկ կը սպասէր որ էջ անուն յիշուի պիտի : Սակայն նա չարունակեց . Այս երեք բժիշկներն են՝ շախաւութիւն , մաքրութիւն եւ մարզանք : — Հետեւէ այս երեք բժիշկներուն եւ պէտք չես ունենար դեղերու :

3. Կոապաշտ մը սովորութիւն էր ըրած շարունակ քրիստոնէից թերութեանց վրայ խօսիլ : Օր մը ժողովի մէջ նոյն բան ըրած ատեն երկաթագործ մը սոք ելաւ եւ ըսաւ . Բարեկա՛մ , դու Սուրբ Գիրք կարգացած ես : Անշուշտ , ըսաւ միւսը : Մեծատունին եւ ազքատ Ղազարոսին պատմութիւնը գիտե՞ս , հարցուց երկաթագործը : Հարկաւ , ըսաւ միւսը ծիծաղելով : Արդ , ըսաւ երկաթագործը , դու քրիստոնէից բարի կողմն անտեսելով շարունակ անոնց թերութիւններն ուշադրութեանդ ա-

առիկայ ըրած ըլլալով, վար չես
մնար ա՛յն շուներէն, որք Ղազարոսի
վէրքեր կը ըզէին, առանց անոր ներ-
քին առողջութեան տեղեակ ըլլալու:

4. Մեծն Աղէքսանդրի առջեւ
բերուեցաւ մի զինուոր, որ Աղէք-
սանդր կը կոչուէր եւ շատ վախկոտ
էր: Ինծի նայէ, հրամայեց թագա-
ւորը, եթէ Աղէքսանդր կը կոչուիս,
պարտիս Աղէքսանդրի անվեհերու-
թիւնը, քաջութիւնը եւ ուրիշ յա-
կութիւններն ցոյց տալ. եթէ ոչ
պարտիս փոխել անունդ: — Քրիս-
տոնեայք Քրիստոսի անուն կրելով
գոհ չպարտին ըլլալ, պարտին անոր
նման ըլլալ:

5. Ծնայտոր թէ գերմաներէն ա-
նուն է եւ թէ գերձակ կը նշանակէ:
Քրիստոնեայ մի զօրապետ օր մը
գունդին առջեւ կանգնած ըտաւ.
Ո՛վ որ Ծնայտոր է թող քայլ մը յա-
ռաջ գայ: Երեք զինուորներ առաջ
անցան: Զօրապետը խնդրեց որ իրեն

ձեռք մը համազգեստ շինեն, Երեքն
ալ ըսին թէ իրենք անկարող են իր
հրաման կատարել զի դերձակ չեն,
միայն անունին դերձակ — Ծնայ-
տոր — է: — Անունով քրիստոնեա-
ներուն լաւ մի օրինակ:

6. Իր մահուան անկողնոյն վրայ
Պ Յակոբ իր որդւոյն խրատներ տալէ
եսեւ յանձնեց անոր մի կնքեալ
տուփ, եւ պատուիրեց որ պահէ
զայն եւ միայն բանայ յետին նեղու-
թեան մէջ, օգնութիւն ստանալու
համար: Հայրը մեռաւ եւ որդին
քանի մը տարի տուփը բանալու պէտք
չունեցաւ: Ի վերջոյ հասան նեղու-
թեան օրեր եւ ազան ստիպուեցաւ
բանալ տուփը: Ի՛նչ մեծ եղաւ զար-
մանքը երբ տուփին մէջ գտաւ միայն
երկու կտոր փայտ մին քիչ մը փոքր
քան զմիւսը: Երկայն փայտին վրայ
գրուած էր. «Կամք Աստուծոյ»,
կարճին վրայ «Կամք անձնական»: Թուզթ
մ՛ալ կար տուփին մէջ որոյ
վրայ սա՛պէս էր գրուած. «Երբ անձ-

նական կամքդ Աստուծոյ կամաց վրայ դնես, կունենաս խաչ. զիր անձնական կամքդ Աստուծոյ կամաց ստքը, տակը, ան ատեն խաչ, նեղութիւն քեզ համար չկայ» :

7. «Մէկ հատիկ զաւակնիս է» կրտէին ծնողք, «Խուզուք որ ուզածն ընէ». եւ նա կընէր զոր ինչ կամէր. «Մէկ հատիկ զաւակնիս է» կրտէին, երբ ժամանակ եկած էր որ նա բան սորվի. «Նա մեր ժառանգորդն է, պէտք չէ որ այնքան նեղուի դպրոցին մէջ» : Որդին ալ ծոյլ եւ անգործ կը շրջէր :

«Մեր մէկ հատիկն է», կրտէին, «եւ պէտք է մեր ամէն վայելքներուն մասնակից ըլլայ», եւ տղան սկսաւ ամէն տեսակ հաճոյից ետեւէ իյնալ : «Պէտք չէ այնքան սանձի տակ դնել, մեր մէկ հատիկը», կ'ըսէին ծնողք, երբ դրացիներ կը գանգատէին անոր չար եւ յիմարական արարքներուն վրայ : «Մեր մէկ հատիկ որդին է» ըսելով կը մխրթարէր

այրը իր կինը, երբ նա պարտք պարտքի վրայ կը դիզէր : «Մեր մէկ հատիկն էր» ըսելով կուլային եւ կողբային այր եւ կին երբ նա տունէն փախաւ եւ ամէն տեսակ անառակութիւն ընելով իրենց վրայ անարգանք եւ նախատինք բերաւ : «Ախ, մեր մէկ հատիկ զաւակն էր» ըսելով ազի արտասուք կը թափէին ծունկերնին ծեծելով այր եւ կին, երբ որ մը լուր եկաւ թէ իրենց «մէկ հատիկը» անձնապահ է եղեր : — Ուստի կրթէ մանուկը գեռ իր ճամբան չսկսած, որ երբ մեծնայ, ծերանայ, անկէ չխտորի :

8. Փիլիսոփայ մը ուսման պարագած ատեն աղջիկը ներս մտնելով վառարանէն քիչ մը կրակ կը խնդրէ : Բայց ո՞ւր պիտի դնես կրակը, կը հարցնէ ուսումնականը, եւ աման մը կը փնտռէ : Նոյն միջոցին աղջիկը քիչ մը պաղ մախիր դնելով ափին մէջ կը խնդրէ հորմէն որ կրակը անոր վրայ դնէ : Փիլիսոփան գիրքերը

գետին նետելով կը գոչէ . բոլոր գիտութեամբս կրակ տանելու ասանկ պարզ միջոց մը չկրցայ գտնալ :

9. Սարայի թագուհին երկու պսակ դրաւ Սողոմոնի առջեւ , մին բնական եւ միւսն արուեստական ծաղիկներէ հիւստեած , որ սակայն անհնար էր զանազանել ի միմիանց : Սողոմոն շուտեցաւ պահ մը . պալատականք գլուխին խոնարհեցուցին : Յանկարծ թագաւոր հրաման րբաւ բանալ պատուհան . ներս խուժեցին մեղուներ , եւ զետեղուեցան բնական ծաղիկով շինուած պսակին վրայ : Սարայի թագուհին հիացաւ ու մեկնեցաւ աւանց այլեւս փորձելու Սողոմոնի իմաստութիւն :

10. Ա'դրար , գաւաթ մ'օղիէն ի'նչ կրլլայ , ըսաւ մին իր բարեկամին , որ հրաժարած էր օղի խմելէ : Հիչ , բան մը չըլլար , կրնայ ըլլալ որ վնաս ալ չի տայ , սակայն եթէ չխմեմ կատարելապէս վնաս համ որ

վնաս չի պիտի տայ , պատասխանեց մուտը :

11. Փողոցէն անցած տանն ծուցաւ պառաւր , գետնէն բան մը վերցուց ու թաշկինակին ծայրը կապեց : Մարդ մը կը դիտէր պառաւին ըրածը եւ մինչեւ տունը հեռուեցաւ անոր : — Գտածք ցոյց տուր ինձ , հրամայեց մարդը : — Պառաւր թաշկինակին հանգոյցը քակելով քանի մը սպակիթ կտորներ դրաւ մարդու ափին մէջ : — Զարմանօք հարցուց մարդը պառաւին գետնէն սպակիթ կտորներ ժողուելուն պատճառր : — Ծերուկը սա'ղէս պատասխանեց . Բոպիկ ոտքով խեղճ տղայք կանցնին փողոցէն եւ վերցոյցի սպակիթին կտորներն որ անոնց ոտք չխորին : — Մանաւանդ տղայք վնասէ ազատ պահելու համար այս պառաւին նման վնասակար բաներ վերցուր անոնց առջեւէն :

12. Զորս սարդ եկեղեցին մտան

եւ ութ օրուան մէջ իւրաքանչիւր աւարանց իր ոստայն :

Քո'ւրիկ , ըսաւ սարգիւն մին իր ընկերին , ես բեմին վրայ շինեցի իմ անակ մէյ մ'ալ եկաւ ժամկոչ եւ բիրտ ձեռքերով փոշին առած ատեն տունս հիսկէն քանթեց :

Երկրորդն ըսաւ . Ես ալ իմ անակ աւազանին վրայ շինեցի . երեք օր կրցայ մէջը բնակիլ , զի չորրորդ օր մկրտութիւն կար եւ աւազանը ջուր լեցուցած ասեննին հիւղակս քար ու քանթ ըրին :

Ես ալ , պոսայ անդիէն երրորդ սարգը , իմ անակս սիւնէ սիւն թելեր քաշելով շինեցի . լայց աւա՛ղ , մանող ելլող գլխարկովներն աւրեցին իմ անակ :

Չորրորդ սարգը , թաթիկներ իրար զարնելով եւ ծափահարելով սուր ծիծաղ մ'արձակեց . Անխելքնե՛ր , գոչեց սա միւս Յ քուրիկներուն . իրաւ որ ես ձեզմէ շատ խելացի եմ կզեր . գիտէ՞ք , ո՞ւր շինեցի իմ անակս . աղքատաց դանձանակին ճիւղ

վրան , եւ հոն կը բնակիմ դեռ հանգիստ եւ խողաղ . եթէ չէք հաւատար , եկէք մէկտեղ եկեղեցի երթանք եւ ձեզի ցոյց տամ իմ լարած ոստայն աղքատաց դանձանակին ծակին վրան : — Չորս սարգերուն վերջինը կը դատապարտէ շատեր որք անխոյթ են աղբատին բաժին հանել Աստուծոյ իրենց պարգեւած բազում օրհնութիւններէն :

13. Երկու Չինացի կիներ ներկայացան Մանտարինին — դատաւոր — երախայ մը միսիանց ձեռքէն քաշքշելով . մին կը պօտար , «տղան իմն է» , իսկ միւսն «ո՛չ իմն է» : Մանտարին անկարող ըլլալով վճիռ տալ , վեր կեղէ եւ կիծը իր պատմէ : Սա կը հրամայէ ծառայից մեծ ձուկ մը բռնել եւ դեռ ողջ իրեն բերել . Ապա երախան վեր բերել տալով կասանձնանայ իր սենեակ : Ծառաներ խոչոր ձուկ մը կը բերեն , զոր դեռ նոր հանած էին ջուրէն : Տիկին Մանտարին երախային հանդերձներն ձուկին հագ-

ցընելով կը հրամայէ ծառայից որ, երկու կանանց ներկայութեան ձուկը գետը նետեն : Հրաման կը կատարուի . ձուկ ջուրը ձգուելուն պէս ճիւղեր կընէ իր տարօրինակ ծածկոցէն ազատուելու համար . երախտին թուն մայրը զայս տեսնելուն գետը կը նետուի իր հոգեհատոր ազատելու համար : Այդ է ճշմարիտ մայր , կը վճռէ Մանտարին եւ աիկին Մանտարին մետաքսեայ հանդերձներով հագուած երախտան վար բերելով կը յանձնէ մօրը : Այս է Սողոմոնեան նորագոյն դատաստան :

14. Աշխարհիկ օրիորդ մը կը պարծէր թէ կրնայ արձակ համարձակ ամէն միջավայր մտնել առանց ո՛ր եւ է երկիւղի թէ ատով կաղարտի իր անուն : Այո՛, բոս հանգագործ մը . ձեր սպիտակ հանդերձով համարձակեցէք անգամ մը մտնել մեր օմխահանք , եւ երբ անիկ դուրս ելլէք այլեւս սպիտակ չէ ձեր հանդերձ ո՛րքան ալ զգոյշ կենաք , ուստի լաւ

եւս է բնաւ ներս չմտնել աղտոտ վայրեր :

15. Հոնգուցեալ Վիքթօր Էմմանուէլի ներկայացան քաղաքական յարանուանութեանց քարոզիչներ , ի ներկայացման արարողագրեա կրտէր «այս պարտն սա յարանուանութեան քարոզիչն է» եւ այսպէս մինչեւ բոլորն ալ ներկայացուցան թագաւորին : Է՛հ , ըսաւ թագաւորը , վերջին ներկայացողին ձեռքն սեղմելով . այս ի՛նչ պիտի ըլլայ . այս քանի՞ բաժանումներ կան բողոքականաց մէջ : Վեհափառ տէ՛ր . ըսաւ քարոզիչը , Ձեր վեհափառութեան բանակ շատ մը գոռնտերու եւ վաշտերու է բաժնուած . իւրաքանչիւր գոռնդ եւ վաշտ իր սեպհական համազգեստն ունի եւ արտաքուստ կը տարբերին ի միմիանց , սակայն բոլոր զինուորներ եւ զօրականներ ի միասին Ձեր վեհափառութեան կը հպատակին ու կը հնազանդին եւ միայն ձեր դրօշակ կը բարձրացնեն : Ճիշդ այսպէս ենք բողոքա-

կաններս . թէեւ շատ մը խուճերու բաժնուած ենք , սակայն բոլորս ի միասին Տէր Յիսուս Քրիստոսի կը ծառայենք , Անոր կը հնազանդինք եւ վնաս կը պաշտենք : Արքան շատ գոհ մնաց այս պատասխանէն :

16. Ծանօթ է Քրիսկէր նախագահին խտտամբեր բարեպաշտութիւնը : Ատուածաշունչն անոր սնարքին գիրքն է , զոր երբեմն կը մեկնէ շատ զարմանալի կերպով : Քրիսկէր նախագահն օր մը աղէկ մը յանդիմանելէ վերջ հետաքրքիր մը , որ կը յայտարարէր թէ չէր ըմբռնէր Երրորդութեան Խորհուրդը , աւելցուց թէ հիմա պիտի բացատրէր իրեն . —

«Աշտանակ մը ասէք ձեռքերնիդ , ըսաւ , ի՞նչ ունիք . ձանձախարհիթը , որ Հայրն է , պատրոյզն որ Որդին է եւ բոցը՝ որ Սուրբ Հոգին է : Եւ սակայն եթէ երեք տարրեր բաներ կան հոգ , կ'ընդունինք թէ ազոնք ամէնքը մէկ հատ են միայն , այսինքն աշտանակը : Է՛ որեմն , եթէ այս-

պիտի բաներ հնարաւոր են ամէն օր ձեր աչքին տակ տեսած բաներուն համար , ինչո՞ւ կը տարակուսիք Ատուածաշունչին մէջ ըսուած ին վրայ : »

17. «Ես չեմ հասկնար թէ ինչո՞ւ մէկը որ բարոյական լաւ կեանք մը վարել ջանացած է՝ ամբարիշտէ մը աւելի հաւանականութիւն պիտի չունենայ երկինք մտնելու իր լաւ բարոյականին շնորհիւ , » ըսաւ տիկին մը փրկութեան խնդրին վրայ ուրիշներու հետ խօսակցելու պահուն : « Լսկ սա պատճառով , » ըսաւ մէկը՝ անոր պատասխանելով . « զիցուք թէ դուք ու ես կ'ուզենք զրօտաժայր մը երթալ , ուր մուտքը մէկ մէծիտիյէ է : Դուք կէս մէծիտիյէ ունիք , իսկ ես՝ ոչինչ : Երկուքէս ո՞րը աւելի հաւանականութիւն պիտի ունենայ ներս ընդունուելու , » « Ոչ մէկս : » « Ծիտակ . ճիշդ այսպէս բարոյական մարդը յայանի մեղաւորէն աւելի նպատուար գիրք մը չունի : Բայց զիցուք թէ բարի եւ հարուստ մարդ

մը մեր նեղութիւնը նշմարելով մուտքի մէջ մէկ ատն նուիրէր մեզի իր անձնական ծախքով : Ի՞նչ կըլլար այն ատեն : « Այն ատեն երկուքս ներս կը մտնէինք : »

—

18. Հնդկաստանի միսիոնարներէն մէկը օր մը Փանգեսի եգերքը բնիկներու բազմութեան մը խօսեցաւ : Երբ ընկուց իր խօսքը , Պրահմին մը ստպէս ըսաւ անոր . « Տիար , դուք չէ՞ք ըսեր թէ Սատանան մարդիկ կը փորձէ որ մեզք գործեն : » « Այո , » պատասխանեց միսիոնարը : « Ուրեմն , » ըսաւ Պրահմինը , « անշուշտ Սատանային է յանցանքը : Ուստի Սատանան եւ ոչ թէ մարդը կրելու է պատիժը : » Տեղացիներէն շատերուն աչքերէն կը հասկցուէր որ հունեցան Պրահմինին գիտողութեան : Այդ միջոցին միսիոնարը նշմարեց գետն ի վար գացող նուազ մը որուն մէջ քանի մը մարդ կար : Իր շինիչ սրարանութեամբ որով նշանաւոր էր պատասխանեց . « Պրահմին , կը տես-

նէ՞ք սա նաւակը : » « Այո : » « Եթէ բարեկամներէս մէկ քանին զրկէի սգաննել անոր բոլոր մարդիկը եւ ինձի բերել անոր մէջ դանուած բուլոր հարստութիւնը , ո՞վ պիտի կրէր պատիժը : Ե՞ս՝ զանոնք դրդկուս համար , թէ անոնք՝ այդ սճիբը գործեցնուն համար : » « Ամէնքդ ալ » ըսաւ Պրահմինն յուզմամբ , « ամէնքդ ալ մահուան պիտի դատապարտուիք : » « Ուրեմն , » յարեց միսիոնարը , « եթէ դուք ու Սատանան մէկտեղ մեղանշէք , Սատանան ու դուք մէկտեղ պիտի պատժուիք : »

—

Եթէ առանց ծառայի չես ըլլար հատ մը կը բաւէ . եթէ կուզես որ գործերդ բարձի թողի ըլլան , ա՛ն երկու ծառայ . եթէ կուզես որ դուն կատարես գործերդ ա՛ն երեք ծառայ . իսկ եթէ կուզես որ գործերդ կարգի կանոնի ըլլան , դու ծառայէ բեզի :

—

Թարմուտ սապէս կ'ըսէ :

Երեք են որք իրենք շիրենք թշուառ կ'ընեն . նա որ դրամ փոխ կուտայ առանց երաշխաւորի , նա որ իր կնոջ իշխանութեան տակ կը մըտնայ եւ նա որ յօժարակամ գերի կ'ըլլայ՝ դեռ ողջ եղած ատեն ստացուածքը որդւոց վրայ փոխանցելով :

Հարուստ ըլլալ ստացուածքի տէր ըլլալ ըսել չէ , հապտ գոհունակ ըլլալ :

Ոսկի շինեշու միջոցը . — Բիպէրա , երեւելի ու ճարտար նկարիչը , սիրելի էր Նարայի փոխարքային , որով շատ հարստացաւ ու բարեկամացաւ ազնուականներու եւ իշխաններու : Կը պատմուի թէ երկու Սպանիացի պաշտօնակալք , Ալէքէոսի հրաշներէն յախշակեալ , Բիպէրայի գալով կ'ուզէին զանիկա մասնակից ընել իրենց ապագայ հարստութեան , եթէ յամձն առնէր քիչ-քիչ յաւանք փնտռելու համար պէտք եղած ծախքը վճարել : « Ես ալ սակի կը չինեմ ,

ըսաւ Բիպէրա , վաղը եկէք եւ յայտնեմ ձեզի գողութիւնը : »

Երկու պաշտօնակալք հետեւեալ օր Բիպէրայի բնակարանը գալով , զանիկա գտան իր սենեակին մէջ , որ պատկերի մը վրայէն վերջին անգամ կ'անցնէր վրձինով : Սպասաւորը կանչելով հրամայեց պատկերը տանիլ վաճառականի մը , որուն փոխարէն 400 դոլար պիտի տար , եւ երբ սպասաւորը գրամներովը դարձաւ , նկարիչը նետեց զանոք սեղանին վրայ , ըսելով . « Տեսա՞ք , այս սակիներն ահա իմ բովէն են . ուրիշ չենեւ . հաճաք քոյն աշխարհութենէ որքէն մեզ չէ՞ գիտեր : »

Յրանքին փիլիսոփան ալ կ'ըսէր . « Մարդ հարուստ ըլլալու համար իր արուեստին կամ իր գործին յարեալ մնալու է : » Ո՞ր էր թէ մեր երկաւորները ըմբռնէին առ խօսքին ճշմարտութիւնն եւ փոխանակ անգործ նստելով բախտին սպասելու , ըլլային ո՞ր եւ է գործի կամ արհեստի մը տէր եւ անոր յարեալ մնային յա-

բատեւութեամբ :

Պատ. Սփրքճրն , երբ խօսքն ուղղեց հարսնցուին որ իր մէկ բարեկամին աղջիկն էր , սապէս բաւ աւուանական հնազանդութեան վրայ նկատմամբ անոր ապագայ տիրոջ . «Թող անիկա զլուխ ըլլայ , եւ դուն պարանոց , որ դարձնես զանիկա ո՛ր կողմը որ կ'ուզես : »

Աշխարհի մէջ ապրող ճշմարիտ քրիստոնեան Ովկիանոսի վրայ նաւող նաւու կը նմանի : Նաւը չընկողմից ջուրերու մէջ գտնուելով , այլ կ'ընկղմի՝ ջուրերն իր մէջ առնելով : Նմանապէս քրիստոնեան չկործանիր աշխարհի մէջ ըլլալով , ուր ըլլալու է ցորչափ ժամանակ մարմնի մէջ կը մնայ , այլ կը կործանի՝ աշխարհն իր մէջ առնելով :

Միշէլ

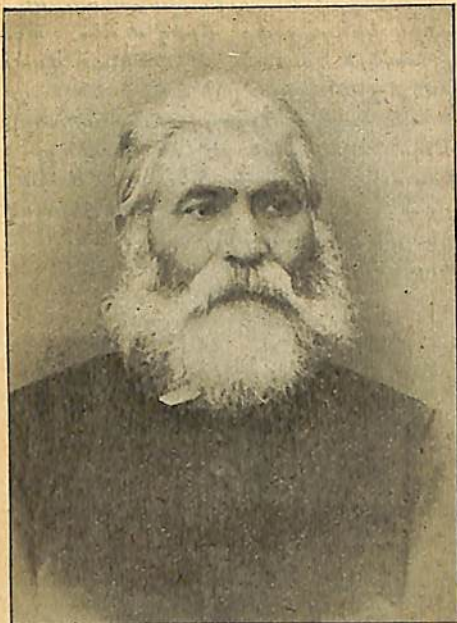
Մերունի ամուլ մը կար , ծանօթ իրենց գոհունակութեամբ , փոխա-

դարձ սիրով եւ քրիստոնէական երջանիկ կենցաղով : Որովհետեւ շատ կը խօսէին ուրախութիւններու վրայ սրտնք իրենց բաժինն եղած են , որ մը սա հարցումն ուղղուեցաւ անոնց . «Ինչաւ ամպոտած չէ՞ ձեր երկինքը : » Պատաւը պատասխանեց . « Ամպոտած , անշուշտ : Ուրիշ ի՞նչ կերպով կրնային գոլ բողբօր օրհնեալ անձրեւները : »

Ք.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆ

ՊԱՏ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՏԷՐ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

Ծնւած 1832ին Մեռած 1900ին

Անօթութիւն եւ ծարաւ մեզի ի-
մաց կուտան ուտելիքի եւ ըմպելի-
քի պէտք ունենալնիս :

Մարմինին օրական կորուստ
պէտք է օրական սննդատութեամբ
հաւասարակչուել :

Ամէն մէկու կարօտ եղած սննդ-
եան չափն իր մարտողական գործա-
րանաց գործողութենէն կախում
ունի :

Մննդեան համար մեր ունեցած
նիւթերէն պէտք է ընտրենք լուա-
գոյնը ու յարմարագոյնը :

Իբրամարս եւ սննդարար նիւ-
թերէն քիչ, փոքր քանակութիւն կը
բաւէ, իսկ զփուարամարս եւ քիչ
սնունդ պարունակող նիւթերէն պէտք
է մեծ քանակութեամբ առնել :

Մննդեան նիւթն դիւրամարս կը կոչուի երբ շուտ մարտուելով արեան կը փոխուի . սննդարար կը կոչուի այն նիւթ որոյ մէջ ուրիշ նիւթերէ աւելի լուծելի եւ արեան վերածելի տարր կը գտնուի :

Զօրաւոր , առողջ եւ աշխատութիւն ու հանգիստ փոփոխակի վաշելուչ անձ մը պէտք է մէկ հաստատուն եւ շորս լոյծ ջրատ սնունդ ստանայ :

Հետեւեալներն օգտակար են միշտ .

1. Կերակուրի հաստատուն նիւթերն ընտրել , ոչ թէ ձեռքը անցածն ուտել , աժան ըլլալուն համար . հաց , կանանչեղէն , միս , հաւկիթ , կարագ , իւղ . եւլն . պարզ համեմունք , ալ , պղպեղ եւլն . գործածել , կերակուրներն համեղ ընելու համար :

2. Միս եւ կանանչեղէն ի միասին գործածել . միս կը պարունակէ հաւկիթի սպիտակն , իւղ եւ կեր , ասոնց պէտք ունի մարմին :

3. Դիւրամարս միսն ուտել . ոչ-

խարի , աղանիւի , հաւի , նիհար խոզի եւ եղան , մանաւանդ հորթու միս . եղան միսին էն սննդարար մասն է «ֆիլէթօ»ն : Միտը խորոված ուտել լաւ է . զի հիւթ մէջ կը մնայ :

4. Հաւկիթ , հում կամ թեթեւ խաշած . հումը էն դիւրամարսն է . պինդ խաշուածն շատ ծանելու է : Հաւկիթին ձերմակը էն սննդարար մասն է :

5. Լաւ պանիր , չափաւոր կերպով ուտելով , մարտողական գործարաններուն գրգիւ կուտայ , ախորժակ կը բանայ :

6. Կարագ առատ ուտելու է . առաջնակարգ սնունդ մ'է նա :

7. Շաքար շատ դժուարամարս է եւ մարմնոյ ջերմութիւն կուտայ . տղայոց անհրաժեշտ պէտք է շաքար , քանզի մարմնոյ աճման պէտք եղած կերն կը լուծէ , որ արեան շրջանով ամէն կողմ կը տարածուի :

8. Հացին սոր ամէն կերակրոյ հետ ուտելու է . հաց սնուցիչ եւ դիւրամարս է , մանաւանդ դուրսի

կողմը . միջուկը խմոր բլլալով զբ-
ուարանարս է :

9. Ընդեղէնք , լուրիա , սիսեւ ,
սլոան , պէտք է շատ ուտել . ասոնք
անուցիչ են եւ օսլայէն — նիշասատ
— շատ բուսական հաւկիթի սպիտակ
կուտան մարմնոյ :

10. Պտուղ , հասունը՝ չափա-
ւոր գործածութեամբ աղիքներուն
գործողութեան խիստ նպաստաւոր է :

11. Կերակուրներն համեղ ու
դիւրամարս ընելու համար համեմ
գործածել պէտք է , բայց չափաւոր
կերպով :

12. Զուր խմել . ջուրը աննդեան
անհրաժեշտ պէտքն է . ջուրը սը-
նընդեան գլխաւոր մասն է . մեր
մարմնոյ 3/4ը հեղուկէ կը բաղկա-
նայ . առանց ջուրի չկայ կեանք :

Առտուն անկողինէ ելլելուդ գա-
ւաթ մը սլաղ ջուր խմէ , նոյնպէս
ամէն ճաշէ ետեւ ու երեկոյին պառ-
կած ատենդ : Լաւ ջուրը գոյն եւ հոտ
չունի , պաղ եւ կազդուրիչ կ'ըլլայ ,
գաւաթին յատակ ո եւ է նիւթ չձգելու

13. Կաթը բնագլխիքներուն է՛ն
անուցիչն է . մանկանց , սպաքինող-
ներու եւ անզօրներու համար կաթն
առաջին անուցիչ նիւթն է . սեւ հա-
ցով ու պաքսիմատով ուտելու է .
Կաթով շինուած կերակուրներն ալ
անուցիչ են :

14. Զուտ գարեջուրն ալ անու-
ցիչ է : Օրը մի քանի դաւաթ սուրճ
ջիղերուն գրգիւ կուտայ , ուժաղա-
փութեան գեղ ու դարման է եւ նոր
աշխոյժութեան կը մղէ :

15. Լաւ սեւ թէյ , մանուշակ
ձմեռը , խմելով ստամոքս կը տաք-
նայ , կերակուրներն կը լուծուին ,
ստամոքսին եւ աղիքներուն մասններն
մեղմիւ կը գրգուռին . ջիղերուն վրայ
ալ թէյը կ'աղղէ նպաստաւոր կեր-
պով . խորհուրդներն կ'ամփոփէ եւ
խաղաղիկ զուարթութիւն կուտայ :

16. Պէտք է որոշ ժամերու մէջ
ուտել . նախաճաշ անկողինէ ելլելէ
կէս ժամ յետոյ , զօրացուցիչ ճաշ
կէս օրին , թեթեւ ընթրիք կէս օրէն
6 ժամ յետոյ :

17. Ծանր ծանր ուտել, լաւ ծամել եւ մանրել, կերակուրը լորձուեքին հետ շաղախել, ասով մարտողութիւն կը զօրանայ :

18. Ծաշէն ետեւ պահ մը հանգիստ, մարմին պէտք է հանգչի որ ստամոքս սկսի գործել :

19. Ծաշը սկսէ ապուրով. սա կը գրգռէ ստամոքսին մարտող հիւթ որով հաստատուն նիւթերն մարտելու կը պարտաւորուի :

Հետեւեալներն վնասակար են :

1. Հիւանդ անասուններու միւրքնէ առած միսը :

2. Շատ տաք ապուրը. ստամոքսը կ'աւրուի եւ կը հիւանդանայ :

3. Պինա խաշած հաւկիթ, մանաւանդ երեկոյին. մարտողութիւն կը խանգարէ :

4. Մզլտած, +խ-ճլէ, կզուած պանիր, կարագ, ձէթ եւլն :

5. Թթու, սեւ եւ խմոր հաց. շախազանց թէփ պարունակող հաց, սա առանց մարտուելու գուրս կ'ելլէ նորէն : Նաեւ գեանախնձոր եւ ուրիշ

նիւթեր պարունակող հացը. ասոնք հացը պինտ եւ դժուարամարս կ'ընեն :

6. Չախազանց շատ օսլայ-նիշտասա-պարունակող կերակուրներ եւ գեանախնձոր մէկ անգամին առատ ուտելն :

7. Տհաս պտուղ, մանաւանդ մանկանց ստամոքսի խանգարում կը պատճառեն :

8 Միշտ մտղէն կերակուրը. որովայնի հիւանդութիւն յառաջ կը բերէ :

9. Բուսական եւ կենդանական նիւթեր պարունակող ջուրը, որ անոթին տակ ո՛ր եւ է նիւթ կը ձգեն, եւ կը հոտին երբ պահուին :

10. Անշարժ կեցած, աւազաններէ, լճակներէ եւ խրամներէ առնուած ջուր : Միքրտոյ կը պարունակեն ասոնք :

11. Ալքոլ պարունակող ըմպելիներ, ասոնք մարմնոյ թմրութիւն եւ անգօրութիւն. շարժման եւ խորհելու անկարողութիւն եւ ստամոքսի ախտեր կը պատճառեն :

12. Սուրճը, թէյը եւլն շատ

տաք խմել . ահուաներն եւ ստամոքս
վնաս կը կրեն ասով :

13. Աճապարանօք կերակուր ու-
տել , ստամոքս չկրնար նաեւ ահ-
ուաներուն պաշտօն կատարել :

14. Կանգնած եւ պառկած կե-
րակուր ուտելն :

15. Կերակուր կերած ատեն
կարդալ . մարմինը միեւնոյն ատեն
թէ սւղեղը եւ թէ մարտղական գոր-
ծարաններն չկրնար հոգալ . ոչ սք
կարէ երկուց տէրանց ծառայել :

16. Գործի եւ աշխատութեան
սենեակը ճաշել . սովորաբար ան-
մաքուր օդ կայ հոն :

17. Կերակուրէ անմիջապէս յե-
տոյ գործի սկսիլ . մարմին գեռ չյոգ-
նած պէտք է ստամոքս մարսելու գոր-
ծին սկսի :

18. Չափազանց իւզոտ կերա-
կուրներ , ասոնք մարմինը կը թուլ-
ցընեն անդամներուն չափէն աւելի
գերութիւն տալով , որովայն կը մեծ-
նայ , կ'ուռի եւ մասններն յոյժ կը
ծանրաբեռնին :

19. Կերակուրէն յետոյ քնանալ ,
այս միայն տարիք առած մարդոց կը
յարմարի :

Գալ տարուան նիւթն է
« Մարգանք եւ ճանդերձ » :

Ը Ն Տ Ա Ն Ե Կ Ա Ն

Կ Ա Ն Ա Ն Յ Բ Ա Ժ Ի Ն Ը

Յարգե՛՛ք ա՛րհեստաւորները

— Տիկին , ձեր զաւկին համար
ի՞նչ ասպարէզ պատրաստած էք :

— Ինքը թէ եւ շատ հետամուտ է
ձեռքի արուեստներու , հիանալի կեր-
պով ասեղ կը բռնէ , մկրատ կը շար-
ժէ կամ շատ յաջող կերպով կոտրած
կարասիները կը շինէ . ձեռքն անցած
փայտով նաւակներ ու պղտիկ կան
կարասիներ կը շինէ . կամ զարմանա-
լի կերպով յատկութիւն ունի մուրճը
գործածելու կամ պղտիկ որմնաղբիլի

մը պէս տանը յիշած կողմերը կը նուրոգէ . բայց մտադիր չենք զինքն արհեստանոց մը դնել . ընդհակառակը հազար տեսակ ուրիշ ազատ ստպարէզներ կան , բժշկութիւն , փաստաբանութիւն , վաճառականութիւն , գրագրութիւն . երբեք մտադիր չենք ոչ հայրն եւ ոչ ես պարապ բաներով գրապեցնել զինքր . նորէն դպրոց պիտի դնենք որ մարդ ըլլայ :

Մարդ ըլլայ , բայց սովորականէն վար բժիշկ մը նուազ մարդ է քան յաջողակ երկաթագործ մը , կահագործ մը . նոյն իսկ գրագրութեան :

Այո՛ . Տիկիներ , զարգացած , դաստիարակուած , բարեկիրթ մարդը միշտ կը սիրուի , հոգ չէ թէ կոշտ ձեռքեր ունենայ : Սէրն ու յարգանքը մարդուն համար է . զարգացած ու դաստիարակուած մարդուն . կոշկարութիւնն իր պատուէն բան մը պէտք չէ պահեսցնէ , քանի որ կոշկակարը լաւ դիտէ իր արուեստը . զարգացում ու կրթութիւն ունի . մեր ազաքն ու աղջիկները չխորհցնենք

անուճներէ ու չկապենք անուճներու . Այսօր աղջիկ մը երբ մեծցած է օր մը բժիշկի . կամ վաճառականի կին ըլլալու զաղափարով , իրեն համար ահագին պատրանք է . սոսկալի անկում երբ իմացնեն թէ պարկեշտ՝ նոյն իսկ լաւ շահող կոշկակար մը իր ձեռքը կը խնդրէ : Թերեւս առարկին ուսանք թէ արհեստին կամ զրազման տեսակը շատ կը փոխէ մարդուն ապրելու . խորհելու կամ գործելու եղանակները . ասիկա գուցէ քիչ մը արդարացի ըլլայ . մեր պապիկները , նոյն իսկ մեր հայրերուն մէկ կարեւոր մասն հին զաղափարներ ունէին , որք անչուշտ արգիւնքն էին իրենց գործած միջավայրերուն , բայց անոնց նորահաս զաւկներն երբեք այդպէս պիտի չըլլան , բնդհակառակը զարգացում եւ ուսում ստանալուն վերջ արհեստի պիտի սկսին . քիչ մը աւելի խելահաս տարիքի մը մէջ , լաւագոյն պայմաններու մէջ , Թող մեր տղաք արհեստ մը գիտնան ու շատ շահին , փոխանակ առաւօտէն մինչեւ

իրիկուն թուանշաններով զրազելու , կամ տգէտ ու անկարող բժիշկներ , վաճառական , խեղճուկ գործակատարներ ու շատ անգամ անգործ ու փողոցին երկայնութիւնը չափող մարդիկ ըլլալու , որք իրենց ամբողջ յոյսը պիտի դնեն աղջիկներու դրամօժիտին , ու ձեռքերնին բանան սրպէս զի հոն դնէք ձեր ոսկիները եւ հասունցած ու խոշորցած մարդիկ ստուանութենէն վերջ կարգադրութիւն մ'ընել ջանան իրենց կեանքին մէջ . մինչդեռ մեր պապիկները մեր փեսացուներու ամուսնացած տարիքին մէջ զվեզ ծնած մեծցուցած ու հարսնցու աղջկանց կարգ անցուցած էին արդէն :

Գ. ԶԱՐՈՒՀԻ

Աշխարհիս սաեղծմանէ մինչեւ այսօր , 6.000 տարուան ենթադրեալ շրջանին մէջ , ամէն բան փոխուած է , բայց կանացի պջրասիրութիւնը բնաւ փոխուած չէ :

Գ. Կայէ Մէմփիսի եւ Թէփէի մէջ-

տեղը գտնուած Անթինօէ քաղաքին եգիպտական մեհենի մը մէջ պեղումներ ընել տալով , շատ հետաքրքրական բաներ երեւան հանած է : Տիկիներ , կռզէք հասկնալ թէ ի՞նչ կը հագնէր ազնուական տիկին մը յ'Անթինօէ , մէկ քանի հազար տարի առաջ : Խիստ նուրբ գլխանէ շապիկ մը , վրան կապոյտ ուղտիկներ եւ ձերմակ ծաղիկներ սփռուած : Նկարատիպ դեղին Կրէմլնէ սօպա մը քառակուսի բացուած , քառակուսիին բոլորաթիքն ալ կապոյտ կաշիներով , դեղին նկարներով , կուրծքին վրայ Կաշիկներ , սօպային քղանցքն ալ ոսկեհուռ Դեքորացիներով : Կարմիր մետաքսեայ զգակ , կարմիր կաշիէ կօշիկ , ոսկեզօծ կոճակներով :

Անթինոյի մէջ երկու ամազոններ գտնուած են իրենց հեծած թամբերով : Հագուստնին բարակ կիսամերկ կրկնոց մ'է , վուշէ քրքմագոյն սօպա , գծաւոր եւ վշեայ շապիկ մը , պէժ գոյնով մետաքսեայ ժապաւէնով զգակ մը եւ ոսկեճամուկ կաշիէ կօ-

չիկներ : Չմոռնանք ըսելու նաեւ որ
բոլոր այս հագուստներն անվթար
մնացած են մինչեւ ցարդ :

Քոլորատոյի մէջ (Միացեալ Նա-
հանգներ) ծրագիր մը պատրաստուած
է , որ եթէ ընդունուի , այդ նահան-
գին մէջ ամուսնութեան արտօնագիր
տալու պաշտօնը պիտի յանձնուի
բժիշկ քննիչներու : Մէն մի գաւառի
մէջ պիտի հաստատուի վարչութիւն
մը որ տարրեր դպրոցներէ ելած երեք
բժիշկներէ պիտի բաղկանայ եւ : ուր
որ կարելի է , վարչութիւնը մէկ կամ
աւելի կին անդամներ պիտի ունենայ
Ամուսնութեան արտօնագիր պիտի
տրուի քսանըհինգէն պակաս տարիք
չունեցող այր մարդոց եւ քսաներկուս
քէն պակաս տարիք չունեցող աղ-
ջիկներու : Արտօնագիր ստանալու
համար երկու սեռէն եղբայրներն ալ
պէտք է զերծ եղած ըլլան ինչ ինչ
ախտերէ , ոչ ալ արեւակցութիւն ու-
նենան իրարու հետ :

ԳՐԸԻ ՄՍՐԳՈՑ ԲԱԺԻՆ

Ստակ շահելու կերպը

1. Մեծ եւ փոքր այս խորհրդով
կզրագի — ի՛նչ ընեմ որ ստակ շա-
հիմ , շուտ շահիմ , շատ շահիմ . ստակ
ունեցողն իսկ , միլիոնատէրն անդամ
այս խորհրդով կզրագի :

2. Չի պիտի խօսինք հոս թէ ի՛նչ
նպատակով մարդիկ ստակ շահիլ կը
ճգնին եւ գիշեր ցերեկ անհանգիստ
կըլլան , առողջութիւն , կեանք վրայ
կուտան լոկ ստակի տէր ըլլալու հա-
մար , զի յայտնի է որ խիստ մեծ
մեծամասնութիւն իր եփին խնկարկե-
լու համար միայն ստակ շահելու ե-
տեւէ է :

3. Եթէ մեր եւ կոչուած կուռքն
պաշտել է ստակ շահելու նպատակ ,
լուազոյն է որ ստակ շահելու կերպ
չուսումնասիրենք . սակայն կան նաեւ
ոմանք որոց ստակ շահելու փափաք
բարեգործելու համար է , ուստի հոս

մի քանի օգտակար հրահանգ կը արուին սոյն նպատակի իրագործման նպատակը համար :

4. Հարստութեան ճամբան, կրտէ Ֆրանքիին , այնպէս պարզ եւ ստոյգ է , որ քան ջաղացքին ճամբան. ա՛յն է , «սպառել , ծախսել , վտանել նուազ քան վաստակն , շահն , եկամուտն : Ունիմ 50 սակի եկամուտ եւ կը ծախսեմ 51 , թշուառութիւն ստոյգ է . եթէ 49 ծախսեմ երջանկութիւն անտարակուսելի է » :

5. Եթէ ստակ շահիլ խիստ դիւրին ըլլար , զայն պահելն աշխարհի ամենէն դժուարին բանն է : Ասոր խնայողութիւն կրսենք , որ հարստութեան ճամբան է , քանի որ չապշութիւն ամէն անյաջողութեան եւ սնանկութեան մայր եւ պատճառ է :

6. Խնայողութեան նշանակութիւն ամէն մարդ ուզիլ չէ բմրանած : Ուտեստի վարնոց , վնասակար նիւթեր գնել , մովէն վազած ճարպն հաւաքել , ծառայութեանց արժանի վարձն զեղչել , անարգ , զազիր ,

գարշելի կծծութիւն ընել , չէ խնայողութիւն :

7. Ոմանք լուցկին կը խնայեն , այլք ճրագն . օրիշներ թղթի կտորներ կը գործածեն զիր գրելու համար , սակայն տարին 4-5 սակի ժապաւէններու , փետուրներու եւ զարդերու կուտան , որ հարկաւոր չեն . մեծածախ ընթրիքներ կընեն , կառք եւ ձի իսկ կը պահեն . այս խնայողութիւն չէ . ասանք Ֆրանքիին «բարայի մը իմաստուն բայց սակի մը յիմար» կը կոչէ :

8. Ուրիշ մ'ալ այսպիսիներուն համար խօսելով կրտէ . այսպիսիք նման են այն յիմարին որ քսան բարայի հոտած ձուկ գնեց բնատանեացը համար եւ 10 դահեկանի կառք մը վարձեց զանի տուն փոխադրելու համար :

9. Ոչ սք հարստացած է այս կերպով , կամ թէ եթէ ստակ դիւզած ալ ըլլայ , ճշմարտապէս երջանիկ եղած ըլլայ . խնայողութիւն այս է . «ծախքը նուազ քան եկամուտ» :

10. Հին հանդերձների դքիչ մ'ատեն ալ գործածէ , ճեւնոց թող առ այժմ մնայ , կարկաէ , նորագէ հանդերձների , կերակուրդ պարզ եւ սննդարար ըլլայ . սակաւապէտ եղիր . կարճ խօսքով եկամուտէդ նուազ , պահաս ծախք ըրէ : Ի սկզբան դրժուար կուգայ խնայողութիւն , «գոհ ըլլալ» սորվիլ . սակայն շուտով պիտի տեսնես որ աւելի հաճոյք կայ բանաւոր խնայողութեան մէջ , քան աննպատակ մխուրտի մէջ :

11. Տարւոյն վախճանին հաշիւդ ըրէ . եթէ ստակ չես աւելցուցած եւ հասոյթդ նոյնն է , առ փոքր հաշուետետար մը եւ արձանագրէ օրը օրին ամէն , մինչեւ իսկ չնչին ծախքերդ : Ամիս մը շարունակէ եւ ամսագլխուն թղթի մը մէջտեղէն գիծ մը քաշելով աջ սիւնակին վրայ գրէ «Հարկաւոր ծախք» եւ ձախ սիւնակին վրէս «Հաճոյից ծախք» :

12. Սոյն երկու սիւնակներուն մէջ գրէ ամսական ծախքերդ եւ տեսնես որ հաճոյից համար եղած

ծախք , հարկաւոր ծախքերէն շատ աւելի են , այո՛ , կրկինն եւ քառապատիկն եղած են :

13. Եւ ինչո՞ւ համար այսքան հաճոյից , զուարճութեանց անպէտ ծախք : Քանզի ուրիշներուն երեւիլ կուզենք , այլոց աչքն է որ մեզ կը կործանէ , կրտէ Ֆրանքիւն . եթէ բար մարդիկ , նման խլուրդի , կոյր ըլլային , բնաւ հոգ պիտի չընէինք : զեղեցիկ հանդերձ եւ ձոխ կահ կարասիք ունենալու : Ուրիշներու խօսակցութեան վախն է որ մեզ ցեխէն , տիրուէն դուրս չհանէր :

14. Բայց ինձի քանի մը տարի առաջ վիճակակից եղող անձը հիմակ հարուստ է սրով ինքզինք ինձմէ վեր կը համարի , կարծելով թէ հարստութիւն զինք լաւագոյն մարդ մ'է ըրած . ոչ , բարեկամս , հարստութիւն մարդս լաւագոյն չէ կարող ընել , դու իրեն չտի կատարեալ մարդ ես , եթէ ոչ անկէ աւելի կատարեալ եւ տէր նկարագրի :

15. Համակերպէ վիճակիդ , գոհ

եղիր ունեցածովդ եւ դիրքովդ . չըլլայ որ փորձուիս արտաքուստ անոր հաւասար երեւնալու փորձեր ընել . ոչ , այդ ճախող սրտչում պիտի սպասուէ ժամանակդ եւ ստակդ , պիտի պարտաւորիս տանդ մէջ անհրաժեշտ պէտքերուդ մէջ խնայողութիւն ընել , որպէս զի արտաքին կեղծ ու պատիր երեւոյ՛ք մը պահել կարենաս , խաբելով ուրիշներ ատեն մը , որ ուշ կամ կանուխ վախճան մը պիտի գանէ :

16. Երանի թէ մեր տիկնայք եւ օրիորդք եկեղեցի երթային Աստուծոյ խօսքն լսելու , աւա՛ղ սակայն որ նոքա իրենց սեռին ներկայացուցիչներուն ճոխ արդուզարդն դիտելու համար Աստուծոյ տուն կ'երթան , եւ տուն գալով կսկիին իրենց ամուսիններն կամ ծնողքներն թախանցել եւ ստիպել որ սա եւ նա գնեն , անոնցմէ վար չմնալու համար :

17. Եթէ այսպէս խորհիս , տիկին , օրիորդ , գիտցիր որ շուտ պիտի հասցնես ամբողջ գերդաստան գա-

հավիժին եղերք եւ անկէ ալ վար դահավիժել տաս : Ինաստուն եղիր , ու հասուն տարողութեամբ յիշէ այս կանոն , «Մեր ապրուստ պարտինք համաճայնեցնել մեր եկամուտին , եւ մաս մ'ալ մէկդի դնել անձրեւոտ օրուան համար» :

18. Կենաց պատահարներ կան , ստոնք են անձրեւոտ օրեր կոչածս , սասնք նկատի շատնելով բոլոր եկամուտ մոխոզը , անկախութիւն չի պիտի ունենայ , միշտ այլոց բեռ եւ ծանրութիւն պիտի բլլայ :

19. Ուտաի վերջ տուր անպէտ եւ անհարկաւոր ծախուց . հոգ չէ տունը փոքր թող բլլայ , կամ տան մը մէկ յարկին մէջ բնակէ , որ դարգարուած բլլայ պարզ եւ դիւրաւ գնելի կարասիներով . աժան հանդերձ հագիր , պէտք չէ սղասուոր , ձգէ երեկոյթներ , հրաժարէ թատրոնէ , կառքերով շրջագայելէ , զրօսավայրեր երթալէ , գինիէ , օլիէ ու եթէ կուզես — ծխախոտէ :

20. Բոյնը դիր անգամ մը , փոքր

գումարներ մէկգի դիր, տակտի տուր, շահաւոր բանի մը գործածէ զայն, եւ տես ս'րքան մեծ պիտի բլլայ զգացած հաճոյքդ : Հին հանդերձ սիրով պիտի գործածես ստեն մըն ալ. զով ջուր աւելի հաճելի պիտի թուի քեզ քան Պօրտոյի բազմածախս գինին. սաքով պտոյտ, աւելի առագ- ջարար բլլալը պիտի զգաս, քան կառքով պտրտելն. բարեկամական տեսակցութիւն, օգտակար գրքի մը ընթերցում, անմեղուկ խաղով ժամ մը զրօսանք տակի հաճոյ պիտի թուի քեզ տեսնելով ծախուց մեծ տարրերութիւն ու դրամիդ աւել- նոյն :

21. Ուտտի ապրուստի սահմանը շատ ընդարձակ մի գծէր. հարուստը կ'աղքատանայ այսպէս ընելով եւ աղքատն մուրացիկ կ'ըլլայ : Երանի այս սահմանէն անդին չանցնողին :

22. Իւրաւ եկածը, դիւրաւ ալ կ'երթայ հին եւ ճշմարիտ առած մ'է : Երբ հպարտութիւն եւ ունայնամտու- թիւն թողունք որ արեւն մեր վրայ :

ա'լ հարստութեան ակն ու աղբիւր կ'սխի սպառի, ս'րքան ալ մեծ բլ- լայ նա : Յաջողութիւն աւելի մեծ փորձութիւն է քան ճախորդութիւն : Երբ սմանք յաջողիլ սկսին, կ'սկսին նաեւ ծախուց նոր նոր դռներ հնա- րել եւ բանալ ու ապրուստի սահման ընդարձակել : Մէյ մ'ալ տեսնես որ եկամուտ կ'ընկղմի ծախուց յորձան- քին մէջ :

23. Պրն. Սմբատ սկսած էր գոր- ծին մէջ յաջողիլ եւ ստակ շահիլ. կինը դիտեց զայս, եւ սաղօնին հա- մար շքեղ թիկնաթոս մ'ուզեց : Պրն. Սմբատ հաճոյակատար ամուսին մըն էր, եւ գնեց պահանջեալ թիկնա- թոս, սակայն ինձ պատմեց թէ 6000 լիրայի մալ եղաւ այդ թիկնաթոս :

24. Ինչ կ'ըսես, Պրն. Սմբատ, գոչեցի, ատանկ բան կ'ըլլայ, կ'եցիր որ պատմեմ րսաւ, — Եւ սկսաւ այս- պէս : — Թիկնաթոս տուն բերին, տեսանք որ միւս աթոռներն անոր չեն յարմարիր. ուրիշներ գնեցինք. մէջտեղի սեղան բնաւ ներդաշնակ չէր

աթոռներուն , ան ալ փոխեցինք , աւելի շքեղն տեղը դնելով : Գորգը , վարագոյրներն եւլն . անպատշաճ էին միւսներուն , ուստի անոնք ալ փոխեցինք , վերջապէս տան բոլոր կահ կարասիք փոխել եւ աւելի սուղն եւ աւելի գեղեցիկն գնել պարտաւորեցանք :

25. Է՛հ , ատով 6000 լիրա վճարել չպարտաւորեցաք , շատ շատ 2-300 լիրա : — Կեցիր , «ճէլէ մընէր , գոչեց Պրն . Սմրատ , ատով չլինցաւ խնդիրը : Տուներնիս հին ոճով շինուած եւ փոքր ըլլալուն անյարմար եկաւ մեր նոր եւ թանկագին կարասեաց . ուստի նոր տուն մը կառուցանել ելանք : Պարտէզ , աւազաններ , արձաններ եւլն , եւլն . եւլն . ճիշդ 6000 լիրա եւ ոչ պակաս ծախք ըրի այդ մէկ թիկնաթոռին երեսէն . կնոջս մէկ խնդիր անխոհեմարար կատարելովս . բայց ատով ալ չլինցան . ասանկ փառաւոր ապարանք մը ծառաներու եւ սպասուհիներու եւ ա՛յլ բազում ծախուց կը կարօտի , որ ար-

տաքին տեսքերնիս եւ մեր վիճակ միեւնոյն փառաւորութեան մէջ պահենք , եւ հիմակ տարին 2000 լիրա աւելի ծախք կ'ընեմ , քան այս թիկնաթոռ տունս դեռ շմտած : Տասն տարի առաջ աւելի քիչ հոգ ունենալով , շատ աւելի հանգիստ եւ միութարական էր կեանքերնիս Այդ թիկնաթոռ ի վերջոյ մեր սնանկութեան պատճառ պիտի ըլլար , եթէ վերջին պահուն խելքս գլուխս չլերէի եւ հետզհետէ պահանջեալ ծախուց առջին քաջութեամբ հաստ պատ մը չքաշէի :

Էա խրատ բազում ամուսիններու համար . իցիւ թէ սկիզբէն նոքա բաւական քաջութիւն ունենան անպէտեղոյ եւ անհրաժեշտ հարկաւոր չեղող ոչ մի բան գնել , ո՛րքան աժան ալ ըլլայ նա :

ՕՐԻՈՐԴԱՑ ԲԱՒԻՆ

1. Երկու դար առաջ Ֆէնէլժոն կըսէր . Ոչ մէկ բանի համար այնքան անհոգ կը գտնուինք , որքան մեր ազջկանց դաստիարակութեան մասին : Այսօր ասոր հակառակն կրնայ ըսուիլ աշխարհի քաղաքակիրթ ազգաց համար : Այսու հանդերձ ճշմարիտ եւ հիմնական դաստիարակութիւն գեւ շատ քիչ տեղեր յարգ եւ արժէք գտած է մեր օրիորդներէն :

2. Դաստիարակութիւն այսօր մեծաւ մասամբ արտաքին փայլէ , զարդէ , յղիւժէ անդին շանցնիր , էական , գործնական , օգտակար մասն անտես է եղած : Ամէն կերպով կապկական նմանողութիւն մը կայ օտարասիրութեան . մայրենի լեզուն , մէկ կողմ է ձգուած եւ գաղղիներէնի է տրուած բոլոր ուշադրութիւն . ձեւագիտութիւն , ընտանեկան անտեսութիւն , մանկատածութիւն , առողջա-

բանութիւն , ա . հ . ընդ ահամբ կը դիտուին , իսկ զաշնակ , երգ , պար , երտպական լեզու , եւ նորաձեւութիւն աստեղծով կը առջորի մեր օրիորդաց ներկայ սերունդ :

3. Ասոնք արդիւնք են մտքի մշակութեան կարեւորութիւն չարրուելուն . զպրոց մը թող երթան մեր աղջիկներ եւ հոգ չէ թէ անոնք մտաւորապէս զարգանալու վրայ են թէ ոչ :

4. Ոմանք այս ալ կը զլանան , ինչ պէտք է ուսում աղջկան համար , կըսեն , եւ լսի անական գործերու կը վարժեցնեն զանոնք . եփեղ , կարեղ , հիւսեղ , լուացք , մաքրեղ , կարկտեղ , Այսպիսիք գեւ կը խորհին թէ կին ըստածն աղախին , սպասուհի , գերի ըլլալ սահմանուած է , իր ամուսնոյն ստորադաս , առանց դիտելու թէ հիներն անցած եւ ամէն բան նոր են եղած , թէ կինը ընկերական վիճակի զարգացման մէջ կարեւոր դեր կը կատարէ , եւ զէկավարն պիտի ըլլայ ընկերութեան :

5. Ուստի իգական սեռ արակահանին չափ մտքի մշակութիւն ստանալու է . ոչ թէ մանչերու սորվածն աղջիկներն ալ սորվելու են , ոչ . աղջիկներ անանկ բաներ սորվելու են , որոնցմով իրենց կնոջական յատկութիւններն կրնան զարգանալ եւ իրենց կոչման կրնան հասնիլ :

6. Այս՝ գպրոցի մէջ ստացած հմտութիւնով չէ կարող ըլլալ . պէտք է ինքզինքնին կրթեն , որով կատարեալ գաստիարակութեան տէր կրնան ըլլալ : Ինքզինք կրթել , առ ի՞նչ է , պիտի բսեն մեր օրիորդներ . կեցիք որ բացատրեմ :

7. Դպրոցի երես չտեսած օրիորդ մը կայ որ շատ աւելի խելացի , հմուտ եւ կրթեալ է քան բարձր վարժարանի տիպիօսան ձեռքն ունեցող օրիորդներ : Հրա՛ջք է այս . ոչ , հապա պատճառն հոս է որ նա իր սակաւ պատեհութիւններն լուսագոյն գործածեց վերջինէն աւելի կը կարդար , կը դիտէր , կը խորհէր . կամ փոխանակ շատ աղջիկներու նման ժամանակը վատնե-

լու , պարապ անցնելու , ինքզինք կը կրթէր :

8. Վարժարան խորհելու կը պատրաստէ . գործնական կեանքն է ուր աղջիկներ իրենց բուն գաստիարակութիւն ձեռք կը ձգեն , առօրեայ կենաց մէջ դիտելու , մտածելու , ուսումնասիրելու եւ անձը զարգացնելու մեծ ասպարէզ կայ . վարժարանէն ելած օր , ընթացաւարտ հուշարուած բուպէին , այս ընդարձակ ասպարէզ կը բացուի աղջկանց առջին :

9. Ինքզինք կրթելով շատ մեծ մարդիկ զարգացած եւ յաջողած են . մեծութեան գաղտնիք խորհող ըլլալուն մէջ պէտք է փնտռել . այն աղջիկ որ կարեւորութիւն չի տար խորհելու , անհնար է որ զարգանայ :

10. Ընթերցումն ալ ուրիշ միջոց մ'է ինքնակրթութեան . առէն աղջիկ կարող է ընել զայս : Ժամանակ անցընելու համար ոչինչ եւ վնասակար գրքեր կարդալուն ընթերցում շնք ըսեր . մտքի մշակութեան պէտք է նպաստէ մեր կարգացածը : Լաւ է

բնաւ չկարդալ քան թէ գէշ եւ անօգուտ բաներ կարդալ . բարոյական անկուսմին շատ կիներ իրենց կարգացած գրքերուն կը պարտին :

11. Միտք բարձր եւ ազնիւ գազափարներով լեցնող գրեանք պէտք է կարդանք . գիրք եւ լրագիր , հացի եւ հանդերձի նման , անհրաժեշտ պէտքեր են . տգիտութեան խաւար դար անցած է . օգտակար թերթեր եւ գրքեր շատ առատ են եւ աժան . րնտրէ րնթերցման գրքերդ . ձեռքդ հասածը մի՛ կարդար :

12. Սակայն մտքի մշակութիւն չբաւէր , կեանքի մէջ բարձրանալու եւ փառքի հասնելու համար պէտք է սիրտ եւս մշակուի եւ կրթուի : Իմացական զարգացում , մտաւոր զարգացում , ոչ ոք անարգ բան կը համարի . սա է էն թանկագին գոհար որով կը զարդարուի օրիորդ մը . սրտի կրթութիւնն է սակայն որ մտաւոր զարգացում անթերի եւ կատարեալ կրնէ :

13. Մտքով եւ սրտով զարգա-

ցած օրիորդ մը , կին մը , անգին գոհարի մը տիրացած է , եւ ո՛ւր որ ալ ապրի , ամէն կողմի հիացման առարկայ պիտի ըլլայ . զիմաց գեղեցկութեան , մարմնի արտաքին փայլ կը նսեմանան մտքով եւ սրտով կըրթուած կնոջ քով . այսպիսի մի կին է ընկերութեան առաջնորդ հրեշտակ , մարդկութեան մեծագոյն բարերար :

14. Ցաւալին սակայն եւ ողբալին այս է որ մեր օրիորդներ , ապագայ սերնդեան ղէկաւարներն , մտաւոր եւ սրտի զարգացման կարեւորութիւն չտալով , նորածեւութեան սատանային ճիրաններուն մէջ են ինկած ուսկից խոյս տալ գրեթէ անհնարին է եղած . Ուրիշներու ըրածին հետեւիլ . կապիօրէն նմանելու հետեւիլ այլոց , մանաւանդ օտարներուն , վարնոց պատակարգին , հագուելու , ապրելու , խօսելու , շարժելու եղանակին : Այս է նորածեւութիւն ըսածնիս :

15. Այս փափաք այնքան հզոր

կերպով գրաւած է ուանց սիրտ , միտք , խորհուրդ եւ փափաք , որ ամէն ազնիւ , զգացում մարած , անդամաւոյժ է եղած . ուրիշ նիւթի վրայ խորհելու եւ խօսելու ժամանակ չունին . նորաձեւութեամբ միայն կր գրազին : Մեծ կիներ ընաւ նորաձեւութեան խնկարկու մայրեր շեն ունեցած :

16. Օր. Լօրէնս հարուստ դուա նագէտի մը աղջիկ էր . եւ Բարիզ կը բնակէր . հայրը 600 ոսկի տուաւ որ դիւրութիւն ունենայ նորաձեւութեան ամէն փափաքներ յագեցնելու . օրիորդը հաւաքեց Բարիզի աղքատ , անօք տղաքները եւ անոնց ձրի դպրոց մը բացաւ այն դրամով : Մերժեց նաեւ ազնուականներու հետ ամուսնութիւն կնքել , եւ Ամերիկացի պատմարանի մը հետ ամուսնացաւ , եւ մեռած ասեն կտակեց որ պարզ սնտուկի մը մէջ դրուելով համեստ եղանակով մը գերեզման դրուի :

17. Նորաձեւութիւն նաեւ ա-

ռողջութեան թշնամի է . հակառողջական հագուստներ , որք ցուրտէն շեն կարող պաշտպանել եւ տաքին խիստ ծանր եւ հեղձուցիչ են , լոկ այլոց երեւնալու համար գործածուելով անձին առողջութեան կը վնասեն Այո՛ , Տօֆային անհամար կոտորածներ ո՛վ կրնայ թուել : Անցեալ տարուան 1900ի «Հանրագիտական Օրացոյց» քօրնէի վրայ խօսեցաւ . յիշեցէք հոն ըստածներ :

18. Նորաձեւութեան յատկացուած ժամանակն ալ նկատողութեան առնելու է . ժամանակ էն կարեւոր դրամագլուխն է . զայն սպառել դրամ սպառելէ աւելի ծանրակշիռ հետեւանք կուսենայ . Մօֆայի հետեւող կին մը բսեր է . եթէ նորաձեւութեան ամէն պահանջ կէտ առ կէտ ի գործ դնելու ըլլամ , ձեռքս ասեղ առնելու կամ երես մը բան կարդալու իսկ ժամանակ չեմ կրնար գտնել :

19. Մտաւոր եւ բարոյական կեանաց ալ մեծ վնաս ունի նորաձեւու-

Թեան անյագ բաղձանք . ոչ ժամանակ եւ ոչ ժամաք ունին սրտի եւ մտքի զարգացման . ճաշակին բխացած է , իրենց ամբողջ միտք եւ էութիւն Տօբային են տուած . նա է իրենց կուռք , որոյ առջեւ կը ծնրագրեն միշտ :

20. Նորածեւութեան գերի եզրղ կիներ , ուրիշին վրայ տեսածն իրենք ալ ձեռք ձգելու կը ձգնին , առանց նկատողութեան առնելու իրենց ամուսնոյն դրամական կացութիւն . անձնասէր են եւ ինքնահաւան , ընտանեկան կեանք անտանելի կընեն , կը դառնացնեն . անձնուրացական , բարեգործական ձեռնարկներ ինպատու եւ աղքատին անհնար է ասոնցմէ ակնկալել . չորցած , ցամքած աղբւրներ են :

21. Բարեսիրական նպատակի համար մարմինը փոքր ինչ յոգնեցրնելէ , անհանգիստ ընելէ խպառ կը հրաժարի , զայնս փաստակար համարելով , եւ անդին քանի , տանջանքնիրու կենթարկէ իր մարմին լոկ նո-

բաձեւութեան համար : Թող մինչ արշալոյս պարելն ; ցուցահանդէտներ , թատրոններ յաճախելն , սրտնք ամէն ուրիշ բաներէ աւելի կը փնտսեն առողջութեան :

22. Հապա այն մէջքերին սեղմելն . ինչ անլուր տանջանք նրրակալմ , կանացի մարմնոյ , որով թոքերն անշարժութեան կը դատապարտուին եւ ազատ շնչառութիւն կարգիլուի . սկիթուկի մը չեն գիմանար , բայց ականջնին ծակել կուտան սսկի եւ գոհար անկէ կախելու համար . եւ սոքերնին , նման չինական բարբարոս սովորութեան , կը ձնչեն , նեղ կոշիկներու մէջ կամփոփեն , շնորհալի՛ երեւնալու համար . առանց նաւաբներուն ահռելի ցաւին կարեւորութիւն տալու — ասոնց ամէնուն սիրով կը հանդուրժէ ի սէր նորածեւութեան :

23. Ուստի մեր ազնիւ օրիորդներ վերոյիշեալ մի քանի հրահանգներէն թող սորվին թէ նորածեւութեան գերի ըլլալով ինքզինքնին կը

զրկեն կնոջական յատկութեանց զարգացումէն : Զգոյշ եղէք Տօփայի անձնատուր ըլլալէ , քանզի այսպէս ընելով կենաց մէջ օգտակար դեր ունենալէ կը դադրիք :

24. Սխալ չհասկցուինք . վայելուչ հագուստ , վայելուչ շարժում , վայելուչ ապրիլ պարտք մ'է իւրաքանչիւր օրիորդի եւ կնոջ : Ես Տօփան չեմ սիրեր ըսելով հանդերձ եւ արդուզարդ անխնամ թողուլ , աղտոտ , պատուտած , մազեր չշտկած , տան մէջ եւ դուրս երեւալ ա՛մօթ եւ պախարակելի է : Ծայրայեղութենէ զգոյշ եղէք :

25. Ո՛հ , կը գոչէ բանաստեղծը , ո՛հ , ի՛նչ սիրուն է կնոջ յղկուած բազուկներ երբ ծածկուած են պարզ, անզարդ , անպաճոյճ հագուստին մէջ . այս է իրենց լաւագոյն պատեան եւ յարմարագոյն պահարան . ադամանդ , գոհար , պարզ տուփի մը մէջ . գանձ հողէ ամանի մէջ . սիրունութիւն պէտք չունի օժանդակութեան , երբ անզարդ է , լաւագոյն կերպով զարդարուած է :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՅ ԲԱԺԻՆ

1. Խաղը օգտակար է երբ մարմնոյ մկանունկներուն զօրութիւն կը պարգեւէ . սակայն եթէ խաղի պատճառաւ գործերնին եւ զբազուճնին կը մոռնան , ան տտեն խաղ փոխանակ օգուտի վնաս , եւ փոխանակ օրհնութեան՝ անէժք կ'ըլլայ :

2. Ամէն բանի չարաչար գործածութիւն կը դատապարտուի . Պղատոն անանելով որ իր աշակերտաց մին սաստիկ ետանդով կը խաղար , խտաւ յանդիմանեց զայն եւ ըսաւ , միթէ բանի տեղ չե՞ս դներ խաղալու կիրքը , որ կամաց կամաց ունակութեան կը փոխուի :

3. Խիտտ ցաւալի է սակայն որ խաղեր առողջաբանական դիրքէն ելած ուրիշ կերպարանք առած է , մինչ մենք խաղ ըսելով մարմնավարժութիւն կը հասկնանք , այժմ խաղ եղած է մի արհեստ դրամ շահելու :

4. Սեղանի մը շուրջ են շարուած գիշեր տանն . ո՛րչափ արտում է դէմքերնին . տխուր լուծիւն կը ախրէ . կ'անցնին սակողջ գիշերներ եւ դեռ անոնք անշարժ նստած են աեղերնին . յաջողութիւն , անյաջողութիւն , ուրախութիւն , արամութիւն միմեանց կը յաջորդեն . շահելու տէնչն եւ կորսնցնելու երկիւղն է տիրող հոգին խաղատան :

5. Ասոնց կը յաջորդեն վէճեր , գժտութիւններ , նախաախնք , կռիւ . հոգւոյ զանազան յուզումնք որ շարունակ խաղացողներուն դէմքին վրայ կը պատկերանայ , ո՞վ կարող է նկարագրել : Քանի անձնասպանութիւններ խաղամոլութեան հետեւանքն են եղած . Մօնթէ Քարլօ խաղատան զոհերուն ահուկի պատմութիւններն միշտ կը կարգանք լրագրաց մէջ : Ո՞վ երիտասարդ , քաջուէ այդ յորձանքէն դեռ իսպառ չկորսուած :

6. Երիտասարդաց մի ուրիշ թըշնամին գինին , օղին եւ ո՛ր եւ է ոգելից ըմպելին է , պահ մը կ'ուրախա-

ցընեն ասոնք սակայն յետոյ կը կատաղեցնեն զմարդ : Երբեմն խորհրդոց պայծառութիւն եւ կենդանութիւն կուտայ գինին , բայց յետոյ ծաղրելի , յիմարական , այլանդակ ու մեղսալից խորհուրդներով կը լեցնէ մեր սիրտ :

7. Մեր մէջ դրուած պատուական ջահն , իմացականութիւն , կը նսեմացնէ , կը խաւարէ իր թանձր մտախառնով . այս լոյս մարելով աչքերնիս կը դառնայ , քայլերնիս դողդոջուն կ'ըլլայ , գաղափարներնիս չիօթ , դատողութիւն կը խանգարի , կիրք կը գրգռին , եւ անկումէ անկում մինչեւ գահավէժին յատակ :

8. Սպարդացիք պատանիներն եւ երիտասարդներն արեւցութենէ ետ պահելու համար ծառայ մը կը գինովցնէին եւ անոնց առջեւ կը ներկայացնէին , որպէս զի անոնք գինին ազդեցութիւն մարդու վրայ , թէ ինչ սոսկալի վիճակի կենթարկէ զմարդ , խելքը գլխէն առնելով եւ աեկի անրանի քան մարդու նմանցընելով :

9. Մօլիէն հրաբերն Շարէլի բա-
նաստեղծի յանձնեց եւ մեկնեցաւ :
Կերան խմեցին գլուխներ տաքցուցին
եւ սկսան բարոյախօսել . Ախ , կ'ըսէր
Շարէլ բանաստեղծ , ո՛րքան կարճ
են մարդու օրեր . 30 , 40 տարի
անդադար եւ դառն աշխատանք վայր-
կեան մը հանգչելու համար , եւ ան
ալ չենք գիտեր : Բոլորն ալ գինիին
ազգեցութեան տակ որոշեցին գեաը
նեատել եւ ազատիլ կենաց թշուա-
ռութենէ . բոլորը մէկանց գեաը վա-
զեցին , ծառաներն ալ այս խելա-
գարներուն ետեւէն կ'երթային որ
արդէն ջուրը նեատեր էին , եւ քա-
չելով , քաչքչելով դուրս հանեցին :
Գինովներն սուրերնին քաշեցին եւ
իրենց ազատարարները հարուածել
սկսան : Մօլիէոի իմաց տուն , ան-
միջապէս հանդիսավայր հասաւ եւ
հարցուց թէ ի՞նչ դիտողութիւն ու-
նին : Յանձնարացեալ այս աշխար-
հէն որոշեցինք միւս աշխարհ չուել :
Բարի ըսաւ Մօլիէն , բայց ես ձեզի
ի՞նչ եմ ըրած որ զիս հետերնիդ

չէք տանիր , ա՞յս է ձեր բարեկա-
մութիւն , զիս հետ չառած խեղ-
զուիլ կուզէք : Իրաւունք ունիք
դոչեց Շարէլ , գինեմոլի մը յատուկ
լեզուով , քիչ մնաց մեծ անիրաւու-
թիւն պիտի գործէինք . եկ , ուրեմն
Մօլիէն եւ ի միասին գետնեատելնք :
Ամենայն սիրով , ըսաւ Մօլիէն , սա-
կայն եթէ այս վայրկեանիս գետն
նեատելնք , անշուշտ պիտի ըսեն թէ
յուսահատ կամ արբեալ մարդիկ գի-
չերն գետն են ինկեր . եկէք , վազ
առաւօտեան ձգենք ու նախաձաշէն
առաջ գետ նեատելնք ի ներկայու-
թեան բոլոր ժողովրդեան , որ ար-
ժանիքնիս չկորսնցնենք եւ սխալ
մեկնութիւն չտան : Բոլորն ալ հա-
ւանեցան եւ յաջորդ առաւօտ ոչ մին
գետ նեատելու վրայ կը խորհէր :
Քանզի գինիին յիմարեցուցիչ ազ-
գեցութենէն ելած էին :

12. Ահա գինիին կատարած գոր-
ծեր մեծամեծաց վրայ իսկ : Վայրի
ազգեր չկարենալով կապիկ որսալ
ուրիշ միջոցով կը գինովցնեն զանոնք

եւ յայնժամ զիւրաւ ձեռքերնին կ'իյնան եւ կը հետեւին սրտորդին . սասանան ալ զինին նոյն նպատակի համար կը գործածէ :

13. Արքեպուսթիւնն ֆետասկար է նաեւ առողջութեան , եւ կը փճացնէ մեծ հարստութիւնն իսկ . կը նուաստացնէ մարդս կորզելով իր պատուական ձիրքեր եւ անբանի աստիճանին իջնցնելով : Վիճակագրութիւնք յոյց կուտան թէ արքեպուսթիւնն է պատճառ ամէն չարեաց ու ահուելի ոճիրներու . ուստի զգաստ ըլլանք : «Ռ՞ւմ է վայ , ո՞ւմ ո՞ւմ են դատաստանք , ո՞ւմ զժնդակութիւնք , ո՞ւմ են ջախջախանք դատապարտուց , ո՞յր են կապուտակ աղանուղիք , ո՞չ ապաքէն այնոցիկ որ յամենն ի զինուոջ» կըսէ Սողոմոն : Այս մտութեան ունականելէ ետեւ խիստ զժուար է հրաժարիլ անկէ , քանզի երկրորդ բնութիւն կըլլայ : Ուստի հրաժարէ զիս անկարելի չեղած :

14. Քանի մը խօսք ալ կատակի վրայ : Առանց վիրաւորելու ծաղրելն

այնքան զժուարին է որ կատակելն բոլորովին ձգելն խոհեմութիւն է : Ուստի կատակ այնպէս ընելու է որ անոր նիւթ եզոզն աւելի գո՛հ ըլլայ քան վիրաւորութի : Կա Պրիմէո կըսէ , միայն բարեկիրթ անձանց հետ կատակարանելու է :

15. Շատ զուարճաբանելն ալ լաւ չէ , սա թէեւ խօսակցութեան ազն կրնայ կոչուիլ , սակայն չափազանցը դառնութիւն կը պատճառէ :

16. Խեղկատակութիւն եւս անվայել է եւ վախճանը վրէժինդրութիւն կըլլայ : Ֆիլիբ Ա. ծաղր կրնէր Նորմանախոյ զուքսին , Կիյօմի , գերութիւնը եւ պաշարականներուն կը հարցնէր . ե՞րբ պիտի ծնի Կիյօմ : Կիյօմ լուր խրկեց թէ ծննդեան վայրկեանին կըսպասէ , երբ պիտի գայ շնորհակալութիւն մատուցանել Փարիզի եկեղեցիին մէջ , փոխան մօմի , 10,000 նիզակով : Եւ յիբաւի , զրաւեց Գաղղիոյ մի քանի մասերն եւ եթէ մահ վրայ չհասնէր , բոլոր Գաղղիա պիտի նուաճէր :

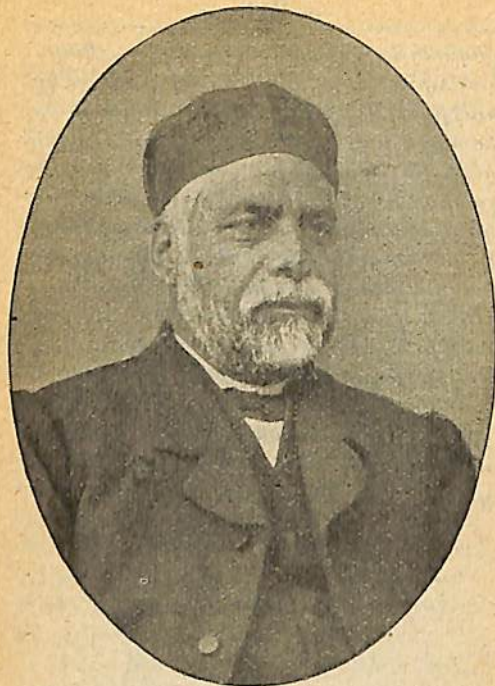
17. Չարախօս լեզուին պատճառած չարիք անդարմանելի են : Պատուոյ ու անուան նման փափուկ նիւթի մը մէջ ո՛վ կրնայ բաւական զգոյշ ըլլալ : Պատուաւոր անձը մինչեւ իսկ անարժանը անպատիւ ըլլալէ կազատէ, պատիւ չունեցողն է որ զայլ անպատուել կը ջանայ :

18. Ալֆօնս իշխան գոհարավաճառի մը խանութ գնաց իր պալատականներով . երբ դուրս կելլէին, գոհարավաճառ իշխանին ետեւէն երթալով ըսաւ թէ մեծագին ազամանդ մը գողցուած է : Ալֆօնս իսկոյն ետ դարձաւ , իր մարդոց հետ եւ խեցիէ անօթ մը բերել տալով հրամայեց որ իւրաքանչիւր պալատական ձեռքը մէջը երկնցնէ ու դուրս հանէ . ինքն ալ նոյնը ըրաւ . յետոյ անօթը բերանն ի վար շրջեց եւ ահա ազամանդ գտնուեցաւ :

19. Մի չար խօսիւր եթէ պատիւդ կը սիրես եւ համարումդ կորսնցնել չես ուզեր . մի կարծեր թէ չար խօսելով ուրիշին հաճոյ կըլլաս ,

ընդհակառակն կը նախատուիս , կարհամարհուիս : Մի թողուր որ մէկը առջիդ ուրիշին վրայ վնասակար խօսք մ'ըսէ , եթէ լսես , զգուշացիր ուրիշին յայտնելու , եթէ հարկն չտալպէ : Մեռելոց յիշատակն ալ կենդանեաց պատուոյն նման արժանի է ակնածութեան : Ակտւմբի մը մէջ հանգուցեալ դուքսի մը ազահութեան վրայ կը գանգատէին . ի վկայութիւն իրենց ըսածին , հանգուցեալին յայտնի թշնամին , որ հոն ներկայ էր անձամբ , խօսքի հրաւիրեցին : Սա պատասխանեց . Դուքոր այնքան մեծ անձ մ'էր , որ ես մտոցած եմ իր թերութիւններ :

ՀԱՐՅԵՐՈՒ ՊԱՏՈՍԽԱՆՆԵՐ

ՊԱՏՈՒԵԼԻ ՅԱԿՈԲ ԱՊՈՒՀԱՅԱՅԵԱՆ
Ծնած 1839ին Մեռած 1901ին

1. Պ. Ե.—Ձեր 9 ամսուան դի-
րուկ զուակը չըլլայ որ քաշելու վար-
ժեցնէք. բնութեան ձգեցէք. մանա-
ւանդ գեր երախտներ կանգնեցնել
և քաշեցնել չանալու չենք սրտնք-
նին կը ծոխն :

2. Դ. Գ.— Ձեր գժուարամար-
տութիւնը անձն տեսակէն է որ ճար-
տար բժիշկի մը կը կարտախ. ասոր
անոր յանձնարարածը մի ընէք :

3. Կ. Ն.— Մըջիւններուն ելած
կողմին մօտ աափակ պնակով չաքար
ջուր դիր, մէջը կը ժողովին ու կը
խեղզուին :

4. Ս. Գ.— Յրախ խածուածքի—
պաուլիկ — համար բաւ է խաշած

գեանախնձորի ջրով ստքն լուզանք
ընել :

5. Բ. Տ. — Ցաւած աղանջին մէջ
քանի մը կաթիլ անուշ նուշի իւզ
կաթեցուր եւ աղանջը բամպակով
խցէ որ պազ օդ մուտք չգանէ :
Իւզը քիչ մը տաքցուր :

6. Մ. Թ. — Երախայից դանկը
«կարը» երկրորդ տարուան մէջ կը
միանայ, եթէ ձեր զաւկինը դեռ
բաց է, կաթին հետ կրաջուր խառնէ
եւ անանկ կերցուր. սակայն հմուտ
եւ մասնագէտ բժիշկի մը պարտիս
զիմել :

7. ՏԳՐԿԵ. — Ձեր վարժարանին
մէջ Անգլ. լեզուն կարճ ժամանակի
մէջ յառաջ տանելու համար «Ոսկե-
ղէն Բանալի»էն ուրիշ յարմար գիրք
չկայ. արդէն բոլոր Հայ վարժարան-
ներուն մէջ այս դասագիրք կը գոր-
ծածեն : Իրմել Մատթէոսեան գրա-
ստուն :

8. Խ. Ե. — Շնորհալի քալուածք
կը պահանջէ մարմին ուղիղ գիրքի
մէջ պահել, բայց ոչ փայտի նման.
զլուխն ալ անանկ բանելու է, որ
աչքերն միշտ դէպ յառաջ ուղղեալ
ըլլան :

9. Կ. Պ. — Ոտից լոգանգ խիտ
նպաստաւոր է առողջութեան,
քրտինք եւ ազտ, ծակախիւներ կը
գոցեն. ոտից մաքրութիւն կարգիլէ
պաղառութիւն եւ ջերմ :

10. Ա. Ս. — Տուն մը կարգա-
ւորեալ պահելու համար

1. Ամէն բան իր ժամուն ըրէ .
2. Ամէն բան իր ժամանակին
գործածէ .
3. Ամէն բան իր սեպհական
տեղը զիւր :

11. Փ. Կ. — Նոր արդուկներդ
միշտ կը ճաթին. անուշտ. ասկէ
յետոյ երբ նոր արդուկ գնես, նախ
քիչ կրակ գնելով սկսէ եւ հետզհե-
տէ աւելցուր կրակը, մինչեւ որ մե-
տաղը լաւ մը վարժուի ջերմութեան :

12. Ռ. Պ. — Կոյանոցներու, ար-
տաքնոցներու գարչահոտութիւնը կը
ջնջէ Սիւլֆատի ար Ֆէն — գարա պօ-
յա — կոչուած ածան նիւթը, հողէ
ամանի մէջ հալեցուր ջրով եւ լե-
ցուր ջրէն գարչահոտ տեղերը. ասխ-
տակներն եւ պատերն ալ սրբէ այս
ջրով :

13. Ն. Ժ. — Հազի համար ածան
դեղ, նաեւ ազդեցիկ. սոխը եփէ
վրան մեղր աւելցուր կ'ըլլայ « մա-
ճուն ». ասկէց օրը 3-4 դգալ կեր :
Հազար «մառուլ» ալ լաւ դեղ է
հազի. խաշէ ջրով մինչեւ ջուրին
կէսն շոգիանայ. հետը «լէօպէթ չէ-
քէրի» խառնէ եւ օրը քանի մը դգալ
խմէ :

14. Պատանի. — «Աշնան Տերեւ-
ներ» քեզ նման շատերն փրկած ա-
զատած է կանուխ գերեզմանէ. ա'ռ
հատ մը եւ գործազրէ հոն ըսուած-
ներն. զիմել Մատթէոսեան գրատուն :

15. Յ. Ե. Ակուայի մաքրու-
թեան համար ածուխի նուրբ փոշի
եւ չաքարի նուրբ փոշի հաւասար
չափով միմեանց խառնէ, վրան մի
քանի կաթիլ հոտաւէտ ջուր սրսկէ
եւ ասով շփէ ակուաներդ վրձնով
մը :

16. Տ. Ս. — Ամէն տեսակ մի-
ջատի խայթուածքի եւ խածուածքի
դեղ է սոխը. շփէ ասով վէրքը եւ
վերքին շուրջը. բորբոքում, կար-
մրութիւն եւ ցաւ կանցնին շուտ :

17. Խոհարար. — Լեմոն կրնաս
երկար ատեն պահել կէս կէս ընե-
լով եւ քացախով կէս լեցուած կու-
րասի մը մէջ շարելով :

18. Ն. Ն. — Կանկառ (էնկէնտ),
բակլա եւ ուրիշ կանանջեղէն սակած
ատեն երբ ձեռքդ սեւնայ, լեմոնին
վրայ աղ ցանէ եւ ձեռքդ շփէ, իս-
կոյն կը ճերմկնայ ձեռքդ :

19. Ս. Ս. — Անշուշտ, հարբու-
խէ չի պիտի ազատիս մինչեւ որ
սենեակիդ տաքութիւն 15 աստիճան,
Ռէօմբուր, չիչեցնես. տաքցած սենե-
ակին պատահաններն ալ ատենը
մէյմը բաց 5 վայրկեանի չափ :

20. Պարսիզպան. — Իշամեղու-
ներն ծառերէն հեռացնելու համար
դեղի շիշեր կիտով չափ ջրով լեցուր,
եւ շիշին բերանը ու վիզը մեղր քսէ
եւ ծառէն կախէ. իշամեղուները
ներս մանելով կը խեղդուին :

21. Կոշկակար. — Ներկիդ մէջ
քանի մը կաթիլ քարիւղ գիր. ասով
ներկուած կօշիկներ շուտ կը փայլին,
եւ գեղեցիկ, սեւ գոյն մը կստանան :

22. Գեռասի մայր. — Քու հար-
ցերուդ պատասխանելու համար օրա-
ցոյցին 10-20 երեսն պէտք է յառ-
կացնել պատասխանին. այս չէ հնար.
«Մայրիկին Առաջնորդը» երկու զու-
բուշի կը ծախուի ամէն գրավաճառի

քով. գնէ հատ մը եւ քու բոլոր
դժուարութեանցդ մէջ լաւ առաջ-
նորդ մը պիտի ունենաս : Այս գըր-
քոյկին հետեւելով բազում մանուկ-
ներ ստոյգ մահէ մը ազատուեր են :

23. Գ. Վ. — Թիթեղեայ անօթ-
ներն նախ մոխրաջրով մաքրէ, ապա
բարակ, շատ բարակ ձեծուած աղ
առ եւ բուրթէ լաթով մը անօթը
չփէ մինչեւ որ արծաթի պէս փայլի :

24. Ս. Ն. — Հաւկիթին ճերմա-
կը քսէ վէրքերուն վրայ, ասով օ-
գին ազդեցութիւն գաղրելով վէրքը
շուտ կը բուժի :

25. Ն. Խ. — Գոյնը նեաած սա-
թը (էնթրեպր) իր նախկին փայլը կրս-
տանայ եթէ 6 շաբաթ հողին մէջ
խորունկ թաղէք :

26. Վ. Դ. — Սպունդ մը շաքար
ջրոյ մէջ թաթխէ եւ մըջիւններուն
եղած տեղը դիր, երբ լաւ մը վրան

հաւաքուին, սպունքը սաք ջրոյ մէջ դիր:

27. Յ. Յ. — Կօշիկներդ ջրոյ անթափանց կրնաս ընել, առ ճարս, խոզի իւղ եւ մեղրամամ. հալեցուր եւ վրան քիչ մը բւեւեկնիի իւղ աւելցուր. կօշիկիդ երեսին քսէ:

28. Ն. Ո. — Բոլոր գիշեր՝ վառող լոյս է ուզածդ. ո եւ է մամ կրնայ այդ նպատակի ծառայել. կը բաւէ պատրոյզին շուրջը, մինչեւ սեւցած մասը, բարակ աղ գնել:

29. Դ. Ժ. — Կապոյտ հազի աղ-դու դեղ այս է. կէս քաշ ջրոյ մէջ դիր 12 պէճէղ սխտոր եւ արցակ մը զաթրին եռացուր եւ օրը 3 դգալ խմցուր:

Վ Ի Ճ Ա Կ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

Միջակ քալող մարդ մը մէկ երկվարիկեանի մէջ կերթայ	Մերք 1
Հասարակ քալուածքով ձին	1.2
Շուտ քալող մարդը	2
Ընդոստ ընթացող ձին	3.5
Թեթեւ հովը	4
Քառասմբակ արչաւող ձին	4.5
Պարզ շոգենաւը	5
Առադաստանաւը	8
Սրընթաց շոգենաւը	10
Զմէկող մը սասին վրայ	12
Վաճառարարձ կառախուժը	10
Փոթորիկը	17
Մարդատար կառախուժը	18
Թղթատար աղանին	18
Երկանիւ	20
Զին ձիարչաւի ատեն	25
Ճեպընթաց կառախուժը	26
Ծիծեռնակը	45
Զայնը	330

Նորահնար հրացանին զնդակը	430
Թնթանօթին զուռնար	450
Աշխարհի շրջանին արագութ.	450
Լոյսը	300,000
Ելեքարականութիւնը	400,000

Գրիստոնէութիւն , իր բոլոր ձիւ-
ղերով , 550 միլիոն զաւանտղ ունի .
երկրիս բնակչաց 34 առ 100 քրիս-
տոնեայ են :

Աշխարհիս ամենէն կարեւոր տա-
րածուած եւ գործածական լեզուն է
Անգլիարէնն . 150 միլիոն մարդիկ կը
խօսին Անգլիարէն : Չինեքէն թէեւ 40
միլիոն խօսողներ ունի , ո՛ր եւ է կա-
րեւորութիւն չունի , զի կղզիացեալ ,
չեզոքացեալ լեզուաց զասակարգին
կը պատկանի , եւ եւրոպական ու-
րիշ լեզուաց չափ անգամ յարգ եւ
արժէք չունի :

Աշխարհիս ամենէն աւելի հեր-
կուած կամ մշակուած երկիրը Գաղ-
լիան է , որուն կէսէն աւելի կամ

53 առ 100 մշակուած է :

Չի , էշ եւ ջորի ամենէն աւելի
Ռուսիա ունի , 22 միլիոն 200 հազար
հատ , Միացեալ Նահանգ ունի 16
միլիոն 300 հազար այս կենդանիներ-
էն . Տանիմարքա ունի 410 հազար .
եւ իր ծաւալին հետ բաղդատելով ,
Տանիմարգա աշխարհիս առաջին եր-
կիրն է ձի , էշ եւ ջորի արտադրե-
լու մասին :

Ամենէն աւելի արջառ ունի Միա-
ցեալ Նահանգ , 45 միլիոն 250 հա-
զար . ապա Ռուսիա 33 միլիոն 700
հազար . ծաւալի բաղդատմամբ Հո-
լանտա ունի ամենէն շատ արջառ՝ 1
միլիոն 610 հազար հատ :

Էն շատ ոչխար եւ այծ ունի Ռու-
սիա , 60 միլիոն . ետքը կու գայ
Միացեալ Նահանգ , 38 միլիոն : Ըն-
դարձակութեան նայելով մեծն Բրի-
տանիս ամենէն շատ ունի , 31 մի-
լիոն :

էն շատ խոզ ունի Միացեալ Նահանգ՝ 40 միլիոն . ետքը կուգայ Գերմանիա , 14 $\frac{1}{2}$ միլիոն . տարածութեան համեմատ Ռուսմանի , որ 1 միլիոն 100 հազար խոզ ունի :

Ամենէն աւելի ցորեն կ'արտադրէ Միացեալ Նահանգ , տարեկան 230 միլիոն հարիւրալիզր . ապա Ռուսիա 220 միլիոն հարիւրալիզր , ի վերջոյ Ֆրանսա , 144 միլիոն :

Ռուսիա կ'արտադրէ 260 միլիոն հարիւրալիզր հաճար «լաւոր», երկրորդն է Գերմանիա , 98 միլիոն : Վարսակ («եւլֆ») կ'արտադրէ Ռուսիա 251 միլիոն հարիւրալիզր , երկրորդն է Միացեալ Նահանգ , 236 միլիոն , երրորդ տեղը կը բռնէ Գերմանիա 113 միլիոն :

Եգիպտացորեն կ'արտադրեն էն շատ Միացեալ Նահանգ 645 միլիոն հարիւրալիզր , երկրորդն է Աւստրո-Հունգարիա 53 միլիոն :

Աշխարհիս մէջ Գերմանիա ամենէն աւելի գեանտիննօր կ'արտադրէ 344 միլիոն հարիւրալիզր , յետոյ կուգայ Ռուսիա 260 միլիոն , եւ ապա Աւստրո-Հունգարիա 160 միլիոն :

Ֆրանսա կ'արտադրէ էն շատ զինին 33 միլիոն հարիւրալիզր , ապա Իտալիա 31 միլիոն , յետոյ Սպանիա 24 միլիոն :

Հարկաւ Գերմանիա էն շատ գարեջուր կը պատրաստէ , 67 միլիոն հարիւրալիզր , յետոյ Միացեալ Նահանգ , 60 միլիոն , ապա Մեծն Բրիտանիա , 58 միլիոն :

Երկաթ (իւժ) արտադրող առաջնակարգ երկիրն է Միացեալ Նահանգ 97 միլիոն խորանարդ մէզր , ապա Մեծն Բրիտանիա , 90 միլիոն , յետոյ Գերմանիա , 74 միլիոն :

Հանքածուխի արտադրման մէջ Միացեալ Նահանգ առաջին տեղ կը

բանէ, 2085 միլիոն խորանարդ մէդր, երկրորդն է Մեծն Բրիտանիա, 2050 միլիոն, ապա Գերմանիա 1200 միլիոն :

Ա. ԹԷՐՁԵԱՆ

Աշխարհիս էն լայն փողոցն է Ավրինիւ աը Բառի 100 մէդր լայն . Ունթըր աէն Լինդըս, Պէրլին, 65 մէդր . Բինկ Սթրասսէ, Վիէննա, 57 մէդր . Ուաշինկթընի մեծ փողոցներն 50 մէդր, Անարասի Սթրասսէ, Պուտարէսթ, 43 մէդր, Լոնտոնի էն լայն փողոցը 38 մէդր լայն է :

Աշխարհի խօզակի բերքն է 285 միլիոն քիւօ : Թուրքիա կարտադրէ 12 միլիոն, Իտալիա 42, Ֆրանսա 9½, Սպանիա 1, Յունաստան 300,000 Փօրթուկալ 200,000, Զուրիցերի 250,000, Պուրկարիա 500,000, Ռուսիա 2½ միլիոն, Չին 140 միլիոն, Ճաբոն 42 միլիոն, Հնդկաշին 12 միլիոն, Հնդկաստան 10 միլիոն, Միջին Ասիա 5½ միլիոն, Պարս-

կաստան 4½ միլիոն, Ափրիկէ 100,000, Ամերիկա 3 միլիոն 600 հազար, Քօրէա 20,000, այլեւայլ տեղեր եւ վայրի թիթեանիկներէ 35 միլիոն քիւօ :

Աշխարհի բնակիչներն սա՛լ ցեղերէն կը բաղկանան : Գերմանք 189 մ., Լիթտի 3 մ., Թէլթք 9 մ., Այդանէղ 1 մ. 800 հ., Իրանեանք 26 մ., Հինաու 240 մ., Սէմականք 26 մ., Բամեանք 20 մ., Մօնկոլք 430 մ., Ֆինեանք 12 մ., Ճաբոնք 53 մ., Թիպէթացիք 10 մ., Մալայեանք 30 մ., Ամերիկեան բնիկներ 8-10 մ., Խափշիկ ցեղ 100 մ., Պասք եւ Գրաւիաք 50 մ., Սինկալէզք 2 մ., ի վերջոյ էսքիմօներ եւ հիւսիսային ժողովուրդներ, Հօթէնթօթք, Պուլմանք եւ Քնչուներ :

Գլխաւոր կրօնք աշխարհի բնակչաց :

Քաթօլիք, 245 մ., Բողոքական 150 մ., Յունադաւան 105 մ., Իս-

լամ 210 մ., Հրէայ 7 մ., Պրահ-
մինեանք, Պուտեթեանք, Չինթո-
եանք, Գօնֆուլիսեանք, Լասեանք,
Ֆէթիչեանք եւ այլ կրապաշտք
800 մ. :

Գլխաւոր լեզուք աշխարհի բնակ-
չաց :

Չինեքէն 370 մ., Անգլիարէն
150 մ., Գերմանեքէն 70 մ., Ռու-
սեքէն 84 մ., Հինտու 132 մ., Սրա-
նեքէն 45 մ., Պէնկաղեքէն $44\frac{1}{2}$ մ.,
Փրանսեքէն 44 մ., Մալայեքէն 25,
Թրքեքէն 30 մ. :

Եւրոպայի էն մեծ գետերն են.

Վօլկա 3570 հմ. երկայն, Գա-
նուբ 2800, Տնիլէբէր 2150, Տօն
1860, Տվինա 1780, Բէլգօրա 1580,
Ուրալ 1500, Հոէնոս 1300, Վայք-
սրլ 1125, Էլպա 1165, Լուառ 1002,
Տնիէսթէր 1100, Մնացեալք 1000
հմ. վար են :

Եւրոպայի էն մեծ լիճերն են.

Լադօկա 18 հ. □ հմ. Օնէկա 10 հ.
Վէննէրն 6240, Բայբուզ 3500,
Վէթթէան 1920, Սէլառ 1170, Իլ-
մէն 920, Բլաթրն 661, Ժրնէվ 576,
Պօարն 540. Մնացեալք 500էն վար :

Եւրոպայի էն բարձր լեռներն են.

Մօսպլան 4810 մ., Մօնթէ Բօզա
4538, Մաթթրհօրն 4432, Ֆինիս-
թէրարհօրն 4275, Եռնկֆրաու 4167,
Պէրնինա 4052, Կրօնկլօքնըր 3797,
Վէթթրհօրն 3708, Կրօս Ֆէնէտիկըր
3659, Ատամէլլօ 3557, Բայնվալա-
հօրն 3398 Մօն Բէլա 3053 :

Եւրոպայի մէջ խօսուած լեզու-
ներն .

Գերմանեքէն 60 մ., Անգլիեքէն
40 մ., Իտալեքէն 33 մ., Փրանսե-
քէն 42 մ., Սրանեքէն 17 մ.,
Բօրթուկէզեքէն 5 մ., Շուէտեքէն
 $5\frac{1}{2}$ մ., Բումէնեքէն $9\frac{1}{2}$ մ., Նոր
Յունարէն 4 մ., Հոլանտեքէն 6 մ.,
Ռուսեքէն 88 մ., Բօլօնեքէն $16\frac{1}{2}$ մ.,
Չէխեքէն 8 մ., Մաճառեքէն 8 մ.,

Թուրքերէն 12 մ. Աստնցովէ զտա կը խօստին նաեւ զանազան լեզուներ :

Մասքվա գետին վրայ Գաղղիացիք իրենց Մասքուայէ նահանջած միջոցին 30,000 մարդ կորսնցուցին : Հայփոյցիկի ճակատամարտին մէջ 1813 ին Գաղղիացոց կորուստն էր 65,000 մարդ երեք օրուան միջոցին : Աւսթէրլիցի մէջ Գաղղիացոց կորուստն էր 28,850 մարդ : Փլէմլայի մէջ սպաննուած եւ վիրաւորուած Ռուսերուն թիւն էր 18,000էն 20,000 մարդ : Կրավլոսթի մէջ Գերմանացոց կորուստն եղաւ աւելի քան 20,000 եւ Գաղղիացոցը՝ 19,000 : Ամերիկեան քաղաքային պատերազմին մէջ Սթոն գետի ճակատամարտին ասենք Հիւսիսայինները կորսնցուցին 13,249 մարդ , եւ Հարաւայինները՝ 10,266 :

ՇԵՐԱՄԻ ՀՈՒՆՏԵՐՈՒ ԱՐՏԱԿՐՈՒԹԻՒՆԸ

Օտմ. Հանրային Պարտուց Վարչութիւնն հրատարակած է հետեւ-

եալ ցուցակը , որուն մէջ շահեկան աեզեկութիւններ կան բնիկ շերամահունտերու վրայ :

Շրջանայ ՊՐՈՒՍԱ	Բռնուած հունտ		
	Բնիկ --նիկ	Օտար --նիկ	Գտնուած
1900ին	133.133,19	38,10	133 172,4
1899ին	107 021, 6	321,22	107.343,3
Տար. 1900ին	26.112,13	283,12	25.829,1

ՊՐՈՒՍԱ	Արտածուած	
	Օտ. նահանգներ --նիկ	Օտար երկրներ --նիկ
1900ին	33 570,20	392.241,10
1899ին	27.825, 5	400.048,14
Տարր. 1900ին	5.745,15	7.807, 4

Ի Չ Մ Ի Տ	Բռնուած հունտ		
	Բնիկ --նիկ	Օտար --նիկ	Գտնուած
1900ին	62.247,13	68,10	62 315,23
1899ին	47.051, 5	1 648.20	48.700
Տար. 1900ին	15.196. 8	1 580,10	13 615,23

Ի Չ Մ Ի Տ	Արտածուած	
	Օտ. նահանգներ --նիկ	Օտար երկրներ --նիկ
1900ին	4,800,10	26.985
1899ին	14 575. 5	2 364
Տարր. 1900ին	9.774,20	24,621

Բռնուած հունս

ՊՐՈՒՍԱ ԵՒ ԻԶՄԻՏ ՎՅԵՒՆ	Բնէջ աւելի	Օրար աւելի	Գումար
1900ին	195.381, 7	106.20	195 488,2
1899ին	154.072,11	1.970,17	156.243,3
Տար. 1900ին	41.308,21	1.863,22	39 444,24

Արտածում

ՊՐՈՒՍԱ ԵՒ ԻԶՄԻՏ ՎՅԵՒՆ	Օ-Տ. նահանգ. աւելի	Օրար երկր. աւելի
1900ին	38.371, 5	419 226,10
1899ին	42.400,10	402 412,14
Տար. 1900ին	4.024, 5	16.813,21

Այսպէս, Պրուսա եւ Իզմիտ 1900 ին արտադրած են 652.979 ունկի տեղական հունս, Պաղտատի տեսակի 195.382 ունկի հունսը բռնուած է տեղւոյն վրայ, իսկ 457.597ն արտածուած են, 38.371ն Օսմ. միւս նահանգներն եւ մնացեալն օտար երկիր: 1900ի արտադրութիւնն 54.000 ունկի աւելի է 1899էն: Արտածու մն ալ 12.600 ունկի աւելցած է:

* * * Բննենք այս արտածման մանրամասնութիւնը, նախ սկսելով Թուրքիոյ միւս նահանգներն արտածուած հունսերէն:

Օ-Տ. նահանգներ	Պրուսայի աւելի	Իզմիտ աւելի	Գումար աւելի
Էտիրնէ	13.821,15	390,—	14.211,15
Չամշալնա	34,20	—	34,20
Դարդանէլ	60,—	—	60,—
Միտլիի	31, 5	3,15	34,20
Իզմիր	1.446	189,15	1 635,15
Սելանիկ	11.755, 5	1.942,20	13.698,—
Եաննա	288,—	32,10	322,10
Արքիպեղա	72,—	—	72,—
Չալէպ [գոս	690,—	720,—	1.410—
Պէրութ	327, 5	2,10	329,15
Ատանա	384,—	—	384,—
Սուրիա	61, 5	—	61 5
Գոսթէմունի	14,10	304,20	319, 5
Էնկիւրի	1.185,15	848,20	2.034,10
Դոնիա	2.262,—	—	2.262,—
Տրապիզոն	816,—	54,—	870,—
Տիարպէքիր	60,—	312,—	372,—
Սըվազ	36,—	—	36,—
Խարբերդ	225,15	—	225,15
	33.570,20	4 800,10	38 371, 5

1900ին, նախորդ տարիէն 4,029 ունկի պակաս արտածուած է այս նահանգները: Սելանիկ օտար երկրէ ալ մեծաքանակ շերամի հունս կ'գնէ: Սուրիա միշտ հաւատարիմ կը մնայ ֆրանսական հունսերուն, զոր միւսներէն գերազաս կը համարէ: Անց-

նինք Օսմ. հունաերու արտածման՝
օտար երկիրներ :

	1900ին --նի	1899ին --նի
Պարս. և Ռուսիա	399.266,10	399.490, 4
Ֆրանսա	118, 5	100, —
Յունաստան	8 988, 5	1.756,20
Պուրկարիա	8.074,10	595, 5
Սերպիա	36, —	—
Գումար	416.483,05	402,412,14

Կրնայ ըսուիլ թէ Օսմ. հունաերու
գլխաւոր, զրեթէ միակ գնորդներն
են Պարսկաստան եւ Ռուսիա: Միւս-
ներուն գնածը մեծ բան մը չէ :
Ֆրանսա իբր նմոյշ միայն կը գնէ :

Ի մի բան, չերամի հունաերու
ճարտարարուեստը շատ զարգացեալ
վիճակ մը ունի ի Պրուսա : Այս ար-
դիւնքը մեծ մասամբ ձեռք բերուած
է Օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչու-
թեան ջանքերով :

ժ.

Զ ՈՒ Ա Ր Ճ Ա Լ Ի Ք

Վաճառակն . — Ծօ՛ ադ ի՛նչ է ,
այսօր հագուեր , սիւսլէնմիշ ես եղեր .
ի՛նչ կայ :

Մարտի . — Է՛, ի՛նչ պիտի ըլ-
լայ , այսօր մուրացկանութեան 25
ամեակն կը տօնեմ :

Պանդուկն ձեջ . — Ինծի գաւաթ մը
օղի տուր , Ռե՛քեկա :

Ռեքեկա . — Սրբազան պատմու-
թիւնը մտցեր էք . Ռեքեկան ոչ թէ
օղի , հապա ջուր տուաւ ուղտերուն :

Ոսոցիչ . — Տղա՛ք , երկակեն-
ցալ կըսուին ա՛յն անասուններ որ
թէ ցամաքին վրայ եւ թէ ջուրին
մէջ կապրին . կրնա՞ք օրինակ տալ :
Աչկէբոնէր . — Նաւաստիները :

Բքօճէօք . — Տեսէ՛ք , այս հիւանդին ոտքին մէկը կարծ է եւ ուստի կը կազայ . ի՛նչ պիտի ընէիք այսպիսի պարագայի մը մէջ :

Ուսանող . — Մենք ալ պիտի կազայինք :

Ա. — Նոր գիւտ մը . առանց կօճակի շապիկ հնարեր են :

Բ. — (Կնոջ երեսը նայելով) ատիկայ նոր գիւտ մը չէ , ես շատօնց ի վեր կոճակով շապիկ հագած չեմ :

Օռնիկ . — (Ծննդեան ծառի առթիւ) Մայրիկը ըստա քի ծառը մէջերնիս բաժնենք :

Մանիկ . — Չէ , Օռնիկ , ես չեմ ուզեր . ամբողջ ծառը քեզի ըլլայ . ես մինակ վրայի բաները կ'առնեմ :

Ա. — Օրիորդը գրամօժիտ ունի՞ :

Բ. — Այո՛ , 3000 հեար պիտի բերէ :

Ա. — Ոսկի՞ թէ մէճիտ :

Բ. — Պատկերազարդ նամակատմաներ :

Փոքրէկ Պօղոս . — (Հիւրերուն առջին) Մայրիկ , հօրեղբայրը ինծի միքրօքօփի մը բերաւ , շուտ բրէ վրայէդ լու մը տուր որ մեծցնեմ :

Տէկն . — (Մուրացիկին կերակուր տալէ յետոյ) Ի՛նչպէս էր կերակուրը :

Մարաշէկ . — Ծնորհակալ եմ , շատ համով էր . վա՞ղը ի՛նչ պիտի ուտենք :

Կինը . — Վեց ամիս է որ այս թութակ գնեցի ձեզմէ եւ դեռ բառ մը չարտասանեց :

Վաճառողը . — Կերեւի թէ պատեհութիւն չտուիք որ քիչ մ'ալ ա՛նխօսի :

Հիւանդը . — Տօգթէօք , յիշողութիւնս բոլորովին տկարացեր է :

Տօթիէօք . — Է՛հ , ուրեմն ինդրեմ նախ վիդիթաս վճարեցէք , ետքը դուցէ մոռնաք :

Նոր փեանն . — Չես գիտեր թէ ի՞նչ կը քաշէի երբ իրիկունները միս միսակ նստած կոծակներս կը կարէի :

Նոր հարսը . — Օ, ասկէ ետքը անհոգ եղիր , սիրելիս , ես ասեղիդ դերձանը կանցնեմ :

Հայր . — Է՛ , Լէոնիկ , հաւն եցա՞ր դպրոցիդ :

Լէոն . — Հիչ ալ չէ . վարժուպետը զիս ծեծեց :

Հայր . — Հոգ չէ , քեզ կրթելու համար է :

Լէոն . — Ի՞նչ աղւոր բան . կրթութիւնը ետեւէն կսկսի :

Տէկէն . — Թագո՛ւկ , գնա՛ նայէ , ջերմաչափը ինկե՞ր է թէ ելեր է :

Թագո՛ւկ . — (Ետ դառնալով) Ո՛չ , սիկին , ուր է նէ հոն է , պատին վրայ կախուած է :

Վալթէր Սքոթ տուն մը մտաւ . ծառան վաղեց եւ քաղաքավարութեամբ դուռը բացաւ ու բարեւ

բռնեց . Վալթէր Սքոթի խօշը եկաւ եւ հինգնոց մը ապույժ ըսաւ . 100 բարան քեզի , իսկ 100 փարան ինձ պարտական ես :

Աստուած ձեր վսեմութեան երկար կեանք շնորհէ մինչեւ որ այս պարտքս վճարեմ , ըսաւ ծառան :

Խու՛մբ մը երիտասարդներ , լաւ մը արբենալէ յետոյ , աթոսի մը երկու ոտք կտարեցին եւ Չ ժամ հետուն բնակող բժիշկին լուր զրկեցին , որ շուտով դայ , զի մէկուն երկու ոտք կտարեցաւ : Բժիշկը , առանց ձիւնի եւ փոթորիկի կարեւորութիւն տալու , ցատկեց անկողինէն եւ գինետուն հասաւ : Երբ կտարած աթոռն իրեն առջեւ կը բերեն , առանց ո՛ր եւ է կիրք , յուղում կամ բարկութիւն ցոյց տալու , աթոռին երկու ոտքերն անդը կը դնէ եւ զաճով — «Վը — կը պատէ , ճիշդ ինչպէս վիրարութեներն կընեն : յետոյ մի քանի անգամ կայցելէ իր հիւանդ աթոռը . ի վերջոյ , զայն բուժեալ հրատարակելով ,

իր հաշիւ — մեծկակ մի գումար կը ներկայացնէ երիտասարդաց , որ ասանց ձայն հանելու կը վճարեն :

—

Ծխելու անձնատուր եզող մի եկեղեցական օր մը տիկինէ մը այցելութիւն կընդունի . եկեղեցականը , սիկարն ի բերան , գործով զբաղած էր , երբ տիկին իր գրասենեակ կը մտնէ :

Ա , կը գոչէ տիկին , դուք այդ կուռքէն բնաւ հրաժարելիք չունիք :

Իրաւունք ունիք , կը գոչէ քահանան ծիծաղելով , սակայն , ներեցէք տիկին , ես իմ կուռքս ո՛չ թէ կը պաշտեմ , այլ կայրեմ եւ մոխիր կը դարձնեմ :

—

Ձեր եկեղեցին շատ պաղ ըլլալու է ըսաւ պապական մի իշխան Աւետ . քարոզիչի մը : Ինչո՞ւ ատանկ կը կարծես , հարցուց քարոզիչը : Քանզի , ըսաւ իշխանը , անցեալ օր դիտեցի որ ներսը ջերմոց — շօտ — վառած էր հոն :

Ձեր եկեղեցին շատ խաւար ըլլալու է , ըսաւ քարոզիչը , իր կարգին , իշխանին :

Ինչո՞ւ այդպէս կը կարծէք , հարցուց իշխանը : Ձի անցեալ օր դիտեցի որ ներսը շատ մը մամիւր էիք վառած , մինչ արեգակ փառաւոր կերպով կը ճառագայթէր , ըսաւ քարոզիչ : Իշխանը լռեց :

—

Գիտնական մը Գօլօրատօի վրայ ճառախօսած ատեն ըսաւ . «Աշխարհի մէջ չկայ տեղ մը , ուր անքան այլազան բաներ ի միում վայրի զբառնուին . մարմարիտն , երկաթ , կաւ , կաւ իճ , կիր , պղինձ , կապար , քար , պտուղներ , կանեփ , ցորեն , զո՛րն ասեմ եւ զորն յիշեմ . ըսէք , տեսք , կա՞յ մի ուրիշ տեղ ասոր նման :

Ունկնդիրներէն մին գոչեց . իմ որդւոյս գրպանը եւ գրասեղանը լինն այդպիսի զանազան առարկաներով :

—

Պրահմինը , քօքօի ընկոյզ մ' ի ձե-

ոին, կանգնած է խուռն բազմութեան մը մէջ եւ կուզէ իր կրօնի գերազանցութիւն գործնականապէս հաստատել: Տեսէք, կրսէ, այս ընկոյզին արտաքին կեղեւը, կանանչ եւ լեղի, հին հրէից կրօնքն է: Այս երկրորդ կարծր կեղեւը կը տեսնէ՞ք, կրսէ Պրահմինը, կանանչ պատեանը դանակով քակելով, ահա այս ալ քրիստոնէից կրօնքն է: Իսկ այս ընկոյզին միջուկը եւ քաղցրահամ կաթը մեր սրբազան կրօնքն է: Կրսէ եւ կը կոտորէ ընկոյզը: Բայց զարմանալիք. ընկոյզին միջուկ սեւ, փտտած եւ կաթը գարչահոտ էր: Պրահմին գլուխը կը ծռէ եւ ունկընդիրներն երեսներն կը թթուեցնեն եւ անձայն, լռիկ կը ցրուին ի միմիանց:

Հիւսիսը. — Դեղդ բնաւ օգուտ չըրաւ, սօքթօր, կաղաչեմ, հիւանդութիւնս արմատէն բժշկէ:

Բժէշիւ. — Ատանկ կուզես. շատ լաւ. (այս բսելով ջարդ ու բուրդ կընէ գաւազանովը օղիին շիշ, որ

հիւանդին սեղանին վրայ պատրաստ գրուած էր):

Սգաոր հայրը. — (Բժիշկին) Դուք ըսիք թէ թողախա կրնաք բուժել: Բժէշիւ. — Այո՛, եթէ դեղս հրահանգիս համեմատ գործածէիք:

Սգաոր հայրը. — Բայց որդիս դեղդ գործածելէն ետեւ մեռաւ: Բժէշիւ. — Ես պատուիրած էի որ երկու տարի գործածէ:

ՄՐՅԱՆԱԿԱԻՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ճաշարանին մէջ սեղան են նստած 21 երիտասարդներ . խոճարարն կուգայ սեղանին զլուխը կը կանգնի . վճարման ժամն գալով, վարպետագի երիտասարդին մին կառաջարկէ որ խոճարարէն սկսեալ համրուի եւ ամէն 7երորդը ելնէ սեղանէն եւ ի վերջոյ ո՛վ որ մնայ նա վճարէ : Վերջին 7երորդը խոճարարն ըլլալով 21 երիտասարդներն ձրի կը ճաշեն : Խնչպէս շարուեցան :

Պանդուկ եկան 13 հիւրեր ու խնդրեցին առանձին սենեակներ . պանդուկապետն ըսաւ թէ 12 սենեակ ունի . դուն գիտես, ըսին հիւրերը ու պիտի երթային : Պանդուկապետը չուզելով այս խղրոտ պատանն կորմնցնել հնարք մը խորհեցաւ 13 հիւ-

րերն 12 սենեակի մէջ զատ զատ սեղաւորելու : Ինչպէս ըրաւ :

1. Չորս 3 ներով 34 գրեւ :
2. Չորս 9 ներով 20 գրեւ :
3. Ինն 9 ներով 1000 գրեւ :
4. 12ին մէջ քանի՞ 13 կը գըտնուի . — 12ին մէջ 13 չի պարունակիր . — Ո՛չ, 6 անգամ՝ կը գտնուի . ի՞նչպէս :
5. 9ին մէջ քանի՞ 15 կը գտնուի . — չի գտնուիր . — ո՛չ, 3 կամ 8 անգամ՝ կը գտնուի , ի՞նչպէս :
6. Հարիւր քառասուն , հարիւր քառասուն ալ քանի՞ կ'ընէ . — 280 կ'ընէ . — ո՛չ :
7. Ընդարձակ անտառի մը մէջ յիտուն եւ մէկ հազար ծառ կար , մէկը հանեցինք յիտուն հազար մնաց ի՞նչպէս կարելի է այս :
8. Հազարին կէսը ի՞նչպէս վեց հարիւր կ'ընէ :
9. 4 սաք 4 սաքի վրայ , 4 սաք եկաւ , 4 սաքը փոխաւ , 4 սաքը

անոր ետեւէն վազեց, 4 ոտք մնաց. ի՞նչ կը նշանակէ այս:

10. 36 սենեակներ կան, 6 տողի վրայ իւրաքանչիւրին մէջ 6 սենեակ, վարի ձեւին մէջ երեւցածին նման, մարդ մը թիւ մէկ սենեակէն պիտի մտնէ եւ ամէն սենեակ մէկ անգամ այցելելէ վերջը թիւ 36 սենեակէն դուրս պիտի ելնէ. ի՞նչպէս ընելու է:

1					
					36

11. Տասներկու աստօքեալը կը վիճէին թէ իրենց մէջ ո՛վ է մեծ. Յիսուս ըստւ. «Ո՛վ որ մեծ ըլլալ

կ'ուզէ պէտք է ամենէն վերջինը ըլլայ». այս խրատին վրայ իւրաքանչիւրն կարգաւ տեղերնին փոխեն եւ տարրեր դիւրքով եթէ նստին, քանի՞ փոփոխութիւն կը կրէ. եւ համարենք թէ որք 10 փոփոխութիւն կ'ընեն, ո՞րչափ ժամանակ պէտք է:

12. Մէկ հնգկահար 5 զրուշ է, մէկ վառեակը 1 զրուշ. մէկ ճեճղուկը 2 փարս, 100 զուրուշով 100 հատ գնուեր է. իւրաքանչիւրէն քանի՞ հատ:

13. Արեղայ մը կը մտնէ մատուռ մը ուր կային երեք Ս աստօքեալներ, Պետրոս, Պօղոս եւ Յովհաննէս, նախ խօսքը սրբայն Պետրոսի ուղղելով կ'ըսէ.

— Աստուած օգնական, սուրբ հայր,

— Աստուած պահապան, որդեա՛կ ի՞նչ կ'ուզես.

— Շնորհ ըրէ՛ անեցած դրամս կրկնէ, ես ալ այս եկեղեցւոյն 6 զրուշ կը նուիրեմ: Առաքեալը խնդրը կատարեց, ինքն ալ իր խօսքը:

Սօսքը երկրորդ անգամ Պողոս առաքելի ուղղելով նոյն բանը բառւ, այսինքն թէ, ունեցած զբամս կրկնէ եւ ալ եկեղեցւոյն 6 զրշ կուտամ, ուզածին պէս եղաւ: Վերջապէս նոյն խնդիրքը Յովհաննէս առաքելի ալ ըրաւ. յետոյ երբ եկեղեցիէն ելաւ զրպանը բան չէր մնացած, ի սկզբան քանի՞ զրշ ունէր:

14. Քրիստոսի 67 թուականին Վեսպասիանոս երբ Երուսաղէմ պաշարեց, քանդեց եւ մեծ աւեր գործեց, Յովսեպոս պատմիչ 40 ընկերներու մէջ գտնուեցաւ: Վեսպասիանոս ըսաւ, Յակոն համբելով ամէն երրորդները պիտի սպաննեմ մինչեւ որ այլեւս երեք հոգի չի գտնուի: Յովսեպոս հնարքով մը այն 40ին մէջ տեղ մը կեցաւ եւ Վեսպասիանոսի համբռններէն ազատեցաւ, քանի՞ երրորդ տեղը կեցաւ:

15. Չորս տակառներ կան. եթէ Ա էն Բ ը լեցնենք տակաւին $\frac{5}{7}$ ը կը մնայ, Բ էն եթէ Գ ը լեցնենք $\frac{1}{4}$ ը կը մնայ, Գ ը Դ ին $\frac{9}{16}$ ովը կը լեւայ:

Ա ին պարունակութիւնը Գ ին եւ Դ ին գումարէն 15 օրս աւելի է. իւրաքանչիւրին պարունակութիւնը սորչափ է:

16. Կարգ մը կոտորակներ որոց համարիչները տարբերական յառաջատու թեան մը եզրերը կը կազմեն 1էն սկսեալ տարբերութիւնը 1 լինելով, եւ յայտարարներն ալ քանորդական յառաջատու թեան մը եզրերը կը կազմեն 1էն սկսեալ եւ 2 կշիւ ունենալով, այսինքն.

$\frac{1}{1}, \frac{2}{2}, \frac{3}{4}, \frac{4}{8}, \frac{5}{16}, \frac{6}{32}, \frac{7}{64}, \frac{8}{128}, \frac{9}{256},$
 $\frac{10}{512}, \frac{11}{1024}$ ասոնք եթէ յանհունս երկարին, ի՞նչ կ'ըլլայ գումար:

S. ՊՕՁԱՃԵԱՆ

Պողաճեանի խնդիրներ լուծողներէն առաջինին մէկ Աստուածաշունչ ոսկեզօծ, երկրորդին մէկ Աւետարան ոսկեզօծ եւ երրորդին մէկ երգարան ոսկեզօծ պիտի տրուի իբր մրցանակ:

Հանրագրտական Օրացոյցի 1902
տարւոյ ԵՐԿՈՒ խնդիրներն լուծեցին
հետեւեալք .

1. Կեօլպազար, Պէլէտիյէի գրագիր Յարու-
թիւն էֆ. :
2. Եէնիճէ, Յովհաննէս էֆ. Թ. Պզտիկեան .
3. Տէնէք Մատէն, Յ. Տօգուզլեան էֆ. :
4. Տէնէք Մատէն, Յովակիմ էֆ. Կ. Սիրուշ-
եան .
5. Գահիրէ, Պ. Մ. :
6. Մեծ Նոր Գիւշ, Ա. Համամճեան էֆ.
անօրէն Աղգ. վարժարանի .
7. Թալաս, Գ Պ. Պօզոսեան էֆ. (Գաջալաւ) .
8. Թալաս, Հայկազուն էֆ. Գ. Գարբիէլեան .
9. Մէրսին, Վարդան էֆ. Ա. Սամսելեան .
10. Արշնի Մատէն, Յովհաննէս էֆ. Ս. Մէլ-
տիկեան .
11. Արաբկիր, Եղուարտ էֆ Պօզաճեան .

Այս 11 անուանց վրայ քուէ ձգե-
լով, մրցանակին՝ «Ոսկեղէն Բանալի
Անդլ. լիգուի», շահեցաւ Եղուարտ
էֆ Պօզաճեան, Արարկիր :

Միայն Մէկ խնդիր լուծած են
հետեւեալք .

1. Պրուսա, Մատթէոս էֆ. Չամաշքեան .
2. » Օննիկ էֆ. Պաղտապեան .
3. » Աղգ. վարժ. Նրդ Գասարանի
օրիորդք :

4. Եօզլատ, Սարգիս էֆ. Ղ. Կէվճէրեան .
5. Տիարպէքիր, Յովսէփ էֆ. Տապպաղեան .
6. Սեբաստիա, Միսակ էֆ. Կ. Մեծատուր-
եան .
7. Սեբաստիա, Յարութիւն էֆ. Մանուէլ-
եան .
8. Կեսարիա, Ճիվան էֆ. Ն. Ամասեալեան .
9. Մալաթիա, Մարտիրոս էֆ. Կ. Թիւթիւն-
ճեան .
10. Պոլիս, Օր. Աղաւնի Մատթէոսեան .
11. Գերմանիա, Ս. Ե. Մուրատեան .
12. Պուրկարիա, Մ. Պօզոսեան .

Այս 12 անուանց վրայ եւս քուէ
ձգելով, մրցանակին՝ «Փառակազմ
Օրացոյց բնդարձակ» շահեցաւ Սար-
գիս էֆ. Ղ. Կէվճէրեան, Եօզլատ .

— 0 —

ԹՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ

Մէկուէն միտքը պահած թիւը
գտնել .

Ատոր համար շատ միջոցներ կան,
որոց մէկ քանին համառօտ թուա-
գիտութեանս նախորդ տպագրու-
թիւններուն մէջ ցուցուած են,
աղայոց զրօսանք ըլլալու համար,

հոս երկու կերպ եւս կը ցուցնեմք :

Ա. կերպ .

Միտքը պահած թիւէն 1 հանել տուր , մնացածը ինչ եւ իցէ թուով մը բազմապատկել տուր (օրինակի համար 3 ով) , արտադրեալէն թող 1 հանէ , մնացածին վրայ թող զուտարէ միտքը պահած թիւը եւ զուտարը բեզ բսէ : Դու ինչով որ բազմապատկել տուիր անկէ 1 աւելի զուտարէ ըսածին վրայ (այս օրինակին մէջ 4) , եւ զուտարն ալ դարձեալ անով (4 ով) բաժնէ , բանորդը պատասխանն է կամ միտքը պահած թիւը :

Դիցուք թէ 17 է միտքը պահած թիւը , յաջորդաբար կ'ըլլան .

$17 - 1 = 16.$ $16 \times 3 = 48.$ $48 - 1 = 47$

$47 + 17 = 64.$ այս 64ը բեզ կը յայտնէ :

Քու ընելիքդ $64 \div 4 = 68.$ $\frac{68}{4} = 17$ որ է

միտքը պահածը .

Եթէ միտքը պահած ըլլար 12 եւ 7 ով բազմապատկել տայինք , պիտի ըլլար .

$12 - 1 = 11.$ $11 \times 7 = 77.$ $77 - 1 = 76.$

$76 + 12 = 88.$ այս 88 բեզ պիտի յայտնէ , եւ

զու պիտի հաշուես .

$88 \div 8 = 96.$ $\frac{86}{8} = 12$ պատասխանն .

Բ. կերպ .

Միտքը պահած թիւը եռապատկել տուր ,

արտադրեալէն թող 1 պակսեցնէ , մնացածը զարձեալ թող եռապատկէ եւ միտքը պահածն ալ վրան աւելցնէ եւ զուտարն բեզ յայտնէ : Դու զուտարին վրայ 3 աւելցուր . կունենաս Օով վերջաւորեալ թիւ մը , այդ զունը դուրս ձգելով մնացածն է պատասխանը :

Դիցուք թէ 11 է միտքը պահածը , յաջորդաբար կ'ըլլան ,

$11 \times 3 = 33$ $33 - 1 = 32$ $32 \times 3 = 96$

$96 + 11 = 107.$ զոր բեզ կը բաժնէ ,

$107 \div 3 = 110,$ որոյ ծայրի Օն չենք հաշուեր :

11 է միտքը պահածը .

Համարինը թէ 25 պահենք է միտքը .

$25 \times 3 = 75.$ $75 - 1 = 74.$ $74 \times 3 = 222$

$222 + 25 = 247,$ զոր պիտի յայտնէ բեզի .

$247 \div 3 = 250$ ուրեմն չի հաշուելով Օն ,

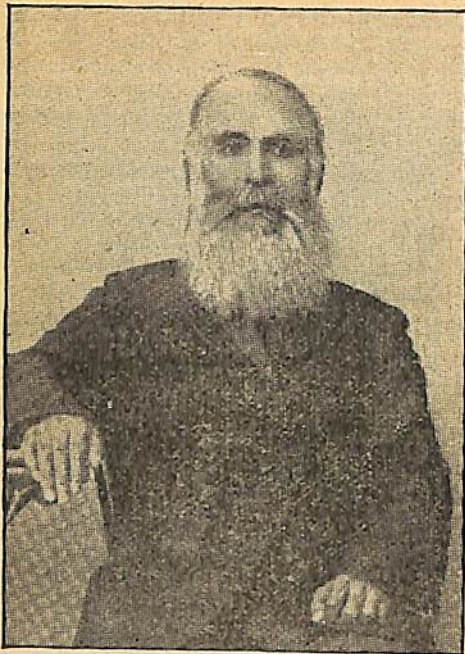
Պատ 25 է :

Հաստատել թէ 3 ով բաժանական չեղող թուոյ մը բառակուսին երբ 3 ով բաժնենք միշտ 1 մնացորդ կ'եղնէ , ինչպէս ,

4, 7, 8, 10, 13, 20 եւ այլն :

Որոց բառակուսիններն են ,

16, 49, 64, 100, 169, 400. ասոնք երբ 3 ով բաժնենք 1 մնացորդ կը թողուն :

ՊԱՏՈՒԵԼԻ ՍԻՄՕՆ ԴԱԻԻԹԵԱՆ

Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ա Ն

Հնդկաստանի մէջ յաճախադէպ են գայլերէ մեծցուած տղաքներ որ մինչև մահերնին անոնց հետ մէկտեղ կ'ապրին : Այս տղաք բնաւ իմացականութիւն չունին, բայց երբ ուտելիք արուի, նախ կը հոտուըտան զայն եւ միայն հում միսն ախորժանօք կ'ուտեն : — «Այս տղաքներէն մին, կըսէ Էճէրթըն, գայլի հոտ մ'ունէր զոր հակառակ շատ մը փորձերու չի կրցինք ջնջել : Իր բնուելէն քանի մ'օր ետքը երեք գայլեր եկան այցելութիւն սուին իրեն : Իրենց երեւոյթը նախ թշնամական գիտաւութիւն մը կը յայտնէր, բայց առաջին քննութենէ մը ետքը աւելի սիրալիր զգացումներով ատոգորուեցան եւ սկսան անոր հետ խաղալ : Յաջորդ իրիկունն անոնք նորէն եկան ուրիշ երկու գայլերու հետ : Այս

վերջինք ապահովապէս բանտարկեալին եղբայրներն էին զորս միւսները միասին բերած էին որպէս զի մխիթարեն զայն» — Ուրիշ զխաղաթիւն : Բոլոր գայլ-տղաքները վերջին աստիճան վայրենի բնաւորութիւն մ'ունին , եւ գայլերու բնկերութիւնը մարդերու ընկերութեանէն նախամեծար կ'սեպեն . յայտնապէս : Կ'արժէ մտիկ ընել հետեւեալ պատմութիւնը զոր ըրած է Մր. Պօլ, անդամ Հնդկաստանի երկրաբանական ընկերութեան : — «Մին այն երկու աղաքներէն , որոց այցելեցի , բռնուած էր գայլի երկու կորիւններու հետ : 10 տարեկան մը կար : Երբ մեզմէ մէկն ուզեց զպիլ անոր , յանկարծ այս անխոհեմին վրայ յարձակեցաւ . եւ խածաւ : Բարեբախտաբար զեղերով անմիջապէս դարմանեցին այս խածատումն , որ կրնար վատնգաւոր հանգամանք մը առնել : Գիշեր մը երկու գայլեր եկան ապելեցին զինքը . բայց ինք փոխանակ անոնցմէ վախնալու , ձեռքը զլուխ-

նուն վրայ դրաւ : Գայլերը , վստահութեան այս ցոյցէն զգածուած , սկսան անոր հետ խաղալ ու անոր զէմքը լզիլ իբրեւ թէ իրենց կորիւններէն մին ըլլար : »

Այս աղաքը վայրենութեան վիճակէն ազատելու եւ զանոնք խօսեցնելու համար եղած բոլոր ջանքերն ապարդիւն մնացած են : Ոմանք սակայն կը յաջողին քանի մը նշաններ հասկնալ , բայց երբեք չեն շահագրգուիր իրենց շուրջը գտնուողներուն , եւ երբեք սէր կամ գորով ցոյց չեն տար զիրենք խնամող մարդոց : Այս է ընդհ. կանոնն որ սակայն ունի իւր հազուապիւս բացառութիւնները : Բռնուած գայլ-տղաքներն ընդհանրապէս քիչ կ'ապրին անպատճառ : Ասով հանդերձ Մր. Էրարտ, Սէքունտրայի որբանոցին վերատեսուչը , ճանչցած է գայլ-տղայ մը որ Լիւքսուրի յիմարանոցին մէջ երկար տարիներ ապրեցաւ : Ուրիշ մ'ալ ժամտարմ եղաւ : Ասիկա չորս տարեկան հասակին մէջ գայլի մը որջէն բռնուած

էր եւ խուլ մենչիւններ կ'արձկէր :
 Եփած կերակուրները սառտիկ կ'ար-
 համարէր եւ միայն հում միս կ'ու-
 տէր : Սակայն յարատեւ խնամքնե-
 րու շնորհիւ իր իմացականութիւնը
 զարգացաւ եւ կրցան դպրոց՝ դնել
 զայն : Հոն շուտով յառաջդիմեց եւ
 վերջապէս ստիկան գրուեցաւ :

Ի՞նչ կը խորհիք բոլոր այս պատ-
 մութիւններուն վրայ : Եթէ մեր կար-
 ծիքը կ'ուզէք, առ այժմ դիտնակա-
 նապէս բան մը չենք կրնար բռնել .
 միայն դիտել կուտանք որ ինչդիրը
 նախապէս կարծուածին չափ անսո-
 վոր բան մը չէ . զի կրնայ ըլլալ որ
 մատակ գայլ մը տղայ մը գողցած եւ
 զայն հանգիստ կերպով լափելու հա-
 մար իր որջը բերած ըլլալով , հոն
 ազատ թողու զայն : Տղան անօթե-
 նալով կը փնտռէ իր մօր ծիծն եւ
 կը պատահի ստինքին : Ծծումը տե-
 զի կ'ունենայ , եւ գայլը նեղհետէ
 կը վարժուի տղան նկատել իրբեւ
 իր կաթնկեր կորիւնը :

Ամէն պարագայի մէջ խնդիրը ար-

ժամի է քննութեան , եւ մենք ան-
 համբեր կ'սպասենք Մր. Սթոքուէլի
 եզրակացութեանց , որոցմէ դեռ սով-
 բելիք չստ բաներ ունինք անշուշտ
 ԺԻՐԱՅՐ ԾԻՐԱԿԱՅԻ

Նանսէն իր բալխիրը ջուրին ե-
 զերքը բերած էր եւ կայնած կը
 բռնէր զայն որպէս զի սառին վրայէն
 գէպի ջուրը չսահի : Իմ բալխիրս եւ
 նաւակս քիչ մը ետին կը կենային եւ
 գացի զանոնք բերելու : Ծռեցոյ որ
 առնեմ բալխիրը քաշելու չուանը , եւ
 ահա յանկարծ տեսայ կենդանի մը
 ճիշդ նաւակին ետեւը : Առաջին ան-
 գամ Սըլընը (չուն) կարծեցի , բայց
 չուտ հասկցայ թէ ան չէր , այլ՝ արջ
 մը որ կծկտած՝ պատրաստուած էր
 վրաս յարձակելու : Իեռ իմ ծռած
 դիրքէս ելլելու ժամանակ չուենցած
 վրաս յարձակեցաւ , իր երկու սրունք-
 ներով բռնեց ետ քաշեց զիս գէպի
 անուշ ջուրի լճակի մը քիչ մը զա-
 ոխվայր եզերքը : Արջը այնուհետեւ
 իր առջեւի զօրաւոր մէկ թաթով

ուժգին ապտակ մը տուաւ աջ այ-
տիս, եւ գլխուս մէջի ոսկորները
ցնցեց, բայց բարեբաղդապէս չթրմ-
րեցուց զիս : Կոնակիս վրայ ինկայ
եւ հոն մնացի արջուն սրունքներուն
մէջ : «Առ հրացանդ, պոռացի Նան-
սենի, որ ետեւ կը գտնուէր, մինչ
նոյն ժամանակ կը տեսնէի իմ լեց-
ուած հրացանիս կոթին ծայրը մօտս
նաւակին քովը, եւ կը բաղձայի
առնել զանիկա : Տեսայ արջուն
ճնօտները որ լայն բացուած էին զը-
խուս վրայ, եւ անոր ահռելի ակոս-
ները կը փայլէին : Ինկած ասենս
մէկ ձեռքովս բռնած էի գաղանիին
կոկորդէն, եւ այնպէս կը մնայի
կեանքս սուղ գնով ծախելու համար :
Արջը ասոր վրայ քիչ մը գէպի ետեւ
քաշուած էր : Փոկ չէի կրնար ըլլալ
խորհած ըլլալու է, բայց տարօրինակ
կենդանի մը՝ որուն սովորած չէր :
Եւ անտարակոյս այս թեթեւ յապա-
ղումին կը պարտիմ իմ կեանքս :
Նանսենի հրացան պարպելուն կը
սպասէի եւ զիտեցի որ արջը անոր

կողմը կը նայէր : Խորհելով թէ Նան-
սին ժամանակ կը կորսնցունէ, պո-
ռացի անոր, մինչ արջուն գիրկը կը
գտնուէի, շուտ ըրէ եթէ ոչ առիթը
կը կորսուի : » Արջը քիչ մը վերցուց
իր թաթերէն մէկը եւ իմ վրայէս
անցնելով հարուած մը տուաւ : Ար-
կընի որ իմ քովիկս կը կենար, կը
հաչէր եւ մեզ կը հսկէր : Հարուածը
ուտելէն ետքը թաւալելով եւ ու-
նալով գնաց ինկաւ ստոին վրայ :
Կայիափայի (միւս շունը) ալ այնպէս
ըրաւ արջը : Թող տուի ձեռքս ար-
ջուն կոկորդէն եւ անոր անմտադ-
րութենէն առիթ քաղելով, թաթե-
րուն մէջէն ելայ ոտքերուս վրայ
կայնեցայ, առի հրացանս, մինչ Նան-
սէն երկու անգամ պարպեց իր հրա-
ցանը, եւ արջը մեռած ինկաւ լճա-
կին քով : »

Երկու երեք տարի ատաջ Բեւե-
ռային արջու ձագ մը նուիրուեցաւ
Լոնտոնի Կենդանաբանական Պար-
տէզներուն : Նաեւ ըրեալ միջո-
ցին ամէն օր լոգանք կը արուէր ա-

նոր : Քիչ մը դժուարութեամբ կը կապուէր չուանով մը , եւ նաւին կուշտէն ծովը կ'իջուցուէր , եւ կը թողուէր որջուրին մէջ խաղար ժամանակ մը : Երբ ըրգանքը ըմնար , նորէն վեր քաշուելով նաւին մէջ կ'առնուէր :

Կառախուձբը քուրններէն դուրս ելլելով պղտիկ դաշտ մը կը մանէր , երբ մեքենավարը , ուղղակի իր առջեւը երկաթուղւոյ գծին վրայ , ցուլերու երամակ մը տեսաւ : Յուլերը Սպանիոյ մէջ շատ կարեւոր կենդանիներ են երկրագործութեան համար Անոնց մէկ մասը ցլամարտի համար կ'որոշուէր : Երկաթուղւոյ գծէն հեռանալու նշան շէին ցուցներ ցուլերը : Մեքենավարը կամացցուց կառախուձբին ընթացքը որչափ որ կարելի էր : Միեւնոյն ժամանակ կը սուլէր : Ասոր վրայ բոլոր ցուլերը փախան բաց ի մէկէն , խօշոր բան մը , ցլամարտի շատ յարմար : Ասիկա , իր եղջիւրները ցածցուցած եւ գոռալով

իբր թէ ի պատասխանի մեքենային արհամարհոտ ճիչերուն , յարձակեցաւ կառախուձբին վրայ ժամանակ չկար ընդհարու մը արգելելու : Կառախուձբը եւ ցուլը իրարու հանդիպեցան : Յուլը սպաննուեցաւ իսկոյն , բայց անոր մարմինը ամբողջովին կեցաւ վայրաշարժին անիւներուն ներքեւը , այնպէս որ անկարելի եղաւ կառախուձբին յառաջ խաղալ առանց ճամբան մաքրելու : Զանիկա մաքրել մեծ գործ եղաւ կառախուձբի մարգոցը : Կառուղիլը արու ճամբորդները օգնութեան կանչեց , եւ անոնք խոնուեցան վայրաշարժին շուրջը : Նոյն ժամանակ ցուլերու մեծ երամակը իրենց ջախջախուած պետին արվւնին հստը առնելով շրջապատեցին դանիկա , իրենց սոքերով գետինը կը փորէին եւ կը սպառնային : Որչափ աւելի մօտ կուգային այնչափ աւելի կը կատողէին , եւ վերջապէս փոթորիկ կամ թաթառի պէս յախտուն յարձակեցան գործաւորներու փոքրիկ խումբին վրայ : Այն ատեն

բոլոր գործաւորները թողուցին իրենց գործը, եւ կառքերն ապաստանեցան : Յուլերը անոնց հետեւեցան մինչեւ նոյն խոստանդանները, բառաչելով եւ սաքերով գետինը փորելով : Բաւական ժամանակ այս տարօրինակ տեսարանը տեսեց, այն է ցուլերու պաշարելը ուղեւորներով լեցուն կառախումբ մը : Բայց կառախումբին մէջ զինուորներ կային, որոնք շուտով դուրս ելլելով յարձակելու պատրաստուեցան : Պանելով տեղ մը ուր ցուլերը զօրաւոր չէին, քարեր ժողուեցին եւ արիարար անդացուցին կենդանիներուն վրայ : Յուլերը ետ քաշուեցան, նորէն յարձակեցան, նորէն ետ քաշուեցան, եւ երկու ժամ կոխը տեսեց անընդհատ Յալթութիւնը մէյմը այս մէյմը այն կողմը կերեւէր : Ի վերջոյ, երբ զիշերը վրայ հասաւ, ցուլերը ետ քաշուեցան եւ հեռաւոր տեղ մը հաւաքուեցան : Այն ատեն գործաւորները եւ ուղեւորները կարող եղան նորէն գործի սկսելու : Ծամբան մաքրուե-

ցաւ, եւ կառախումբը շարունակեց իր դնացքը :

Կրագրի թղթակից մը կը նկարագրէ խրած նաւի մը զարմանալի տեսարանը Սբ. Մարիամ կղզիին առջեւը Անգղիոյ ծովեզրին մօտ :

Այնպէս կը թուէր թէ նաւը յաջողութեամբ դուրս պիտի ելլէր նաւահանգիստէն, բայց կեանքի նշան չէր երեւնար մէջը : Հազիւ սաք դրինք նաւին տախտակամածին վրայ, եւ անա կատաղի յարձակում կրեցինք առնէտներու բազմութենէ մը : Խոշոր, անօթի, վախ առնէտներ, որոնց շատին պոչերը փրցուած էին, վեր խուժեցին նաւին վարի կողմէն, հարիւրաւորներով եւ հազարաւորներով, ճչելով եւ մէկմէկու վրայէ վազելով այնպիսի կերպով որ տեսնողին սոսկում կ'ազդէր : Մեզմէ անոնք որ տախտակամածին վրայ կը քալէին, դէպի նաւին կայմերը վազեցին, եւ ուրիշներ աճապարանօք ետ դարձան եւ նաւակը մտան :

Նաւին կայմերուն վրայ մեր դիրքը
յետին աստիճան վտանգաւոր էր :
Այդ դիրքին մէջ ոչ կրնայինք կրու-
ուիլ այն կատաղի, սովատանջ կր-
ծողներուն հետ, եւ ոչ մնալ հոն
կայմերուն վրայ : Ի վերջոյ չուան-
ներէն քանի մը մաս կտրեցինք, եւ
կապեցինք զանոնք յարմար երկայ-
նութիւններով, եւ այսպէս սպառա-
զինուած վար իջանք եւ կուռեցանք
ճշող խումբերուն հետ, եւ վերջա-
պէս յաջողեցանք անոնց զարնելով
ճամբայ բանալ գէպի նաւակը : Այն-
պէս կը թուէր թէ առնէտները դի-
տէին նաւին մօտալուտ վտանգը,
վասն զի հազիւ տեսան որ նաւին
մէկ կողմը գացինք, ահա սկսան
կայմի չուաններէն բաղմութեամբ
վար վազել եւ նաւակ մտնելու աշ-
խատիլ : Գժուարութիւններով կա-
րող եղանք զանոնք փախցնել չու-
աններուն հարուածներովը, եւ առ-
նէտները ահռելի կերպով կը ճչէին
մինչ կը վանէինք զանոնք : Քանի մը
ժամ յետոյ նաւը կտոր կտոր եղաւ :

Վեսահար կապիկ մը : Որսորդ-
ներու խումբի մը անդամներէն մէկը
էդ կապիկ մը սպաննեց եւ իր վրանը
տարաւ : Վրանը շուտով շրջապատ-
ուեցաւ քառասուն յիսուն կապիկ-
ներէ որոնք մեծ աղաղակներ կը
հանէին եւ կը թուէր թէ կ'ուզէին
յարձակիլ մարդուն վրայ : Եւ քաշ-
ուեցան երբ որսորդը իր հրացանը
ցուցուց, որուն սոսկալի գործը տե-
սած էին եւ բանը լաւ հասկցած
կը թուէին : Բայց կապիկներու խում-
բին պետք տեղէն չշարժեցաւ . ահ-
ռելի կերպով կը կարկաչէր : Որ-
սորդը, թերեւս զղջալով կապիկնե-
րու այն ընտանիքին անդամներէն
մէկը սպաննած ըլլալուն համար,
չուզեց հրազէն պարպել անոր վրայ.
բայց կապիկը չէր հեռանար : Ի վեր-
ջոյ կապիկը վրանին դուռը եկաւ,
եւ տեսնելով որ սպառնալիքները
օգուտ չեն ընէր, սկսաւ ողբաձայն
աղաղակներ արձակել, եւ ամենէն
ազգեցիկ շարժումներովը կը թուէր
թէ կ'աղաչէր որ սպաննուած կեն-

զանին իրեն յանձնուէր : Ուստի անկենդան մարմինը անոր արուեցաւ : Կապիկը վշտաբեկ իր բազուկներուն վրայ առաւ զայն եւ տարաւ իր ընկերներուն որոնք կը սպասէին : Անոնք որ հանդիսատես եղան այն արտասովոր տեսարանին , որոշեցին այնուհետեւ երբեք հրազէն չարձակել կապիկներու վրայ :

Անգլիերէն գիտական թերթ մը կապիկներու այս բնազդին վրայ շատ օրինակներ տուած , բայց մտայած էր պատմել այս կարգի ամէնէն ծիծաղաշարժ եւ վաւերական պատմութիւններէն մին : Հայր Լապա , հեղինակ «Նոր ճամբորդութիւն Ամերիկայի Ֆրանսական կղզիները» անուն գործին , եւ Հայր Քապասօն , Մարդինիքի ժողովներու մեծաւորը , Սէն Քրիստօֆ կղզին (Անգլիեանց մէջ) գացած էին : Մ. Լամպէոս , իրենց նաւապետն ու բարեկամը , կապիկներու որսորդութեան մը հրաւիրեց զիրենք այն հողերէն միոյն

մէջ ուր այս անասունները սովորութիւն ունին հաւաքուիլ իրիկուններ : Երբ այդ հողերու մէջ շաքարեղէգ կամ գեանախինձոր անկուի , պէտք է գիշեր ցերեկ հսկողութիւն կատարել , որովհետեւ կապիկներ կուգան կը գողնան ամէն բան : Որսորդները մութը կ'ոխելէն առաջ դարանակալ եղան եւ հազիւ ժամ մը անցեր էր երբ տեսան խոշոր կապիկ մը որ մտցաններէն դուրս ելաւ , չորս կողմը զննեց , ծառի մը վրայ ելաւ եւ անոր գագաթէն ալ շրջակաները զիտեց : Ի վերջոյ , աղաղակ մը արձակեց որուն միւսնայն ատեն պատասխանեցին հարիւր ձայներ : Պահ մը ետք կապիկներու խումբ մը հաւաքուեցաւ հոն եղէգները խլելու եւ տանելու համար : Ոմանք 4-5 կտոր մէկէն ուսերնին կ'առնէին ու կը հեռանային ետեւի ժողովուն վրայ ցատկիւով : Ուրիշներ ալ հաս մը բերաննին կ'առնէին ու կ'երթային ցատկրոտ քներով : Հայր Լապա եւ իր բարեկամները այս ուշիւ կենդա-

նիներուն հնարքները դիտելէ ետք ,
 քանի մը հասն սպաննեցին , Սպան-
 նուածներուն մէջ էգ մը կար որ իր
 ուսին վրայ առած էր ձագուկը : Այս
 պզտիկ կապիկն առին , մեծցուցին :
 Շատ սիրուն կենդանի մը եղաւ :
 Հայր Քապասօն , Մարդինիք դառ-
 նալով , քովն առաւ կապիկն եւ շատ
 սէր տուաւ անոր : Երբ եկեղեցի եր-
 թար , կը պարտաւորուէր կապիկը
 սենեկի մը մէջ փակել , վասն զի
 կենդանին չէր ուզեր բաժնուիլ իրմէ :
 Օր մը սակայն կապիկը փախաւ եւ
 գնաց պանօւրանցաւ քարոզչին բե-
 մին տակ : Երբ տէրը քարոզի սկսաւ ,
 կապիկն երեւան ելաւ եւ քարոզչին
 ետեւն անցնելով անոր ձեւերն ու
 շարժումները նմանցուց այնպիսի ծա-
 մածուութիւններով որ բոլոր հաւա-
 տացեալները քահ քահ խնդացին :
 Հայր Քապասօն , այնպիսի անպար-
 կեշտ ընթացքի մը պատճառը չգիտ-
 նալով , նախ սկսաւ քաղցրութեամբ
 յանդիմանել իր ունկնդիրները : Բայց
 տեսնելով որ քրքիջները կը շատնա-

յին փոխանակ նուազելու , սուրբ
 բարկութեամբ մը բարոքեցաւ եւ
 խտորէն յանդիմանեց իր թեմական-
 ները որ այսպէս յարգանքի պակաս-
 թեան մէջ կը գտնուէին Աստուծոյ
 խօսքերուն հանդէպ : Իր շարժում-
 ները , որք սովորականէն աւելի
 ըլլան էին , աւելցուցին կապիկին
 ծամածուութիւններն ու շարժում-
 ներն եւ հետեւապէս ժողովրդեան
 քրքիջը : Ի վերջոյ , հաւատացեալ-
 ներէն մին խնդրեց քարոզչէն որ
 անգամ մը ետեւը նայի : Հաղիւ թէ
 տեսած էր կապիկին շարժումները ,
 ինքն ալ սկսաւ միւսներուն պէս
 խնդալ : Եւ որովհետեւ կարելի չէր
 կենդանին բռնել , Հայր Քապասօն
 լալ անցաւ իր քարոզչն զոր արդէն
 շարունակելու վիճակի մէջ չէր ,
 ինչպէս որ ժողովուրդն ալ մտիկ
 ընելու վիճակին մէջ չէր :

(Տեպ—)

ՊՈՒԼԿԱՐ ՄՍՍԱՂԱՐԸ

Գաղափար-դանըն Վեշա է զըհարի

Վագթըլա գաղափարադա պիր կէ-
լին իտի : Մէզպարէնին երկր-
տախմա նիգապլը օլարզը հալտէ,
գաշնաթա վէ գաշնանասընա խըզմէթ
էտէր իտի : Մէզպարէ պիր կիւն
էքմէք փիշիրի իքէն , անկերին հու-
զուրընտա խամուր թէքնէսինի աէ-
վիրտի : Զէվալը կէլին պունասն
աօլայը օ աէրէճէ ութանրպ մանճուպ
տիւշտիւ քի , կէօզլերինի եօգարը
գալաըրամազ օլտու . իմտի սու տէս-
թիտինի տիւշիւրիւպ քէնախինի ու-
նըն իւզէրինէ աթաը . Սօնրա խամուր
թէքնէսինին ալթրնա կիրիպ , քէն-
տիտինի պիր նէվ եէրէ սիւրթիւ-
լէն հայվան հալինէ թանվիլ էթ-
մէսի իչիւն Ալլահա սոււա էթտի :
Ալլահ տախի քէնտիտինի գաղափար-
դայա չէվիրտի : Սու տէսթիտի՝ ալ-
թընտա վէ խամըր թէքնէսի՝ իս-
թիւնաէ օլարազ պունլար անըն ի-
չիւն պիր չիֆթ գաղափար օլարլար ,

վէ մէզպարէ պունըն իչինաէ սիւ-
րիւնէրէք եիւրիւմէյէ պաշլատար :
Պէօլէճէ եիւրիւյէ եիւրիւյէ էվտէն
չըզըպ օրմանա կիթտի : Հաթթա
պու կիւնէ գատար պիրինի կէօրիւր
կէօրմէզ գաֆատընր գաղափարնըն
իչինէ կիզլեր , վէ անլեր կէչմէտիքճէ
պիր սէս չըգարմազ :

Շէֆտէար Օնլարըն Վեշաէ

Shawto Yonfiom (Ալլահ տէտէ)
ալըրտան պիր ինտան վիւճուտը խալզ
էթախինտէ , կէճէ վագթը պրապար
քի դուրուսըն : Նիյէթի սապահ օլ-
տըզընտա անըն պունուունա նէֆէս
իւֆիւրմէք իտի : կէճէլէլին Շէյթան
պիր աէնէք իլէ կէլիպ , օլ վիւճու-
տը աէլիք աէլիք էտէրէք խալպուր
հալինէ կէթիրտի : Սապահ օլունճա ,
Shawto Yonfiom կէլիպ պադտըր քի
եափտըզը վիւճուտ պիւսպիւթիւն
աէլիք աէլիք օլմուշ : Պունու կէօ-
րիւնճէ , քէնտի քէնտինէ , «Հըմ ,
Շէյթան կէլիպ պէօյլէ էթմիշ տիր

քի, պաշգա պիր վիւճոււտ եափմա-
 դա մէճպուր օլայրմ: Շիմաի պէն
 աէ նէ ետփաճազըմը պիլիրիմ,»
 աէտի: Սօնրա անրն եանընսա պիթ-
 միչ օլան օթլարը թօփլամադա պաշ-
 լատը: Օ շուրատան պուրատան պիր
 թագրմ օթլար թօփլայրպ պուճլար
 վասըթասըյէ աէլիքլէրի թըգատը:
 Պէօյլէճէ հէփ աէլիքլէրի գափատըգ-
 տան սօնրա իւզէրլէրինէ աէ ալը
 սիւրաիւ վէ պիւթիւն վիւճոււտըն
 իւզէրլինտէքի փիւրիւղիւ եէրլէրի
 աէ տիւմ աիւզ էթաի: Պատէհու ին-
 սանա ճան վէրտի, վէ ինսան եա-
 շամադա պաշլատը: Սօնրա Տեատօ
 Կօսիօտ օնա աէաի քի, «նէ վազթ
 պիր եէրին ազրըյաճագ օլուրա,
 պու օթլարը աէվչիրիպ քէնաինի էյի
 եափ. շու օթլարըն սույընը իչմէլի,
 շուճլարըն սույու իլէ երգանմալը,
 շուճլար իլէ քէնաինի թիւթսիւլէմէ-
 լի, վէ շուճլար իլէ աէ եարէլէրինի
 պաղլամալըսըն:» Իլք ինտան հէփ
 պու շէյլէրէ ալեան իտի. քէզա ա-
 նըն էվլատլարը, թօրուճլարը վէ

թօրուճլարըն չօճուգլարը տալաի
 պիլիրլէր իտի: Լաքին պուճատան
 սօնրա ինսան ազար ազար անլէրի
 ունութմադա պաշլատը: Շիֆա վէ-
 րէն օթլար չօգ տլը. Քագաթ ինսան
 անլէրի թանըմազ. «Տէրաի վէրէն
 Ալլան աէրմանը տա պիրլիքտէ վէր-
 միչ» մէալինտէքի տարպը մէսէլ
 իշթէ պուճա պինաէն ազըզտան ա-
 զըզա եաեըմը տլը:

Գ Ի Տ Ա Կ Ա Ն

Շ Ա Ն Թ

Մինակ ի Ֆրանսա տարին միջին
 հաշուով 100 այր և 30 կին կը մեռ-
 նին «Արամադդին կրակովը», շան-
 թով:

Մարդ չի գիտեր թէ ի՞նչ է շան-
 թը: Անշուշտ ելեկտրական հոսանք
 մէ: Բայց ի՞նչ է ելեկտրական հո-

ասնքը : Ի՞նչ է նոյն ինքն ելեկտրա-
կանութիւնը : Գաղանի՞ք :

Օգոստոս 17ին 23 տարու Ֆրանս-
սացի մը , Օտ գաւառին մէջ , շան-
թէն բռնուելով 50 մէդր հեռու նետ-
ուեցաւ , ոտք ելաւ և ճաճրան շա-
րունակեց : Գիանական մը , որ լրա-
գրերու մէջ կարդացած էր այս
դէպքը , նամակ գրեց դիւցազնին ,
հասկնալու թէ պատմուածն ստոյգ
էր և ի՞նչպէս տեղի ունեցած էր :
Երիտասարդն այսպէս պատասխա-
նեց . «— Իրողութիւնը ճի՛շտ է : Ար-
ձակուրդով Պրուս գացած էի : Օ-
գոստոս 17ին , բուռն փոթորկէ մը
վերջ , անձրեւը քիչ մը դադրած
ըլլալով , հորեղբօրս տունէն մեկնե-
ցայ : Մեր տունն 200 մէդր հեռու
էր : Օդը մթնցաւ : Տեսնելով որ
անձրեւը պիտի վերսկսի , սկսայ
վազել : Յանկարծ ինծի անանկ եկաւ
թէ մէկն օձիքէս բռնեց : Տակաւին
ինչ ըլլալը չհասկցած , ինքզինքս
50 մէդր հեռուն գտայ , գետին
փռուած : Բան մը չզգացի , չտե-

սայ , չլսեցի : Ոտք ելայ և տունս
գացի : Այ ծուռդս կը յաւէր : Տա-
բատս պատուած էր : Երկու մարդիկ ,
որ մերձակայ տունէ մը կ'ելնէին ,
վկայ են այս իրողութեան : Նոյն
պահուն շանթը , իմ պոնուած տե-
ղէս 200 մէդր անդին , տուն մը
մտնելով 2 կով սպաննած , երրորդի
մը սրունքը կտորած , ակտու մը
տապալած և 7—8 շիշ գետին ձգած
էր » Ծանթա՛հարներէն շատեր ընդ-
հանրապէս իրենց կեցած դիրքին
մէջ կ'ածխանան : Մարդ մը որ շու-
նին հայ կուտար , այդ վիճակին
մէջ գտնուեցաւ շանթահար : Փո-
թորիկէ մը ազատող անձեր ոււե-
նիի մը տակ կը տեսնեն ոտքի վրայ
կեցող մարդ մը , որ մլիկ մլիկ կ'այ-
րէր . — Բարեկա'մ , չի՞ս տեսներ ,
կ'այրի՛ս . . . , պուացին : Պատաս-
խան չկար : Մօտեցան , ու սարսա-
փով տեսան որ մարդը դիակ մ'է :
Երեք զինուորներ , փոթորկի մը ա-
տեն , ծառի մը տակ ապաստանած
էին : Ծանթա՛հար եղան ոտքի վրայ :

Անցորդներն անոնց անշարժ դիրքը տեսնելով, պոռացին . — «Մարդիկ Աստուծոյ, ինչ կեցեր էք հող : » Ձինուորներուն լուսթիւնը տեսնելով անցորդներէն մին մօտեցաւ ու մըշտեց : Փոշիի կոյտի մը պէս դետին ցանուեցան զինուորները :

Շանթահարուժեան հետեւանքները միշտ ալեւտալի չեն ըլլար : Վալբուայի մօտ (Ֆրանսա) մարդ մը ճամբան գացած ատեն շանթահար եղաւ : Շանթը բոլորովին մերկացուց զայն իր զգեստներէն : Մինակ չհաճեցաւ ոտքի ամաններն հանել : Սօլիէ-Բօնի մէջ երկու մշակներ փոթորկի մը ատեն խրճիթ մը ապաստանեցան, և կը պատրաստուէին ցերեկուան հացերնին ուտել : Սեղանը դրին : Յանկարծ շանթն եկաւ, հացը, պանիրն ու պտուղները վերցուց, գինիին շիշը տապալեց և—փախաւ : Երբեմն շանթն անմլաս է և կարծես իր զոհերուն հետ կատակ կ'ընէ : Օր մը Նանդի մէջ քարափէն անցնող մարդ մը յանկարծ փայլուն լոյ-

սով մը շրջապատուեցաւ : Գրպանի դրամապանակին մէկ կողմն երկու արծաթ դրամ ունէր և միւս կողմը կէս գաղղիական ոսկի մը : Տուն գացած ատեն զարմանքով տեսաւ որ Նարոյէոնի պատկերին պիսերուն կողմէն արծաթի խաւ մը դրամապանակին միւս կողմն անցնելով, 10 ֆրանոց ոսկիին վրայ փակած էր : 1883 յուլիս 5ին կնոջ մը օդն հալեցաւ շանթէն : Ոսկին հալեցնելու համար 1030 աստիճան, արծաթին համար 954⁰ և պղնձին համար 940⁰ տաքութիւն պէտք է : (Ինչպէս գիտէք, եռացող ջուրն հալէ-բ աստիճան է տակաւին :) Կինը չմլասուեցաւ, մինչ իրմէ քիչ հեռու երկու կովեր մեռան : Շանթն օր մ'ալ 15 տարեկան գեղջկուհիի մը հետ ինկաւ : Մերկ ոտքերը գգուեց, սպըրդեցաւ անոր զգեստներուն տակ որք հովանոցի պէս բացուեցան, մինչև պարանոցն՝ ելաւ և անկէ խոյս տուաւ, չփակին վրայ պղտիկ ծակ մը բանալով : Զարնուրած գեղջկուհիին

մարմնոյն վրայ գտնուեցաւ պզտիկ կարմիր դիժ մը, որ աջ սրունքէն սկսելով մինչև կուրծքը կ'երնէր՝ ստինքներուն մէջտեղ : Ահա աղջիկ մը որ շանթին համայրը վայելած էր : Զարմանալի է նաև հետեւեալ դէպքը . — Տանսէի (Ֆրանսա) եկեղեցիին մէջ իրիկուան ժամերգութեան ատեն, շանթը սեղանին վրայ դրուած Սկիհը տապալեց և Նշխարը գողցաւ : 1896 յուլիսին շանթը տուն մը մտնելով կարի մեքենային առջև նստող աղջկան մը ձեռքէն մկրատը խլեց : Հարպուրկի մէջ պարահանդէսի մը ատեն բոլոր լոյսերը մարեց, իսկ 1898 սեպտեմբեր 4ին Լիօնի բոլոր ելեկտրական լոյսերը վառեցան շանթին ազդեցութեան տակ : Տքթ. Պուտէն, որ մասնաւոր ուսումնասիրութիւն մը կատարած է, կ'ըսէ թէ շանթը քիմիքներ . . . ունի ժիւնի մէջ կին մը օրհնեալ ջուր կը սրսկէր շանթն հեռացնելու համար : Բայց շանթն հասաւ և կնոջ ձեռքի շիշը կտոր կտոր ըրաւ : Ասոնք ան-

շուշտ դուգադիպութիւններ են և... մասնաւոր նպատակի մը չեն կրնար վերագրուիլ, բայց ադով հանդերձ զարմանալի ու անհասկնալի ըլլալէ չեն դադրիր, և Բնութեան մեծ գրքին ամէնէն հետաքրքրական գլուխներէն մին կը կազմեն :

Ժիրայր Շիրակացի

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

Երկրաշարժի պատմութիւնները կը ցուցնեն թէ քրիստոնէական թուականին նախընթաց 1700 տարիներու շրջանին մէջ պատահեցան 58 երկրաշարժեր, որոց միայն չորսն աղետալի եղաւ :

Քրիստոնէական թուականէն ետքը, առաջին ինն հարիւր տարիներուն մէջ, այսինքն մինչև թ. դարուն վերջը, 197 երկրաշարժ պատահեցաւ որոց միայն 15ն աղետալի էին : Իսկ թ. դարէն մինչև ժ. դարու վախճանն եղող 600 տարիներու մէջ պատահեցան 532 երկրաշարժեր,

որոց 44ն աղետալի եղան : Սակայն
յաջորդ 300 տարիներու մէջ , այն է
մինչև ժ.Ը. դարու վախճանը , 2804
երկրաշարժեր պատահեցան որոց հա-
զարն աղետալի եղաւ : Վերջանալու
վրայ եղող ներկայ ժ.Թ. դարու ա-
ռաջին 50 տարիներուն մէջ , այսինքն
մինչև 1850 թուականը , 3240 երկ-
րաշարժեր պատահեցան , որոց 53ն
աղետալի եղաւ : Ուշադրութեան
արժանի է տասնեւիններորդ դարու
առաջին կիսուն մէջ , այսքան շատ
— 3240 — երկրաշարժեր պատահիլը :
Չեռնհաս անձերու և հմուտ վիճա-
կագիրներու կատարելիք մանրազնին
քննութիւններէն պիտի կարենանք
տեղեկանալ թէ ժ.Թ. դարու երկ-
րորդ կիսուն , այսինքն 1850 — 1900
թուականը , քանի երկրաշարժեր
պատահեցան և ասոնցմէ քանին ա-
ղետալի եղան : տարակոյս չունինք
սակայն թէ այս թիւ ահուկի համե-
մատութեան մը յանգամ պիտի տես-
նանք , վասնզի 1850 — 1866 , առա-
ւել քան 1000 երկրաշարժ պատա-

հեցան , իսկ 1867 և 1868 տարիներու
մէջ , մեծ ու փոքր երկրաշարժ-
ներու թիւը կը կարծուի թէ իբր 4000
ըլլայ : 1867 ապրիլ 4ին Միաիլինէ
երկրաշարժէն աւերակ ըլլալով իբր
1000 հողի մեռաւ : Միայն 1868ին
100,000էն աւելի անձինք մեռած ըլ-
լալ կը կարծուի այս արկածէն :
1846ին , միմիայն սեպտեմբեր ամսոյ
մէջ , երկրագունտիս վրայ 20 , իսկ
1869ին միմիայն յունուար ամսոյ մէջ
11 երկրաշարժներ պատահեցան :
Գալիֆորնիոյ մէջ 1812էն մինչև 1850
երբեք երկրաշարժ չէ պատահած ,
սակայն 1850էն մինչև 1868 կը հաշ-
ուուի թէ պատահեցաւ իբր 200 երկ-
րաշարժ , այսինքն ամիսն անգամ
մը : Կ Պոլսոյ Այսլանի և ուրիշ զա-
նազան երկիրներու և վերջերս ալ
Կովկասի մէջ պատահած երկրաշարժ-
ները դեռ ընթերցողներու մտքերու
մէջ թարմ են :

Երկրաշարժերու սոսկալի աւե-
րումները տեսնուած են շատ երկիր-
ներու մէջ . ամէնէն սոսկալին էր

սակայն 1755 նոյեմբերին Լիզպոնայի մէջ պատահածը, երբ 60,000 անձինք միայն քանի մը բուպէի մէջ կորսնցուցին իրենց կեանքը: Նոյն օր առաւօտուն օգը հանդարտ ու պարզ էր, և սրբոց տօնախմբութեան յատուկ օր բլլալով, մայր եկեղեցին լեցուն էր բազմութեամբ և կանթեղները կը վառէին շքեղապէս: Յանկարծ եկաւ երկրաշարժը: Ժողովուրդը դէպ ի նաւամատոյցը դիմեց և բազմութեամբ նաւերն ապաստանեցան. մէկ վայրկենի մէջ սակայն բոլորն ալ բացուած անդունդներուն մէջ ընկղմելով անբեռութացան: Յամաքին վրայ շէնքերը բռնկեցան ու շատերն այրեցան:

Գ Ն Դ Ա Ս Ե Ղ

Կ'ըսուի թէ օրը 22,000,000 հատ գնդասեղ կ'երթան կ'անյայտանան. կրնայ հարցուիլ, «Ուրկէ՞ կուգան բոլոր գնդասեղները, այն 20 միլիոնը որ անոնց տեղը կը գրաւեն» Դժ-

ուար է գնդասեղէն աւելի պարզ ուէ բան մը երեւակայել, բայց գնդասեղ մը շինուելու համար տասը տասներկու տարբեր գործողութիւններու ենթարկուելու է շատ մը ինքնաշարժ մեքենաներու միջոցով:

Գնդասեղը գործարանին մէջ առաջին անգամ կ'երեւնայ տակաւներով լեցուն զալարուած պղինձ թելի ձեւով: Առաջին գործողութիւնն է այս թելը ուղղել: Գալարուն թելերը թաւալով պրկիչ գործիքներու վրայ կը դրուին, և անոնցմէ ալ կը փոխադրուին պզտիկ մեքենաներու մէջ, որոնց պրկիչ մասնուի ձեւ ունեցող խողովակէն կատարելապէս ուղղուած դուրս կուգան: Այնուհետեւ թելը գնդասեղ շինող մեքենային մէջ կը դրուի, որ գրեթէ տպագրական մամուլի մը չափ բաղմամասն և կնձմոտ է: Սուր դանակ մը թելը կը կտրէ ուղուած և միաշափ երկայնուութեամբ: Կտրուած ամէն մէկ փոքրիկ կտոր կ'իյնայ պզտիկ անիւ-

մը վրայ, որուն եզերքը խոռոչ բաց-
ուած է ճիշդ թելին կտորները պա-
րունակելու չափ : Ամէն մէկ կտոր
կը տարուի անիւին միջոցով մինչև
որ երկաթ ցուցամատ մը և բթա-
մատ մը զանիկա կը բռնեն ամուր
մը, և նոյն ժամանակ ինքնաշարժ
մուրճ մը արագ մէկ հարուածով
գլուխ մը կը ձեւացնէ թելին մէկ
ծայրը : Յետոյ անկատար գնդասեղ-
ները ուրիշ խոռոչաւոր անիւի մը
վրայ կ'իյնան որ հորիզոնական ուղ-
ղութեամբ կը թաւալի : Մինչ անոնք
այս երկրորդ անիւին հետ կը դառ-
նան, անոնց ցցուած ծայրերը կարգ
մը բոլորակ պողպատեայ խարտոց-
ներու վրայէ կ'անցնին, որոնք խար-
տելով զանոնք սրածայր կ'ընեն :
Այնուհետև գնդասեղները չեչաքարի
(սիւնկէր թաշը) մը կը հանդիպին որ
կը հարթէ խարտուած ծայրերը, յե-
տոյ կ'իյնան փայտէ սնտուկի մը մէջ :
Ցարդ գործաւորի մը ձեռք չդպաւ
գնդասեղներուն, կարժառէն ելլել-
նէն ի վեր : Կարելու, գլուխ ձեւա-

ցնելու, ծայրերը սուրցնելու և հար-
թելու գործողութիւնները կատար-
ուեցան զարմնալի ինքնաշարժ մե-
քենաներով : Գնդասեղները փայտէ
սնտուկներէն կը փոխադրուին «ճեր-
մըկցնող» սենեակը, ուր կը մաք-
րուին սղոցի փոշիով լեցուն թաւա-
լուն տակառներու մէջ և նիքելով
կը պատուին խոշոր տաշտերու մէջ :
Այնուհետև կը չորցուին սղոցի փո-
շիով լեցուն տակառներու մէջ և
կ'անցնին «յարդարիչ» մեքենայէ մը :
Անկէ ետքը կը համրուին և թուղ-
թերու մէջ կը ծրարուին մեքենայի
միջոցով :

Սոշոր վաճառատունները և մե-
ծաքանակ գնողները ծրարներով կը
գնեն : Մէկ ծրարը կը պարունակէ
108 երկոտասնեակ թուղթ, որոնց
իւրաքանչիւրին մէջ կը գտնուի 360
գնդասեղ : Մեծագոյն վաճառա-
տուններ մէկ անգամուն կ'ապսպրեն
սովորաբար 100 ծրար, այսինքն՝
գրեթէ 50,000,000 գնդասեղ :

Ամերիկայի Ուէսթ Վերձինիա նահանգին մէկ գիւղին մէջ Տիկին Սոֆիա Բլարք մեռաւ 106 տարեկան, թողով երկու դուստր, մին 80 տարեկան: Երեք տարի առաջ այս տիկնոջ ամուսինը մեռաւ 103 տարեկան՝ 83 տարեոյ կենակցութենէ մը ետեւ: Անոնց «ոսկեայ հարսանիքը», այսինքն ամուսնութեան յիսներորդ տարեդարձը տեղի ունեցաւ աւելի քան մէկ երրորդ դար առաջ:

Տր. Հէյսթինկս կ'ըսէ թէ մանուկներու կանոնաւոր աճումը կը շարունակէ 2է մինչև 16 տարեկան եղած միջոցին: 16է 17՝ սովորաբար կամաց կ'աճի: Մարդ իր լիակատար աճման չհասնիր մինչև որ տարիքը 25ը չանցնի: Եւ մարմնամարզը աճման ժամանակամիջոցը կ'երկնցնէ մինչև 30 տարիքը, 50ի և 60ի մէջ տեղերը մարդկային մարմնին հասակը կը կարճնայ: Ուտեստէ զըրկումը և ծանր աշխատութիւնն ալ կ'արգելեն մարմնոյն աճումը:

Ուր որ ջուրերը ոսկիի հանքերէ կ'անցնին, ծառերը կ'առնեն ոսկին և կը պահեն իրենց բուներուն մէջ: Տր. Լուչկէվից խել մը ծառերու մոխիրները տարրալուծելով գտաւ որ ծառի մէկ տակառաչափին մէջ մինչև 28 դահեկանի ոսկի կը պարունակուէր: Ծառ ծառեր կը ցուցնէին թէ կը պարունակեն ոսկի, բայց ա՛յնչափ քիչ քանակութեամբ՝ որ չափուելու չէր պար: Նախ ծառերուն արմատներուն փոշին միայն տարրալուծուեցաւ, բայց տեսնուեցաւ որ վերի ճիւղերն աւելի ոսկի կը պարունակէին:

Անուանի Մէրկընթէյլը իր մեռնելէն քիչ առաջ լմնցուց զարմանալի մեքենայ մը աժան կողովներ շինելու համար, որոնց մէջ հասարակուէն խաղող կը զետեղուի: Մինչ առաջ ճարտար աշխատաւոր մը մէկ օրը խաղողի 300 կողով կը շինէր ձեռքով, նոյն անձը յիշեալ մեքենայով հիմա կրնայ օրը 4,000 կողով

չինել և աւելի դիւրութեամբ : Եւ կ'ըսուի թէ այս կողովները ըստ ամենայնի գերազանց են ձեռքով շինուածներէն :

Երբ Նիքարակուայի ներսի կողմերը տոչորիչ տաքութիւնով խանձող փոքր գեղերէն մէկուն բնիկ կիներէն մէկը ուզէ ջուր զովացնել, հողէ սափորի մը իբր երկու երրորդը ջուրով կը լեցնէ : Սափորը թրծուն կաւէ շինուած է, ապիկուած (սըրլը) չէ, և մասամբ ծակոտկէն է. ուստի շուտով կը խոնաւնայ դրսի կողմը : Սափորին պարանոցը երկու կաշեղէն փոկերով (գայիշ) հաստատուն կերպով կապուած է : Կինը բռնելով անոնցմէ, կը սկսի սափորը արագ արագ դարձնել օդին մէջ : Սափորին բերանը բաց կը թողուի, բայց կեղբոնախոյս զօրութիւնը ջուրը կ'արգելէ դուրս թափուելէ : Ինիկ կիները սովորաբար նիհար և տկար են երեւոյթով, բայց այս տեսակ մարզանքի մէջ անոնց սովորու-

թիւնը հիանալի է : Երբ կինը կը խորհի թէ ջուրը բաւական պաղած է, կը դադրեցնէ շարժումը իր դաստակը ճարտարութեամբ դարձնելով և սափորը էրկանը կուտայ : Սովորաբար մարդը ումպ մը բերանը կ'առնէ, «Օ՛, շատ տաք է», կը մրմռայ, և կինը նորէն կը սկսի և կը շարունակէ համբերութեամբ : Կ'ըսուի թէ այս կերպով գաղջ ջուրը լեռնային շատ պաղ ջուրի աստիճան կը պաղի :

Չարլսթընէ Ծիլատէլֆիա գացող շոգենաւին ուղեւորները և նաւազները յանկարծական ցնցում մը զգացին և նաւին արագութիւնը պակսեցաւ : Բայց բան մը տեսնել չեղաւ կարելի, մինչեւ որ յետոյ վիթխարի կրիա մը տեսնուեցաւ նաւին առջևը : Նաւին առաջակողմեան սուր եզրը կտրեր էր իրէշին մարմինին մինչև կէսը : Երբ կրիան շոգենաւին տախտակամածին վրայ հանուեցաւ, կշռուելով տեսնուեցաւ որ 380—400 քաշ ծանրութիւն ունէր :

Աղէկ վաւերացեալ պատմութիւն-
ներ կան թէ օձաձուկ-շանաձուկ կոչ-
ուած արարած մը իրօք տեսնուած է,
որ կը թուի ծովային օձ մը ըլլալ
իրբ 40 ոտք երկայնութեամբ: Ու-
րիշ քաջածանօթ բայց հազուագիւտ
ծովային ճիւղ մըն է ժապաւինա-
ձուկ կոչուածը, իբր նոյնքան եր-
կայնութիւն ունեցող և ճոխ կարմը-
րագոյն թեւերով գեղեցիկ արարած
մը:

Կէտ (պալէնա) մը գտնուած է
մարմնին մէջ կեռով մը, որուն նշա-
նէն կը հասկցուի թէ կէտին վրայ
արձակուած է գէթ 36 տարի առաջ:

Լեհաստանի Վարշաւիա քաղաքի
վաճառանոցը սագեր հեռու տեղերէ
կը տարուին, որոնց ոտքերը կը
պաշտպանուին այդ ճամբորդութեան
համար իբր թէ պայտուելով, վասն
զի անոնց քալել կը արուի նախ
կպրածիւթի և յետոյ աւաղի մէջէ:

Երաժշտութեան ազդեցութիւնն ա-
նասնոց վրայ. — Ամերիկացի ջութա-
կահար մը կը գրէ թէ սարգի ոս-
տայնները զարմանալի կերպով կ'ա-
խորժին երաժշտութեանէն: Ի Միսուրի
նուագահանդէսի մը սրահին մէջ
յանկարծ արշաւեցին սարգի ոստայն-
ները, որք իր ջութակին ձայնէն
հաւաքուեցան հին շէնքին ճեղքերէն
և ծակերէն սկսան պտըտիլ տախ-
տակամածին վրայ: Գրողը կ'աւել-
ցընէ թէ կը ճանչնայ պարտէզի փոք-
րիկ օձ մը, որ կը յուզուի դաշնա-
կին ձայնէն, կը ճանչնայ հորթ մը
որ պոչը կ'երերցնէ և ուրախ զուարթ
կը ցատկոտէ ջութակին ասաջին
ձայնն առնելուն պէս: Վիզը կը գա-
լարէ հպարտութեամբ, ոտքերը գե-
տինը կը զարնէ թեթեւակի, և ա-
կանջները կ'երերան, և չի հանդար-
տիր մինչև որ նուագը չդադրի:

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆՆ ԻՐԻՒԻ ԴԵՂ

Երաժշտական խումբը, որ կը պարունակէ երեք ձայնաւոր երգիչներ, սոփրանօ, քոնթրալթօ եւ պարիթօն, եւ երեք նուագածուներ, առաջինը եւ երկրորդը ջութակներ եւ երրորդը քնար ունենալով, հիւանդանոցն այցելեցին։ Հիւանդներէն ոմանք կը թուէր թէ շատ կը տառապէին, մանաւանդ անոնցմէ մին որուն մէկ սրունքը ձմրուեր էր երկաթուղիին վրայ. ուրիշ մը ջրբողութեամբ կը տառապէր եւ արցունքներ կը թափէր ջղային մեծ ընկճման ներքեւ։ Երաժշտութիւնը կէս ժամ տեսց. եւ երբ աւարտեցաւ, հարցափորձ եղաւ հիւանդներուն։ Ամէնքն ալ ըսին թէ երաժըշտութիւնը մեղմացուցած էր իրենց

ցաւերը։ Զրգողութենէ չարչարուող հիւանդ մը ըսաւ թէ երաժշտութեան միջոցին իր ցաւերը գացին, բայց նորէն ետ դարձան երբ զազրեցաւ երաժշտութիւնը։ Սբ. Փանքրասի Հիւանդանոցին մէջ կին մը կար որ մեղմալձութենէ կը տառապէր, որուն օրօրի երգ մը երգուեցաւ։ Երգէն ետքը կինը հիւանդապահին ըսաւ թէ շատ սիրեց երգը։ «Ասոր վրայ վերատեսուչը ինծի գալով ըսաւ թէ, Այս առաջին անգամն է որ հիւանդը խօսեցաւ տասնըհինգ օրէ ի վեր։ Քիչ յետոյ զողողական ցնորանքէ տառապող այր մարդ մը հիւանդանոց բերուեցաւ։ Երբ առաջին անգամ լսեց երաժշտութիւնը, բոլորովին հանդարտեցաւ եւ ուշադրութիւն տուաւ, թէպէտ անոր հոգ տանող անձը վախցաւ թէ հոն ալ իր բարձրաձայն աղմուկները պիտի չարունակէր»։ Հետեւեալ օրը կանոնիկոս Հարֆորտ հիւանդանոց վերագարձաւ եւ տեսաւ որ ամենէն գէշ վիճակի մէջ գտնուող երեք հի-

ւանդները շատ մը աղէկ էին, եւ երախտագիտութեամբ եւ շատ եռանդով կը խօսէին այն մեղմ երաժշտութեան յառաջ բերած բարիքին վրայ :

ՆՈՐ ՀԻՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Գերման լրագրաց ըսածին նայելով, Եւրոպոյ եւ ոչ մէկ կողմը տեսնուած կամ լուած հիւանդութիւն մը կ'տիրէ այս միջոցին Ճարտնի մէջ, որուն ճակէ խառնած անունը կուտան : Ճարտնի բժիշկներէն Տ. ք. Մայաքաի տուած տեղեկութեան նայելով, մուկին խածնելէն յառաջ եկած այս հիւանդութեան ենթակաները սոսկալի կերպով սաստիկ տենդ կ'ունենան, կարմիր ու կապոյտ մաղաս (պալլամ) կը թըքեն, եւ մուկին խածած տեղը կը դեղնի : հիւանդութիւնը ճաւրէի ջերմին կը նմանի եւ մինչեւ իսկ մեռնողներ կ'ըլան : Ճարտնի բժիշկներն այս հիւանդութեան պատճառները դեռ չեն գտած . կը կարծուի

թէ մուկին խածած ատեն, լորձուքներուն մէջ կայ տեսակ մը միքրոպուրկէ կը վարակուին խածնողները . կը կարծուի նաեւ թէ այս մուկեր կատղած ըլլան : Ճարտնի տուներն ընդհանրապէս փայտաշէն եւ ձեղուններն ու պատերը բարակ ըլլալով, մուկերը կարող են չուտով ծակելով ննջարանները մտնել եւ քնացողները խածնել : Ճարտնիք այնքան երկիւղ կ'ըզան մուկին խածնելէն որ անմիջապէս բժիշկին կը դիմեն, եւ զուարճալին այն է որ բժիշկները, իբր դարման, կ'առաջարկեն խածնուած տեղին վրայ վասօզ դնել քիչ մը եւ բոնկցնել դայն : Ի՞նչ կ'ըսէք այս դարմանին :

Յ. Ռ.

«Տեսած եմ,» կ'ըսէ Տր. Լարուրսէ, «երկու կիներու մեռնիլը սաստիկ բարկութեան պատճառով. մէկը մեռաւ վեց ժամու ջղաձգութենէ ետքը, եւ միւրը հեղձամահ եղաւ երկու օր տանջուելով :» Եթէ բար-

կութեան ու եւ է աստիճան բորբո-
քու մը մահ չբերէ, դէթ առ հասա-
րակ կը խանդարէ կազմութիւնը :
Ախորժակին վրայ անոր ներգործու-
թիւնը աղէկ ծանօթ է :

Ընդհանուր կարծիք մը կայ թէ
օդին կը տաքցնէ մարդը, տաքու-
թիւն յառաջ կը բերէ : Շատեր գոն-
եակներ կը գործածեն երբ ճամբոր-
դութիւններ կ'ընեն ցուրտ եղանակ-
ներու ժամանակ, ձմեռուան մէջ :
Բայց բոլորովին անհիմն բան է այդ
կարծիքը . հակառակը ճշմարիտ է
մանաւանդ : Այսինքն, երբ օդին
խմուի, մարդը կը մսեցնէ, տաքու-
թիւնը կ'իջեցնէ : Մինչեւ իսկ ամե-
նէն զօրաւոր եւ սաստիկ ջերմի ա-
տեն անգամ երբ կը գողայ մարդ,
եւ տաքնալու համար վերմակներով
եւ ասուեակներով կը փաթթուի,
ջերմաչափը կը ցուցնէ թէ նոյն իսկ
այս դողումին ժամանակ բարձրացած
է եւ տաքութիւնն աւելցած է : Այս
մտելուն պատճառն է արիւնին մարմ-

նին մակերեսէն դէպի ներս խուժելը :
Երբ օդի խմուի. արիւնը մարմնին
ներքին կողմէն դէպ ի մակերեսը կը
խուժէ, այդ պատճառաւ մարդ կը
կարծէ թէ քիչ մը տաքնալ կը սկսի :
Բայց 50 արամ օդի խմուած ժամա-
նակ, ջերմաչափը ցուցած է թէ մար-
դուս բնական տաքութիւնը 8 աս-
տիճան կ'իջնէ : Բարեկամներ, սոս-
կալի բան է այս : Բոլոր հիւանդու-
թիւններու ժամանակ տաքութեան
աստիճանը կը բարձրանայ, կան հի-
ւանդութիւններ որոնց մէջ տաքու-
թեան աստիճանը կ'իջնէ : Վասնդա-
ւոր բան է այս, վասն զի կեանքն
այն հիւանդներուն որոնց տաքու-
թիւնը բնական աստիճանէն վար
կ'իջնէ, բնական կեանքէն վար է,
ըսել է կը մտնի :

Փրոֆ. Վիրիսով բանախօսած է
Պէրլինի մէջ ողջ քարացած հիւանդի
մը վրայ, որ իր բոլոր մարմնին
յամրապէս եւ ամբողջովին ոսկրա-
ցումէն կը տառապի : Մարդը քարի

կարծրութիւնն ունեցող մարմնի մակերեսով մը ծածկուած է : Այլ եւս կարող չէ շարժել իր ծնօաները , ուստի ստիպուած է ընդունել իր կերակուրը հեղուկ վիճակի մէջ խոզովակի մը միջոցով : Ակոսաներէն քանի մը հատը կտարուած են խոզովակին անդ բացուելու համար :

Ռուսիոյ Զարր երեք փոքրիկ գուտարեր ունի , որոնց գլխաւոր կերակուրը կաթ է : Եւ որովհետեւ մանուկներ սնուցանելու մասնագէտ անձինք յանձնարարած են միեւնոյն կովուն կաթը գործածել , փոքրիկ իշխանուհիները իրաքանչիւրն իր յատուկ կովը իրեն հետ կ'ունենայ երբ կը ճամբորդեն : Երբ մօտերս Գերմանիոյ կայսեր այցելութեան տարուեցան , պալատական արտոնի կառք մըն ալ կցուեցաւ կայսերական կատարտմբին , եւ այս կառքին մէջ երկու գեղեցիկ Հոլլթայնի կովեր կը գանուէին , որոնք մանուկներուն պէտքին համեմատ թարմ , տաք եւ

միօրինակ յատկութիւն ունեցող կաթ կը մատակարարէին :

Տր. Շափօ Փրէվոսթ , ներկայացուց հօթը տարեկան փոքրիկ աղջիկ մը , որ երկու պրազիլիացի մանուկներէն ողջ մնացողն է , որոնք միասին ծնած էին Սիւամցի երկուորեակներուն նման : Յիշեալ բժիշկը գործողութիւն կատարեց Պրազիլիացի երկուորեակներուն վրայ եւ կտրեց դանոնք իրար կցող մտեղէն կամօրջը : Մանուկներէն մէկը մեռաւ գործողութենէն քանի մը օր ետքը , բայց միւսը ապաքինեցաւ եւ կատարելապէս առողջ եւ աշխոյժ վիճակի մէջ : Իժիշկը երկարօրէն նկարագրեց գործողութիւնը , եւ յարեց թէ վէրքին բուժման համար քանի մը շաբաթներ միման բաւական եղան : Իժիշկը ապացուց ճտոագայթադէտի (Ռէժնթկէնեան գործիք) միջոցով թէ մանկան սիրտը աջ կողմն է :

Գերմանացի վիրարոյժներ գտած

են թէ հաւկիթին կեղեւին ներսի կողմը պատող փափուկ թաղանթը կը պատասխանէ մարդկային մորթի կըտորներու որ կը դրուին բաց վէրքերու վրայ, որոնք ուրիշ կերպով չեն բուժուիր: Գիւտը առաջին անգամ ամերիկացի գործածուեցաւ եւ փորձը շատ յաջող արդիւնք տուաւ: Վիրաբոյժները շատ ժամանակէ հետէ գիտէին թէ խոռոչացած վէրքին մէջ ողջ միտ գալով, բուժում կ'ըլլայ: Այս նպատակին համար մարդկային մորդին կը դիմէին, զոր կ'առնէին մարդէ մը որ յանձն կ'առնէր այս կտորները իր մարմնէն կտրուած ժամանակ զգացուած ցաւը կրել: Վերոյիշեալ գործողութեան առթիւ վիրաբոյժները միտք բերին Գերմանական գիւտը, եւ քանի մը թարմ հաւկիթ ձեռք բերելով, փորձեցին կեղեւը պատող թաղանթը, որ կատարելապէս ծառայեց մարդկային մորթին տեղը:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ

ԶԻՆԵՆ ՕԳՏԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զիւնը երկրագործին համար խիստ օգտաւէտ է, զի անկից ստացուած օգուտները բազմազան են: Աշնան արտերը արդէն ցանուած ըլլալով ձիւնը ցորենի, գարիի, հաճարի և վարսակի նորածիլ բողբոջները քողարկելով ձմեռնային դառնաշունչ քամիներու վնասէն զերծ և տաքուկ կը պահէ, գոգցես նախախնամական գթութեան մի ցօղն եղած լինէր: Ու յետոյ ձիւնը հալելով իւր բազազրութեան մէջ գտնուած ամենաօգտակար նիւթերը՝ սոյն բուսոց սննդեան կը շնորհէ. բաց աստի օդին մէջ թռչելու պատրաստակամ եղող մօմէտ և շէկի նման մարմինները՝ հողին մէջ կը պահէ, կը բան-

տարկէ որպէս զի ըստոց կողմէ
ծծուին ու անոնցմով աճումնին նոր
զարկ մը ստանայ . այս խիտ տողե-
րէն կարծեմ կրցաք ձիւնի օգտա-
կարութեան մասին գաղափար մը
աւանել :

Պտղատու ծառերու վրայ ունե-
ցած բարւոք ազդեցութիւնը բացա-
տրելու համար միայն ձիթենեաց
վրայ եթէ քանի մը տող գրենք՝
բաւ է :

Քանի մը տարիներէ ի վեր Պրու-
սայի և շրջակայ գիւղօրէից ձիթենե-
աց վրայ խիստ մնասաբեր որդ մը
կայ , որ ամբողջ պտուղը ուտելով
անհուն մնասններ կը հասցնէ , թէ
տերեւը կ'ուտէ և թէ յետոյ պտուղը
կը փճացնէ , որ իւր հանելէ զատ
բանի մը չի ծառայեր և իւրն ալ
լեղի համ մը կ'ունենայ :

Եթէ սաստկապէս ձիւնէ , և խիստ
ձմեռ մը ըլլայ , այն ատեն միայն
այս չարածձին պիտի ոչնչանայ :

—

ՅՈՐԵՆԸ ՀՆՁՆԷ ԱՌԱՋ ՈՐՉԱՓ ԸԼԼԱԼԸ
ԳԻՏՆԱԼ

Անշուշտ փափագելի է ամէն եր-
կրագործի համար գիտնալ թէ այս
տարի ցանածէն՝ կալէն առաջ որ-
չափ արդիւնք պիտի առնէ : Առ այս
հարկ է արդէն մեզի հունձքի երեք
տեսակէն ալ այսինքն ամենէն լաւ ,
ամենէն գէշ և միջին աստիճան
հունձքէն մէյմէկ քառակուսի մէթրո
տեղ հնձել , զայն կամեել և կշռել .
արդ՝ քանի քաշ հունձք որ ելաւ՝
բազմապատկել զայն 919 թուով ,
ելածը «էձէ» մը արտէն ելլելիք
հունձքի չափը կը ցուցնէ :

Փորձեցէք և պիտի տեսնէք թէ
ըսածս իրողութիւն մըն է և ոչ թէ
վերացական հաշիւ մը :

—

ԿՈՐԵԿՆԵՐԸ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՆԷ ԶԵՐԾ ՊԱՆԵԼ

Գիտէք որ կորեկին թշնամիները
շատ են , որոց հասուցած մնասններն
ալ բազում : Արդ , փոխանակ թըշ-

նամուտն յարձակման ժամանակ մեծամեծ ծախքեր ընելու՝ խոհեմութեամբ վարուելով կորեկները հողին յանձնելէ առաջ զանոնք զինաւորել աւելի լաւ է . ուստի հետեւեալ միջոցը ձեր գործադրութեան կը յանձնեմ : 600 տրամ ֆութրան , 300 տրամ կու, 100 տրամ ֆէնիէ քաղաքեալ խառնուրդէն միայն 10 տիրէ մը 100 տրամ ջուրի հետ խառնելով կորեկները սակաւով մը այս հեղուկին մէջ թաթխել և անմիջապէս հանել , ու անկից վերջը ցանել . եթէ այս հեղուկին մէջ քանի մը վայրկեան մնայ՝ այլ եւս չի բուսնիր : Ասով կորեկները ապագային ենթարկուելիք հիւանդութիւններէն, միջատներու յարձակումէն և ագուաններու կեր ըլլալէ զերծ մնացած կ'ըլլայ :

Սոյն թիւերը համեմատութեամբ գործածելու է, այսինքն 600 տրամի տեղ եթէ 6 քաչ առնուի այն ատեն 300 տրամ կազի տեղ ալ 3 քաչ առնելու է :

ԵՒԱՆԻ ՄՈՒՐԸ

Ծխանի մուրը (պահ ֆորսաճը) պարտիզպանութեան մէջ խիստ յարգի է . իբր աղբ օգուտ ընելէ զատ՝ շատ մը որդերու , միջատներու ոչնչացման համար ազդեցիկ դեր կը կատարէ :

Երբեմն խիստ տաք ժամանակ լուծակները (ֆիտան պէրէ) քաղմանալով պարտիզպանական կանանչեղինաց խիստ մեծ վնասներ կը հասցունեն , որոց ի դարման հարկ անհրաժեշտ է . ջուրի հետ լաւ մը խառնել և կանանչեղէնները լաւ մը ջրել , որով ամէնքն ալ կ'ոչնչանան :

ՄՈՒԻՐԻ ՕԳՈՒՏԸ

Մոխրի գործածումը շատ հին է, զի օգուտը բացայայտ է :

Աղբէ չախորժող ընդեղէններու համար խիստ նպաստաւոր է . ինչպէս սիսեռ , լուրիա , բակլա , ոլոռն և այլն :

Քանակը հողին տեսակին համե-

մատ կը տարբերի . առհասարակ մէկ արտավար հողի համար 75-80 օխա բաւական է . ասոր օգտակարութեան պատճառը՝ մէջը բոթաս կոչուած նիւթի մը ներկայութիւնն է , որ ընդեղէններու ինչպէս նաև ուրիշ բուսոց աճման , զարգացման համար հզօր ազդակ մ'է կրնամ բսել :

Եթէ մոխիրը լուացուած է՝ չափը աւելի շատ ըլլալու է . ասիկայ հողը փորուած ասեն իբր աղբ լեցնելու է :

—
ՀԻՆ ԿԱՐԱԳՐ ՆՈՐՅԷԼ

Կարագը երկար ժամանակ մնալով բնական է որ թարմութիւնը կը կորսնցնէ , ուստի զայն նորելու համար պէտք է կարագը նախ պաղ ջրով մաքուր մը լուալ , յետոյ կարագին չափին տասը անգամը քիչ՝ կաթով լաւ մը խնոցի մէջ հարել և ապա նմուել ու վերստին ջրով լուալ : Այսինքն թէ եթէ կարագը 10 քաշ է՝ ասոր համար քաշ մը կաթ բաւական է :

ԽԱՌՆՈՒՐԻ ԿԱՐԱԳՐ ԳԻՏՆԱԼ

Ընդհանրապէս վաճառականները անարատ կարագ իւր առնելով զայն շահագործելու նպատակաւ ճարպ , բաթաթէս , դդում ևլն . կը խառնեն ու կարագին բնական կակուղութիւնը պահելու համար ընտիր բամբակի իւր կը խառնեն : Զրագու և դմակ իւրը՝ հոտէն կը ճանչցուի , սակայն բաթաթէսը և դդումը չի հասկցուիր , ուստի պէտք է քիչ մը կարագ շիշի մը մէջ լեցնելով բերանը դոցել , և 55⁰ աստիճան տաք ջուրի մէջ դնել շիշը որով կարագը կը հալի և եթէ մէջը բաթաթէս և կամ դդում կայ՝ ջուրին հետ՝ տակը կը մնայ , իսկ կարագը թեթեւութեանը պատճառաւ ապոնց վերելը կը մնայ :

Պրուսա 1902

Անդրանիկ Մ. Էսայեան
Աշակերտ Պրուսայի Երկրագործական Կայս. վարժարանի

ՀԱՆԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

1. Հնդկահաւ — Սրուն կուռա-
սէր է. 12-15 էգի կը բաւէ մէկ ա-
րու, էգը 10-30 հաւկիթ կածէ, զա-
նադան տեղեր, ուստի հսկելու է.
ամէն տեսակ հաւկիթի վրայ կը
թխսէ, իր ձագեր 28-30 օրէն կը
հանէ :

Ձագերը 2-3 օր պէտք է ձեռքով
կերակրել. ու ցուրտէն, անձրեւէն
պաշտպանել. 10-12 օր կաթի մէջ
թաթխուած հացի միջուկ է կարծր
հաւկիթ. յետոյ կանեփի հունտ կ
12 օրէն ետեւ ուրիշ օ՛ եւ է հունտ,
եգիպտացորէն, ալիւրի խմոր. բա-
րակ ջարդուած եղիճ (շաբրան). ե-
րեք ամիսէն կրնան ինքնագլուխ
ըլլալ : Ի՞նչ է միայն երեկոյնները կեր
տալ, ամէն բան կուտէ պտրտած ա-
տեն : Հոգ տար որ թառերը հաւա-
սար բարձրութիւն ունենան հաւնո-
ցին մէջ :

2. Բաղ. — Էն դիւրինն է բաղ

պահել. ամէն բան կուտէ. միայն
առատ ջուր կուզէ լուացուելու հա-
մար : Մէկ արու բաղ կը բաւէ 8-10
էգերու համար. 1-2 տարեկան և
ուժեղ ըլլալու է արուն և ամէն տարի
փոխելու է : Էգը 30-35 հաւկիթ
կածէ գարնան, անմատչելի և գաղտնի
տեղեր կածէ. ուշադիր եղիր : Թըխ-
սումը 30 օր կը տեւէ. սակայն բաղը
լաւ թխսող չըլլալուն համար աւելի
հաւին յանձնելու է այս պաշտօն :
Նորածին բաղերը 8-10 օր ձգելու չէ
որ ջուրը մտնեն, պաղ կ'առնեն եւ
կը հիւանդանան : Առաջին 10 օրե-
րուն մէջ թըջած թէփ, ջարդուած
խոտ, եղիճ և այլն տուր. ուրիշ
անունդի կամաց կամաց վարժեցուր :
Բաղը չկրնար բարձր թառիլ ուստի
հաւնոցին մէջ անոնց մասնաւոր տեղ
մը յատկացուր որպէս զի հաւերն
վրանին չաղտեղեն :

3. Սագ. — Էն արդիւնաւորն է.
մէկ արու 3-4 էգի կը բաւէ. արուն
կը հսկէ էգին և ձագերուն, միշտ
անոնց շոթջ դառնալով : Էգը 12-15

հաւկիթ կածէ, 30 օր կը թխսէ . 1-2 ձագ ելլելուն էգը կը ձգէ միւս հաւկիթները, ուստի զատելու է ելած ձագերը և բրդալից սակառի մը մէջ պահելու է : Առաջին շարաթը հաւնոցէն դուրս մի հաներ, զի անմիջապէս ջուրին մէջ կերթան և կը խեղդուին : Ձագերուն տուր ջարդուած կարծր հաւկիթ եւ ջարդուած եղիձ . ալիւրով և թէփով խառնուած խմոր : Երբ 15-20 օրուան ըլլան ինքնիրենց կրնան ուտել ամէն բան : Սագը շունէն աւելի արթուն է վտանգ ծանուցանելու համար . շուն կը լռէ բայց ոչ սագ . լաւ է քանի մը սագ աւելի ունենալ իբր նսկող :

4. Աղաւնի . — Զոյգով ապրելու համար իւրաքանչիւր զոյգի մէկ բոյն պէտք է . բոյնը գետնէն քանի մը կանգուն բարձր զեանդելու է : Էգը տարին 6-7 անգամ կը թխսէ, 7-8 ամսուան ձագերը կուտուին . կերը ընդեղէն է ու ինք կը ճարէ հոս հոն թռչելով . միայն երեկոյին

կեր տալու է մանաւանդ թխսողներուն համար :

Աղաւնիին ինչպէս նաև ամէն հաւեղէններուն բոյնը տարին քսան անգամ մաքրելու է . պատերն նոր ծեփ զարնել եւ ծխել, երբեմն ասիտ ֆէնիքի ջուր սրսկել, ասով հիւանդութիւնք կ'արգիլուին : Երբ սակայն ասոնք կատարելէ ետև հիւանդութիւն ծագի ամենէն ապահով է, առանց ժամանակ կորսնցընելու հաւնոցէն դուրս հանել եւ մորթել, հաւնոցն ալ մաքրել և հականեխել :

Յուսիկ Ծ. Վ. Էսմերեան

ԹԹԵՆԻՒ ՏՈՒՆԿ ՀԱՍՏԵՆԸ

Հող . — Թթենին աւազախառն կաւային հողերը կը սիրէ . հողը կաւային եղած ատեն, աւազ խառնելով ազնուացնելու է :

Բազմացումը . — Գլխաւորաբար սերմով կը շատցուի . ասկէ զատ աղուբայով և տաշտաթաղով ալ կը շատցնեն :

Սերմով բազմացուելը . — Տեղական և եւրոպական անուշով երկուքի կը բաժնուի :

Տեղական սեսակ . — Արար՝ ձմեռու ընէ առաջ †երէշէ ընելու , յնասակար խոտերը մաքրելու և փտած աղբով աղբելու է . մէկ արտավարին 15 եզի կառք աղբ կը բաւէ . աղբը հողին հետ լաւապէս խառնելու է :

Այս գործողութիւնները մինչեւ յունուար վերջանալու են . այս ամսոյ մէջ արար բահով †երէշէ ընելու է , յետոյ հողը անգամ մ'ալ մակերեւոյթապէս հերկելով տախտակներու բաժնելու և վրանին չորսական մատ բարակ աւազով ծածկելու և թեթեւօրէն խառնելու է :

Այս գործողութիւններն ալ մինչեւ մարտ վերջանալու են . այս ամսոյ մէջ սերմը սրսկումով (†երէշէ) յանելու և ջրելու է . մէկ արտավարին համար 2 քաչ սերմ պէտք է :

Եւրոպական սեսակ . — Հողը վերոյիշեալ կերպով լաւապէս պատ-

րաստելէ յետոյ 4-5 սանթիմ խորութեամբ և իրարմէ 30-40 սանթիմ անջրպետով գիծեր կը բացուին այս գիծերուն մէջ սերմը նետուելէ յետոյ , վրան ընտիր հողով մը կը ծածկուի և թեթեւօրէն կոխուելով կը ջրուի : Այս սերմերը ծլելէ յետոյ հինգական սանթիմ անջրպետով անօսրացնել պէտք է :

Ամրան հողը խառնել , ջրել , յնասակար խոտերը մաքրել անհրաժեշտ են : Զմեռը վրայ հասած ժամանակ , 50-60 սանթիմ բարձրութիւն ունեցողները ընտրուելով ուրիշ տեղ կը տնկուին . ասոնք գարնան հողին երեսին հաւասարութեամբ կը կտրուին և գոյացած ճիւղերէն 15-20 սանթիմ բարձրութիւն ունեցող էն զօրաւորներէն մին ձգուելով , մնացեալները կը կտրուին . այս ձգուած ճիւղը ծառին բունը կը կազմէ : Այս գործողութիւնը միւս տունկերուն վրայ ալ ընելու է :

Առաջին տարուան համար ինչ խնամք որ ցուցուցինք , այս տարի

ալ անթերի կերպով ի գործ դնելու է : Այս տունկերը վայրենի կ'անուանուին . երկրորդ կամ երրորդ տարին պատուաստել պէտք է . պատուաստը մարտի մէջ կ'ըլլայ հետեւեալ կերպով .

Այս վայրենի ծառը հողին հաւասարութեամբ կը կտրուի և պատուաստուելէ յետոյ վրան աւազով կը գոցուի, որպէս զի ուշ ծլի . ծլելէ յետոյ ճիւղ մը ձգելու և մեծցնելու և 2-3 տարի յետոյ փոփոխուած տեղը , իրարմէ 2-3ական մէթր անջրրպետով տնկելու և թթաստան կազմելու է . եթէ ցանկ պիտի չինուի , թթենիներուն մէջի բացութիւնը 50 սանթիմ ըլլալու է :

Մինչդեռ տեղական տեսակին մէջ թթենիի տունկերը նոյն տարւոյ ձմրան մէջ քակելով , գարնան թթաստանի կը վերածեն և մեծցնելէ յետոյ կը պատուաստեն :

Թթենիին ձեռ տալ . — Թթենիի ծառերուն բաժակի ձեռ կուտան . այս գործողութիւնն ալ սապէս կ'ըլ-

լայ . Բունը՝ հողէն մէկ մէթր բարձրութիւն ունենալէն յետոյ , առաջին տարին դէմ առ դէմ երկու հատ ճիւղ կը ձգեն . երկրորդ տարին այս ճիւղերը խարխսխէն 10 սանթիմ բարձրութեամբ կը կտրեն . ասոնցմէ առաջ եկած ճիւղերէն , երկուքին վրայ ալ քովէ քով երկերկու հատ ճիւղ կը ձգեն , որով ծառին վրայ չորս ճիւղ եղած կ'ըլլայ . երրորդ տարին վերինին նման ասոնց ծայրերը կը կտրուին և ամենուն վրայ ալ երկերկու հատ ճիւղ կը ձգուի . այսպէս ծառին վրայ 8 ճիւղ եղած կ'ըլլայ . ճիւղայն կերպով չորրորդ տարին ալ շարունակուելով 16 ճիւղի կը վերածուի և ծառը բաժակաձև եղած կըլլայ :

Եթէ թթենին աղուբայով բազմացնելով , պատուաստի գործողութիւնը շահիլ փափաքուի , փետրուարի մէջ զօրաւոր թթենիի մը տարեկան ճիւղերէն 50 սանթիմ բարձրութիւն ունեցողներ կտրուելով , հողին մէջ կը տնկուին : Ասոր պէտք եղած խնամքը , սերմի մա-

սին մէջ գրուածին նման է :

Յօտում (պոստամա).— Թթենիները յունիսի մէջ տերեւները առնելէ յետոյ կը յօտեն։ Այս գործողութիւնն ալ երեք տարին անգամ մը կ'ընեն։ Բայց մեր մէջ տերեւահաւաքումէ յետոյ ամէն տարի կը յօտեն։ Բարձր ծառերը թէև աւելի շատ տերեւ կուտան, բայց շատ տեղ (8-10 մէթր) կը գրաւեն :

Սերմի պատրաստութիւն երկու տեսակ կ'ըլլայ .

Ա. Լաւ հասած պտուղները ժողովելով շուք տեղ մը չորցնելէ յետոյ կը խորտակեն և կարգաւ աւազի մէջ կը պահեն :

Բ. Լաւ հասած պտուղները ջրի մէջ խմորեցնելէ յետոյ, այսինքն ջրի մէջ 2—3 օր ձգելէ յետոյ (ջուրը ամէն օր փոխելու է) մազէ խալուրէ անցնելով ձգմելու է. հիւթը վրան կը մնայ և սերմերը վար կանցնեն : Լաւ մը լուալով շուք տեղ մը չորցուր :

Յակոբ Խաչատուրեան

Աշակերտ Պրուսայի երկրագործ.

Կայս. վարժարանի

ԲՈՎԱՆԻԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տոմարական գիտելիք	3
Օրացոյց	15
Օսմանեան Կայսրութիւն	97
Օսմանեան Թղթատարութիւն	105
Հեռագրական կանոնագիր	115
Հոգեւոր իշխանութիւնք	122

Յ Ա Ի Ե Լ Ո Ւ Ա Ծ

Յառաջարան

Գծած եղիք	131
Արեւելեան որբանոց, Պրուսա	134
Արեւելեան վարժարան	143

Բարոյավէպք 145

Առողջապահական ֆերական 167

Ընտանեկան

Կանանց բաժին	175
Գործի մարդոց բաժին	181
Օրիորդաց բաժին	192
Երիտասարդաց բաժին	203

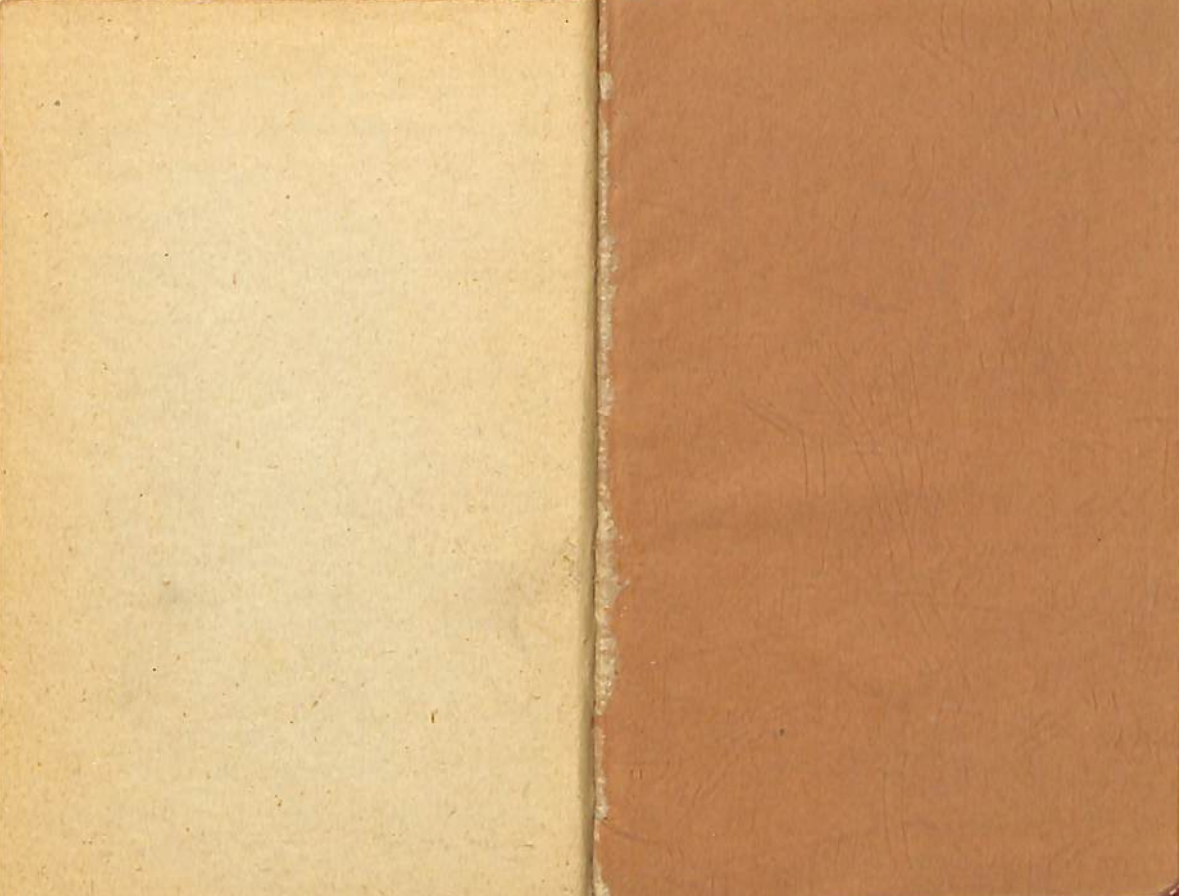
Հարցերու պատասխաններ 213

Վիճակագրական 219

Շերամի հունտերու արտադրութիւնը 230

Զուարհալիք	233
Մրցանակաւոր խնդիրներ	244
Թուարանական	251
Պատմական	255
Գաղլըպաղընըն մէնշաի գուհուրի	272
Շիֆաբեար օթլարըն մէնշաի	273
Գիտական	
Շանթ	275
Երկրաշարժ	281
Գնդասեղ	284
Բժշկական	
Երաժշտութիւնը իբրև դեղ	294
Նոր հիւանդութիւն մը	296
Մեկրագործական	
Ձիւնի օգտակարութիւնը	302
Յորենը հնձելէ առաջ որչափ ըլլալը գիտնալ	305
Կորեկները հիւանդութենէ զերթ պահել միջանի մուրը	306 307
Մոխիրի օգուտը	307
Հին կարագը հորել	308
Խառնուրդ կարագը գիտնալը	309
Հաւարութեան	310
ԹՊԵՆԻԻ առնկ հասցնել	313

6744

2013

« Ազգային գրադարան

NL0031984

